

ГРАДСКИ ЦЕНТАР
ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД
У БЕОГРАДУ

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗА 2024. ГОДИНУ

Београд, април 2025. године

САДРЖАЈ:

1. УВОДНИ ДЕО	1
1.1. Становништво Београда	2
2. ДЕЛАТНОСТ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД.....	24
3. ГРАДСКИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД КАО ПРУЖАЛАЦ УСЛУГА.....	28
3.1. Простор и опрема/услови рада у 2023. години	30
3.2. Усавршавање и обука запослених у ГЦСР.....	31
3.3. Градски центар за социјални рад и медији.....	34
4. КОРИСНИЦИ УСЛУГА ГРАДСКОГ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД	36
4.1. Укупан број корисника	36
4.2. Старосне групе корисника према оствареним правима, примењеним мерама и пруженим услугама у Градском центру за социјални рад.....	40
4.2.1. Деца.....	40
4.2.2. Пунолетни корисници (млади, одрасли и старији).....	48
4.2.3. Социо-материјално угрожене породице.....	52
4.2.4. Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом.....	57
4.2.5. Жртве насиља.....	62
4.2.6. Особе са инвалидитетом.....	70
5. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА КОЈА СЕ ФИНАНСИРАЈУ ИЗ БУЏЕТА ГРАДА	75
6. ПОСЛОВИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД НА ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА, ПРИМЕНИ МЕРА И ОБЕЗБЕЂИВАЊУ УСЛУГА	82
6.1. Послови процене и планирања	82
6.2. Супервизијски послови	82
6.3. Управно-правни послови.....	83
6.4. Услуге – неодложне интервенције.....	84
7. САВЕТОВАЛИШТЕ ЗА БРАК И ПОРОДИЦУ.....	86
8. ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПОСЛОВЕ ПЛАНИРАЊА И РАЗВОЈА	89
8.1. Рад по приговорима – законска основа и сврха обраде приговора	89
8.2. Рад по осталим захтевима	91
8.3. Рад по захтевима за стручну помоћ.....	92
8.4. Усавршавање и обука запослених у ГЦСР.....	93
9. ИСТРАЖИВАЧКИ РАД У ОДЕЉЕЊУ ЗА ПЛАНИРАЊЕ И РАЗВОЈ.....	96
10. АКТИВНОСТИ ГРАДСКОГ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У БЕОГРАДУ	98
10.1. Пројектне активности	98
11. ЗАКЉУЧАК	99

ГРАДСКИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У БЕОГРАДУ	БЕОГРАД
година оснивања	1991.
в. д. директора	Станко Гујаничић
електронска пошта	info@gcsrbg.org
адреса и пош. број	Руска 4
телефон/факс	2650-329; 2650-925

УВОДНИ ДЕО

Извештај о раду Градског центра за социјални рад у Београду за 2024. годину се односи на кориснике који се налазе на евиденцији Градског центра за социјални рад у Београду, запослене раднике центра, просторну и техничку опремљеност. Наменен је свим заинтересованим странама, Управном одбору Градског центра за социјални рад у Београду, Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Републичком заводу за социјалну заштиту и Скупштини Града Београда. Извештај о раду је разматран и усвојен на седници Управног одбора која је одржана 25.04.2025.

Извештај има три основна циља: **први** - да утврди основне карактеристике и трендове развоја капацитета Градског центра за социјални рад у Београду као кључног актера социјалне заштите; **други** - да утврди карактеристике и положај у заштити, који имају појединци, породице и осетљиве групе као корисници у систему социјалне заштите и **трећи** - да утврди капацитет и квалитет у обављању основних послова центра за социјални рад и њихових исхода или ефеката у остваривању права, примени мера и обезбеђивању услуга социјалне заштите, а посебно услуга у локалној заједници. Доношењем Закона о социјалној заштити 2011. године Центар за социјални рад је добио свој нови професионални профил, подржан законским решењима о финансирању. Увођењем нових института истовремено је преузео и посебну одговорност у покретању иницијатива на подручју које покрива у складу са усвојеним стратешким плановима развоја (реформе) социјалне заштите и има пресудну улогу у остваривању циљева социјалне заштите.

Да би успешно остваривао поверене обавезе, Градски центар за социјални рад мора да ради и на сопственом развоју, да јача и да унапређује материјалне и технолошке услове за рад и да усавршава и обуком запослених јача њихове капацитете. Основу за израду овог извештаја чини база података о раду свих одељења Градског центра за социјални рад у Београду за 2024. годину као и подаци Републичког завода за статистику (РСЗ), Националне службе запошљавања, Републичког фонда за пензијско–инвалидско осигурање. Формат извештавања у оквиру прописаног минимума садржи информације о корисницима и њиховим породицама, о врстама и нивоима услуга, приступу и квалитету услуга, задовољству корисника услугом, исходима и циљевима који су постигнути из индивидуалног плана услуге и учешћа корисника у процесу пружања услуге. Такође садржи и информације о запосленима у Центру за социјални рад, активностима које су у функцији постављених циљева и податке о континуираном стицању знања и вештина запослених. Подаци за израду извештаја су прикупљени у контакту са надлежним особама у свим одељењима Градског центра за социјални рад. У првој фази обраде подаци су систематизовани за свако одељење Градског центра за социјални рад појединачно и на крају обједињени за Град Београд у целини.

1.1. Становништво Београда

Као основни чинилац и покретач развојних процеса, становништво и демографски ресурси чине важну компоненту укупног друштвено-економског развоја једног простора и једно су од кључних полазишта у вредновању узрочно-последичних детерминанти друштвених, социјалних и политичких прилика. У том контексту значајно је истаћи да је стабилан, природан и позитиван развој становништва једна од темељних друштвених вредности и незаобилазна компонента промишљене и активне популацијске политике.

Основне информације о Београду

Град Београд је јединица локалне самоуправе која уједно има положај и регионалне самоуправе. У оквиру тих овлашћења Град одлучује о потребама и интересима грађана од локалног значаја. У Београду је устројено 157 насеља распоређених у 17 општина. Град се простире на 3.234 км²; густина насељености (број становника по км²) је 521 становник.¹ Београдски регион представља зону најгушће насељености, јер је готово пет пута гушће насељен од осталих региона у Републици Србији.

Број становника града

Према подацима Пописа становништва из 2022. године Београд је имао **1.681.405**, што чини 25,3% становништва Србије (6.647.003). У међупописном периоду (2011/2022) број становника је повећан за свега 1,3%. Према процени броја становника за 2023. годину Београд је имао **1.683.229** становника. На основу релевантних статистичких и демографских података Београд је више деценија суочен са дубоком демографском кризом, посебно са процесима депопулације и старења становништва, као дугорочним, глобалним демографским, те парцијалним депопулацијским процесима, као што су репродукцијски и генерацијски.

Последњи попис становништва 2022. године указује да је Београд и даље изложен природној депопулацији и другим негативним демографским трендовима, пре свега, процесу старења становништва. Као што се може видети (*графикон 1*), већи део посматраног периода, Београд карактерише повећање броја становника као резултат, пре свега, механичког прилива, али и позитивне стопе природног прираштаја.

Међутим, резултати Пописа из 2002. године указују на почетак процеса успоравања раста броја становника и изразито негативне тенденције кључних демографских обележја. Негативне тенденције у природном кретању становништва Београда присутне су више деценија и један су од изразито неповољних чинилаца у развоју становништва Града. Пре свега, становништво се не обнавља природним путем,

¹¹ Извор: Републички геодетски завод Номенклатура статистичких територијалних јединица (НСТЈ или НУТС по међународној скраћеници) - Србија је подељена на статистичке функционалне територијалне целине сврстане у три нивоа. Постоје две функционалне целине нивоа НСТЈ-1 (Србија – север и Србија – југ), које у свом саставу имају целине нивоа НСТЈ-2 које носе назив "регион" (Београдски регион и Регион Војводине у оквиру Србије – север и региони Шумадија и Западна Србија, Јужна и Источна Србија и Косово и Метохија који сачињавају Србију - југ). Сваки статистички регион се састоји од функционалних целина нивоа НСТЈ-3 које су назване "области", а чије се границе и називи у потпуности поклапају са постојећим управним окрузима.“ Извор: РЗС, 2011.

услед ниског нивоа рађања, чији је прецизан показатељ стопа укупног фертилитета.²

Графикон 1.

Административно подручје Београда чини 17 општина које карактерише неуједначен демографски развитак и специфични процеси, са различитим трендовима демографског старења, што утиче и на различите динамичке и структурне особености унутар контингента старих појединих општина. У односу на последњи Попис, када је позитивна стопа природног прираштаја забележена једино на општини Звездара, последњи подаци показују да све општине Београда имају негативан природни прираштај, при чему се истичу приградске чије су вредности ове стопе приближне стопама тзв. урбаног језгра Града. Основни покретач депопулације и промена у старосној структури становништва управо је низак ниво рађања који не обезбеђује природно обнављање становништва, чему треба додати и посебно демографско ограничење у развоју становништва, а то је процес старења.

Природна депопулација (више умрлих него рођених) по први пут има изразито негативне вредности од 1992. године, а најнижу вредност од тог периода бележи 2000., када је износила -3,3 промила.

Следи приказ виталних догађаја - природног кретања становништва Београдске области и основних контингената и индикатора становништва Београда

² Стопа укупног фертилитета представља број живорођене деце по једној жени старости 15–49 година. Стопа укупног фертилитета налази се испод прага просте репродукције, а за последњих десет година смањена је са 1,6 на 1,4 детета по жени, што указује на константни пад рађања, поремећаје у структурама становника и обрнуто. За рачунање индикатора стопа укупног фертилитета користи се број живорођене деце према старости мајке и процењен број жена према навршеним годинама старости.

Природно кретање становништва - витални догађаји

Табела 1.

	Попис 2022	Становништво према старости и полу [број]	Стопа живорођених	Стопа умрлих	Стопа природног прирастаја
1.	Барајево	26.431	9.3	16.6	-7.3
2.	Вождовац	174.864	11.3	13.8	-2.5
3.	Врачар	55.406	10.4	15.9	-5.4
4.	Гроцка	82.810	9.1	12.9	-3.8
5.	Звездара	172.625	11.8	12.3	-0.4
6.	Земун	177.908	10.6	13.3	-2.7
7.	Лазаревац	55.146	10.6	15.3	-4.7
8.	Младеновац	48.683	10.3	16.6	-6.2
9.	Нови Београд	209.763	10.3	14.1	-3.8
10.	Обреновац	68.882	10	15.9	-5.9
11.	Палилула	182.624	11.4	13.7	-2.2
12.	Раковица	104.456	9.3	15	-5.7
13.	Савски венац	36.699	12.6	19.2	-6.6
14.	Сопот	19.126	9.6	16.7	-7
15.	Стари град	44.737	9.7	17.1	-7.4
16.	Сурчин	45.452	11.7	12	-0.4
17.	Чукарица	175.793	9.3	14.1	-4.8
	Београдска област	1.681.405	10.5	14.2	-3.7

Графикон 2.

Демографске промене на глобалном нивоу огледају се у низу негативних демографских показатеља, чији је биланс, пре свега, *демографско старење*. Више деценија и у континуитету, макро и микро демографски трендови показују да је процес демографског старења један од горућих друштвених, економских, социјалних и политичких проблема. Дубоке промене у популацији становништва у два крајња старосна спектра (порастан старог и опадање младог становништва) указују да ће се тренд прогресивног старења становништва наставити, о чему

сведочи и податак да у укупној популацији Београда удео младих 15-29 година износи 15,7%, а старих 20,3%.

Процес старења је изражен у свим општинама Београда и све су прешле „праг демографске старости“. Према подацима Пописа 2022. у стадијуму „најдубље демографске старости“ су: Барајево (45,6); Сопот (45,5) и Стари град са просечном старошћу становништва од 45,4 година.³

Графикон 3.

У посматраним пописним периодима, у Београду се десио енорман раст броја старијих особа који је повећан за 18%, док је укупан број становника града повећан за 2,5 пута. Демографски процеси и промене у укупном становништву Београда с наглашеним индексом пораста старијих од 65 година, интензивирају се већ у међупописном периоду (1961-1991), а у периоду од 2000/2011. године, они попримају дивергентне трендове, тако што укупно становништво опада, а старо је у континуираном порасту.⁴ Истовремено, Београд спада у регионе са највећим учешћем најстаријег становништва, а као велика урбана агломерација и изразито имиграционо подручје, узимајући у обзир неповољне демографске процесе, у Београду се и у наредним деценијама очекује пораст старих лица.

Као дугорочни процес, демографско старење је и узрок и последица (у међусобној каузалности) укупне и природне депопулације Града, што представља озбиљан проблем, не само за стабилан и природан развој становништва, већ и за његов друштвено-економски развој. Промене у старосном саставу становништва испољавају се као два глобална демографска процеса: смањивање удела младих

³ Извор: РСЗ „Према критеријуму **просечне старости** демографи разликују седам стадијума демографске старости: рана демографска младост – до 20 год; демографска младост: 20-24; демографска зрелост: 25-29; праг демографске старости: 30-34; демографска старост: 35-39; дубока демографска старост: 40-43; најдубља демографска старост: 43 и више година“

⁴ Извор: РСЗ „У периоду између два пописа (у РС) није дошло до значајне промене у уделу млађих од 15 година у укупном становништву – 14,3% (Попис 2011), наспрам 14,4% (Попис 2022), али је дошло до осетног смањења удела лица старости 15–64 године – са 68,3% (2011) на 63,5% (2022), тј. за око 5 процената, док је удео лица старости 65 и више година порастао са 17,4% (2011) на 22,1% (2022). Најнеповољнија демографска ситуација је у Региону Јужне и Источне Србије, где је скоро свако четврто лице (23,7%) старије од 64 године.

уз истовремено повећавање удела старог становништва. Целовито разумевање досадашњих развојних процеса, али и предвиђање развојних перспектива Града, немогуће је без разматрања и вредновања њихових демографских аспеката, јер се демографски и друштвено-економски развој једне агломерације и заједнице налазе у сложеној и интерактивној међусобној узрочно-последичној повезаности.

Графикон 4.

Један од показатеља старења становништва, коефицијент зависности⁵ старијих, нешто је повољнији за Београдски регион у односу на Републику. Ипак, уз тренд опадања стопе наталитета, који непосредно утиче на обим младог контингента становништва, може се очекивати смањење становништва у радно и репродукционо највиталнију кохорту са негативним последицама на динамику и структуру економског развоја Београда.

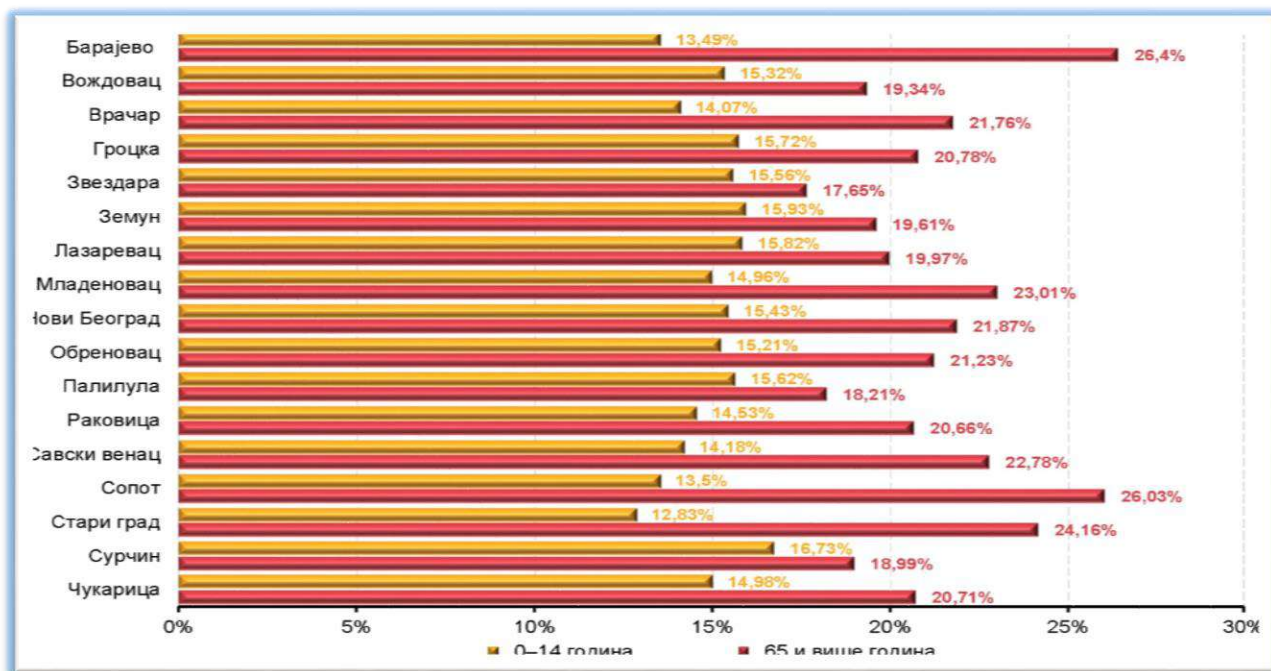
Табела 2.

Индикатор	2011	2019	2020	2021	2022	2023
Београдски регион						
Коефицијент укупне зависности	43.5	53.2	54.2	54.8	54.8	55.3
Коефицијент зависности млађег становништва	20.2	23.2	23.5	23.8	23.5	23.7
Коефицијент зависности старијег становништва	23.4	30.1	30.7	31.0	31.4	31.6

централне градске Стари град (24,16%) и Врачар (21,76%), које уједно имају и најмању заступљеност млађег становништва до 14 година.

⁵ Извор: РСЗ “**Стопа укупне зависности становништва** представља однос становништва старог од 0 до 14 и 65 и више година, према становништву старом од 15 до 64 године, процењеног средином године посматрања. **Стопа зависности млађег становништва** је однос између укупног броја младих од 0 до 14 година и броја лица радног узраста (од 15 до 64). **Стопа зависности старијег становништва** је однос између укупног броја старијих особа у годинама када су они углавном економски неактивни (старости 65 и више година) и броја лица радног узраста (од 15 до 64)“

Графикон 6. Процентуални удео младих 0 –14 година и старих 65 и више година по градским општинама Београда, 2023

Неравнотеже у старосној структури, односно промене у односима функционалних старосних група према све већем уделу старијег становништва, првенствено су одраз дугорочно ниског фертилитета. *Стопа укупног фертилитета 2023. године износила је 1.56 и више деценија не обезбеђује просту репродукцију становништва.*⁶

У Београду се више година бележи негативан природни прираштај, који је у 2023. години износио је - 4.172; стопа природног прираштаја износила је -2,5% и од свих општина града Београда у 2023. години само је Звездара имала позитиван природни прираштај (0,6‰). Пројекције развоја становништва Града, базиране на хипотезама о фертилитету и морталитету указују на перспективу и даље ниско репродуктивног процеса, јер претходних деценија нису уочене значајније промене које би одударале од дугорочних тенденција. Можемо закључити да су ниске репродуктивне норме дубоко законите, одређене низом детерминирајућих фактора (економских, социјалних, социолошких) и да у перспективи захтевају, пре свега, друштвени и политички одговор. Иако вишеструко сложен, у постојећим условима друштвено-економске реалности, друштвени одговор јесте институционално осмишљавање популационе политике.

⁶ Извор: РЗС Посматрано према општинама, најнижу стопу фертилитета има Стари град (1,32) и Врачар (1,40) а највишу Сопот (1.82) , Савски венац (1.80)

Табела 3.

Година	Индекс старења	Очекивано трајање живота живорођених			Просечна старост		
	Укупно	Женско	Мушко	Укупно	Женско	Мушко	Укупно
2002	102,7	75,6	70,2	-	41,6	39,0	40,4
2011	122,93	77,80	72,60	75.30	43.16	40.28	41.8
2022	132.9	78.99	73.98	76.58	44.2	41	42.7
2023	132.8	79.36	74.64	77.11	44.3	41	42.8

Полазећи од чињенице да старење становништва најдиректније утиче на поједине структуре друштва, да специфичне потребе старијих, посебно у здравственој и социјалној заштити, захтевају веће издатке, може се закључити да ће оваква демографска кретања условити смањење радног контингента, а повећати број популације старијих, што може продуковати додатне притиске на целокупан систем социјалне заштите.

Миграције и миграторна обележја становништва

Важна компонента у кретању становништва и целокупне демографске слике Београда свакако су и миграције становништва. У целини гледано, последњих деценија Београд карактеришу, пре свега, емиграција и интерна миграциона кретања (од руралних ка урбаним областима, посебно ка Београду). Позитиван миграциони салдо је карактеристика демографског развоја Београда током читаве друге половине 20. века и остварен је у највећој мери у насељима ван ужег градског подручја. Као што се може видети на следећем графикону, број досељених 2022. сличан је броју из пописне 2011. године, а у односу на прошлу, број досељених већи је за око 7%. У периоду 2016–2020. године једино је Београдски регион континуирано имао позитиван миграциони салдо, који је на годишњем нивоу износио просечно око 6 500 лица, а 2022. године он износи 3.707 лица. На општинском нивоу негативан миграциони салдо имале су општине: Лазаревац, Нови Београд и Чукарица.

Демографске пројекције и прогнозе указују да ће се у Београду наставити овај тренд и да ће све општине имати позитиван миграциони салдо, осим централних градских, у којима би он био на нултом нивоу.

Графикон 7.

Табела 4.

Аутохтоно и досељено становништво – Попис 2022 – Београдски регион	
Укупан број становника	1.681.405
Аутохтоно становништво (од рођења станије у истом насељу)	814.401
Укупно досељено	867.004
Досељено са подручја Републике Србије - свега	595.563
Досељено из иностранства - свега	271.441
Досељено из бивших република СФРЈ	203.906
Досељено из иностранства – из других држава	67.139
Из иностранства – непозната држава досељења	396

Табела 5.

Индикатор	Досељено становништво према подручју са којег се доселило и времену досељења [број] Београдски регион - Попис 2022		
Миграције	Досељено становништво - укупно	Досељено са подручја Републике Србије - свега	Досељено из иностранства - свега
Укупно	867.004	595.563	271.441
1980. и раније	210.720	139.298	71.422
1981 - 1990	84.540	58.903	25.637
1991 - 2000	165.269	84.869	80.400
2001- 2010	130.894	99.794	31.100
2011. и касније	200.293	149.629	50.664
Непозната година	75.288	63.070	12.218

Графикон 8.

Табела 6.

Период	Пројекције становништва, пет варијанти, Београдски регион				
	Ниска варијанта	Средња варијанта	Висока варијанта	Константна варијанта	Варијанта без миграција (нултог миграционог салда)
	Укупно	Укупно	Укупно	Укупно	Укупно
2026	1.790.307	1.792.686	1.792.721	1.746.674	1.588.737
2031	1.840.109	1.846.243	1.846.311	1.770.458	1.547.952
2036	1.888.170	1.906.424	1.911.760	1.794.392	1.503.992
2041	1.941.386	1.982.483	2.005.999	1.826.636	1.465.976

За разлику од Републике Србије која у међународним оквирима представља емиграционо подручје, подручје чије миграционе токове карактеришу миграције боље образованих средњих слојева, Београд претставља типично имиграционо подручје и претпоставка је да ће и даље, зависно од друштвено-политичког и економског амбијента, имати растући позитивни миграциони салдо.

Домаћинства и породице

Према подацима Пописа 2022. У Београду је пописано 694.818 домаћинстава, што чини 26,8% укупних домаћинстава у Србији (2.589.344). У односу на претходни Попис, број домаћинстава повећан је за 14,6%. Основна демографска карактеристика домаћинства у Београду јесте, пре свега, његова уситњеност, што илуструју подаци у периодима Пописа који указују да повећање броја домаћинстава прати истовремено смањење његове просечне величине. Поред тога, процес убрзаног старења становништва града утицао је и на старосну структуру чланова домаћинства, о чему сведочи континуирано повећање броја непородичних, посебно самачких старачких домаћинстава.

Графикон 9.

Од укупног броја домаћинстава, 84,6% су градска, а 15,4% чине остала. У структури домаћинстава према броју чланова, трећину (33,4%) чине једночлана

и као што се може видети, њихов број је у односу на претходни Попис, порастао за око 56%.

Табела 7.

Укупан број домаћинстава – Попис	2002	2011	2022
Београдски регион	567.325	606.433	694.818
Број чланова домаћинства:			
Један члан	129.836	148.973	232.252
Два члана	141.306	156.006	184.158
Три	117.628	123.973	125.617
Четири	118.975	110.341	101.827
Пет	52.766	40.265	33.233
Шест и више	22.147	26.875	17.731
Просечан број чланова домаћинства	2,77	2,73	2,40

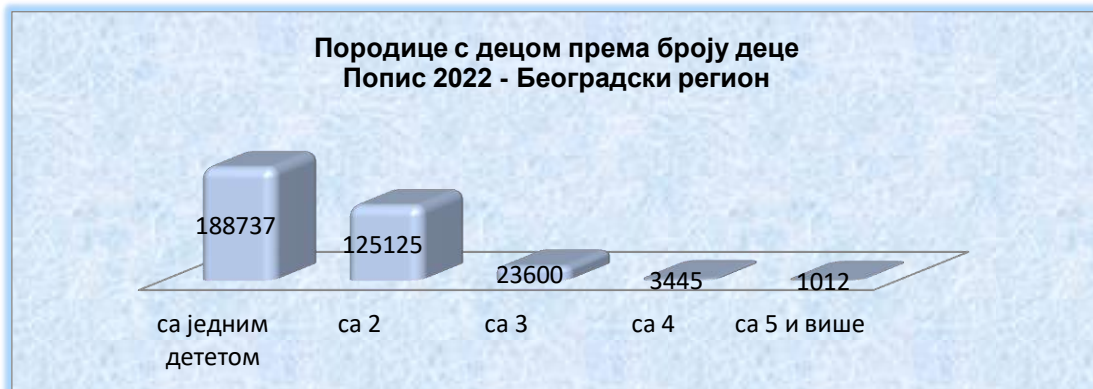
Према резултатима Пописа 2022, Београд је имао 467.110 породица, што чини 24,5% укупног броја породица у РС (1.904.314). У односу на претходни попис, број породица у Србији мањи је за 10,4%, а у Београду за 3,3%.

На следећим графиконима дати су подаци о породицама према типу и броју деце.

Графикон 10.

Графикон 11.

Као највеће урбано средиште у Србији, разумљиво је да у Београду преовладавају „нуклеарне породице“/породице са мањим бројем деце и највише две генерације (родитељи и деца). Резултати Пописа 2022. показали су да од укупног броја породица са децом (341.919) више од половине (55,2%) чине оне са једним дететом. У укупном броју породица живи 529.232 деце и младих, а у породицама, као што се може видети, највише је младих 25 и више година старости (42,1%). У укупном броју деце њих је 27,2%.

Табела 8.

Старосне групе	Индикатор	Породице с децом према старости деце Попис 2022 – Београдски регион
	Период	
	Број деце	Укупно
Укупно породица		341.919
Број деце – укупно		529.232
0–5		100.579
6–9		68.793
10–14		83.035
15–17		45.111
18–24		87.796
25 и више година		143.918

Београдска породица се уклапа у универзалне тенденције савремене цивилизације које се, између осталог, огледају и у ишчезавању традиционалних облика породичног живота и стварању савременог типа породице. Један од најочљивијих процеса био је свакако процес нуклеаризације који се састоји у сужавању породичног састава на биолошки неопходно језгро репродукције.

Различити и сложени процеси условили су и продуковали промене у самом садржају брака и породице, тако да се транзиција од традиционалног ка модерном и пост-модерном испољава у различитим породичним формама, као што су кохабитације и друге алтернативне форме партнерских односа, одлагање ступања у брак, повећање целибата, те пада стопе фертилитета.

Табела 9.

Индикатор	Женско становништво старо 15 и више година према старости и броју живорођене деце							
Период	Попис 2022 – Београдски регион							
Број деце								
Старосне групе	Укупно	Без деце	1 дете	2 детета	3 детета	4 детета	5 и више деце	Непознато
Укупно	763.714	240.297	165.539	288.075	54.366	9.235	3.061	3.141
15–19	38.719	38.318	282	87	10	-	-	22
20–24	42.045	38.618	2.229	796	225	76	23	78
25–29	51.233	37.840	7.943	4.015	941	326	103	65
30–39	125.276	48.082	31.176	34.878	8.526	1.730	523	361
40–49	134.178	29.833	33.573	54.031	13.231	2.323	656	531
50–59	113.106	20.138	27.269	52.154	10.879	1.677	543	446
60 и више год.	259.157	27.468	63.067	142.114	20.554	3.103	1.213	1.638

Промене у домену фертилитета у непосредној су вези са променама породичних форми, што се огледа, пре свега, у свођењу фертилитета испод нивоа неопходног за замену генерација, а кроз породичне форме оно се манифестује кроз смањење прве брачности, одлагање или касније ступање у брак. Највећи број деце још увек се рађа у брачним заједницама, али једна од карактеристика демографског развоја Београда је и повећано процентуално учешће рођених ван брака. У Србији су овакве тенденције присутне више деценија (*графикон бр. 10*), али у европским оквирима, она и даље спада у групу земаља са умерено високим уделом ванбрачног наталитета.

Графикон 12.

Поред нивоа брачног и ванбрачног фертилитета, кретање броја живорођених у браку/ван брака директно је одређен брачном структуром становништва, односно склопљеним и разведеним браковима.

Следи преглед основних показатеља и карактеристика брачне структуре становништва Београда.

Табела 10.

Брачни статус	Становништво старо 15 и више година према законском брачном статусу и полу [број] Попис 2022
Укупно	1.427.135
Свега - мушко	663.421
Неожењен	257.371
Ожењен	340.132
Удовац	26.670
Разведен	35.962
Непознато - мушко	3.286
Свега - женско	763.714
Неудата	235.932
Удата	346.389
Удовица	117.034
Разведена	60.824
Непознато - женско	3.535

**Основни показатељи о закљученим и разведеним браковима
Београдски регион**

Подаци последњих пописних и година редовних статистичких истраживања показују да Београдски регион карактерише тренд опадања склапања и пораст развода брака, што је последица савремених демографских и друштвених процеса. Међутим, као што се може видети на следећем графикону, тренд опадања склапања бракова заустављен је 2021 и у последње три године има тенденцију одржавања релативно сличног броја склопљених бракова.

Графикон 13.

Према подацима РЗС карактеристике закључених бракова су следеће: међу супружницима жене су нешто образованије - високо образовање има 47,8% жена, а мушкараца - 38,1%; средње образовање има 49% мушкараца и 38,7% жена; од укупног броја склопљених бракова, у 77% супружници су српске националности, бракови се најчешће склапају у доби од 30 до 34 године (жене у 26,1%; мушкарци у 29,4%; према ранијем брачном статусу, и мушкарци (88%) и жене (89,8%) били су неожењени, односно, неудате. Од укупног броја закључених бракова највише је склопљено у општини Нови Београд (953), а најмање у Сопоту (99).

Табела 11.

Година	Број закључених бракова - укупно	Број закључених бракова на 1000 становника	Стопа резведених бракова на 1000 закључених	Просечна старост младожење при закључењу брака	Просечна старост невесте при закључењу брака	Просечна старост младожење при закључењу првог брака	Просечна старост невесте при закључењу првог брака
2011	9.463	5.7	257.4	33.8	30.7	31.6	29
2023	8.236	4.9	302.3	35.4	32.6	33.1	30.6

Графикон 14.

Карактеристике разведених бракова: од укупног броја разведених бракова, и за жене је у 92,6% и за мушкарце у 91,1% први разведени брак; у нешто мање од половине (48,9%) разведених бракова супружници немају, док 51,1% има децу; међу разведенима највише је оних са једним (26,5%) или двоје (21%) издржаване деце; од укупног броја разведених бракова са децом у највећем броју (71,2%) деца су додељена мајкама, очевима 6,4%, а 21,7% родитеља имају заједничко/деле старатељство након развода брака; међу разведеним браковима доминирају жене старости изнад 35 и мушкарци изнад 40 година; према трајању брака међу разведеним браковима најчешћи су они који су трајали до четири године (23,5%), следе бракови који су трајали од 5 до 9 година (20,4%), од 10 до 14 година (16,1%), од 15 до 19 их је 13,9%, од 20 до 24 године брак је трајао за 10,5% разведених, а за 15,6% разведених брак је трајао преко 25 година.

Графикон 15.

Образовна структура становништва

Образовну структуру становништва карактеришу, како разлике по старости и полу/роду⁷ (образованије жене, иако гледано према школској спреми оне доминирају и међу становништвом без школе и непотпуног основног образовања), тако и просторна дистрибуција становништва, посматраног по нивоу образовања, који је знатно виши у централним градским општинама.⁸ Највеће учешће становништва старијег од 15 година са вишим и високим образовањем имају општине: Врачар (61,8); Стари град (59%) и Савски венац (53,7%), а најмање Сопот (13,3%), Барајево (14,8%) и Гроцка (16,9%).

Табела 12.

Становништво старо 15 и више година према школској спреми – Попис 2022. – Београдски регион	
Укупно	1.427.135
Без школске спреме	7.061
Непотпуно основно образовање	22.004
Основно	151.753
Средње - свега	727.281
Више	116.149
Високо	391.745
Непознато	11.142

Београдски регион има најмању заступљеност неписменог становништва. Према Попису 2022. године од 4.154 неписмених лица, 40,4% чини становништво старо 65 и више година међу којима доминирају неписмене жене са 87,4%. Од Пописа 2011. прикупљају се и подаци о „компјутерској“ писмености, а лица узраста 15 и

⁷ Пол подразумева биолошке карактеристике жена и мушкараца, које су универзалне, видљиве и очигледне и углавном непроменљиве, а род подразумева скуп улога, обавеза и очекивања које одређено друштво додељује и намеће особама с обзиром на њихов пол. Они се могу мењати кроз време и разликују се од друштва до друштва. Извор РЗС, публикација „Жене и мушкарци у Републици Србији“, 2011.

⁸ Извор: РСЗ „Под школском спремом подразумева се највиша завршена школа. Подаци се приказују само за становништво старо 15 и више година тј. старије од узраста за обавезно похађање школе.“

више година посматрана су као: компјутерски писмена, лица која делимично познају рад на рачунару и компјутерски неписмена лица.

Графикон 16.

Од укупног броја компјутерски писмених лица (857.440) било је 53,6% жена и 46,4% мушкараца, а међу компјутерски неписменима (12.783) нешто је више мушкараца (50,5%) у односу на жене (49,5%). Такође, компјутерски писмена лица доминирају у градским насељима (88,3%).

Националност

У Београду не живи много припадника националних мањина и у погледу националне структуре, становништво Београда је веома хомогено. Према подацима последњег пописа године 86,2% становништва Београда чине Срби, док је у Србији тај удео 80,6%.

Приказ основних економских показатеља становништва Београда

Подаци о економској активности једно су од основних обележја становништва и приликом редовних пописа прикупљају се за лица стара 15 и више година, иако максимална старосна граница није дефинисана јер појединац може бити активан и након изласка из радног контингента (15-64 год.).⁹

Табела 13.

Становништво према економској активности Попис, 2022. Београдски регион	
Укупно	1.681.405

⁹ Од Пописа 2011. године примењује се концепт текуће активности, према којој се економска активност евидентира у краћем временском интервалу, као што је дан или недеља. Категорија економски активних лица („радна снага“) обухвата лица која обављају занимање и незапослена лица. Категорија економски неактивних лица обухвата лица која у недељи пре Пописа нису радила и нису тражила посао, и која нису била у могућности да почну да раде у року од две недеље уколико би им посао био понуђен (деца млађа од 15 година, пензионери, лица са приходима од имовине, ученици/студенти – стари 15 и више година, лица која обављају само кућне послове у свом домаћинству – домаћице и остала лица).

АКТИВНО СТАНОВНИШТВО, свега	785.071
Активно, запослени	713.556
Активно, незапослени	71.515
НЕАКТИВНО СТАНОВНИШТВО, свега	896.334
Неактивно, деца испод 15 година	254.270
Неактивно, ученици/студенти	116.232
Неактивно, пензионери	373.090
Неактивно, лица са приходима од имовине/инвестиција	3.013
Неактивно, лица која се баве производњом за потребе свог домаћинства	5.084
Неактивно, неплаћени кућни послови	63.264
неактивно, остали	81.381

Анкета о радној снази (АРС), као једини међународно упоредиви инструмент за праћење кретања на тржишту рада, којим се региструју демографске и социоекономске карактеристике становништва старијег од 15 година има за циљ оцењивање обима радне снаге, тј. запосленог и незапосленог становништва, при чему се под запосленошћу подразумева рад и у формалном и у неформалном сектору.¹⁰

Резултати последњег истраживања дати су у следећој табели – четврти квартал 2024.

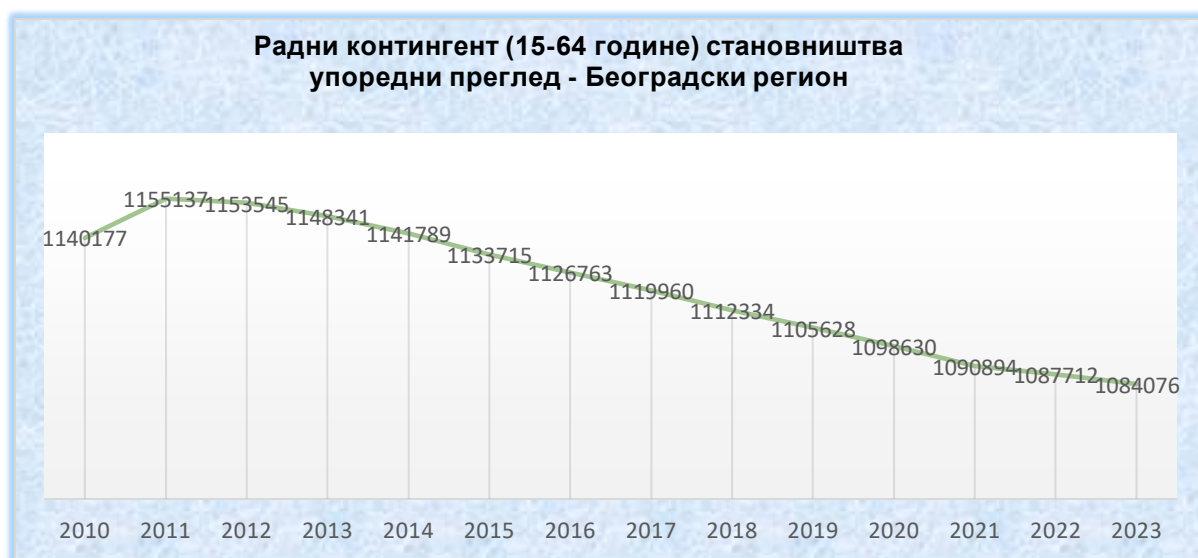
¹⁰ Извор: РЗС Методолошка објашњења „**Активно становништво (радну снагу)** чине сва запослена и незапослена лица. **Стопа активности (учешћа радне снаге)** представља удео активног становништва у укупној посматраној популацији (становништву старом 15 и више година). Лица (старости 15–89 година) која су најмање један сат у посматраној седмици обављала неки плаћени посао (у новцу или натури), као и лица која су имала запослење, али која су у тој седмици била привремено одсутна са посла, сматрају се **запосленим лицима**. **Стопа запослености** представља удео запослених у укупној посматраној популацији (становништву старом 15 и више година). **Неформалном запосленошћу** сматра се рад у нерегистрованим пословним субјектима, рад у регистрованим пословним субјектима без уговора о раду, као и рад неплаћених породичних радника. **Незапослена лица** су она лица (старости 15–74 године) која нису обављала ниједан плаћени посао у посматраној седмици, активно су тражила посао током четири седмице које су претходиле посматраној седмици, и у могућности су да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице. **Стопа незапослености** представља удео незапослених у радној снази (запослени и незапослени). **Становништво ван радне снаге** чине сва лица у посматраној популацији (старости 15 и више година) која нису сврстана у запослено или незапослено становништво. У становништво ван радне снаге спадају студенти, пензионери, лица која обављају кућне послове, као и остала лица која у посматраној седмици нису обављала ниједан плаћени посао, нису активно тражила посао или нису била у могућности да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице. **Стопа становништва ван радне снаге** представља удео становништва ван радне снаге у укупној посматраној популацији (становништву старом 15 и више година)“

Табела 14.

Основни контингенти радне снаге старости 15 и више година IV квартал 2024 године	Београдски регион (у хиљадама)
Становништво старо 15 и више година	1.426.1
Активно	848.5
Запослено	795.8
Незапослено	52.6
Ван радне снаге	577.6
Стопа активности	59.5 (М=64.7; Ж=55.0)
Стопа запослености	55.8 (М=60.5; Ж=51.7)
Стопа незапослености	6.2 (М=6.4; Ж=5.9)
Стопа становништва ван радне снаге	40.5 (м=35.3; Ж=45.0)

Демографска кретања и погоршање старосне структуре становништва упућују на дугорочну тенденцију смањења радног контингента, што се може видети на следећем графикону.

Графикон 17.

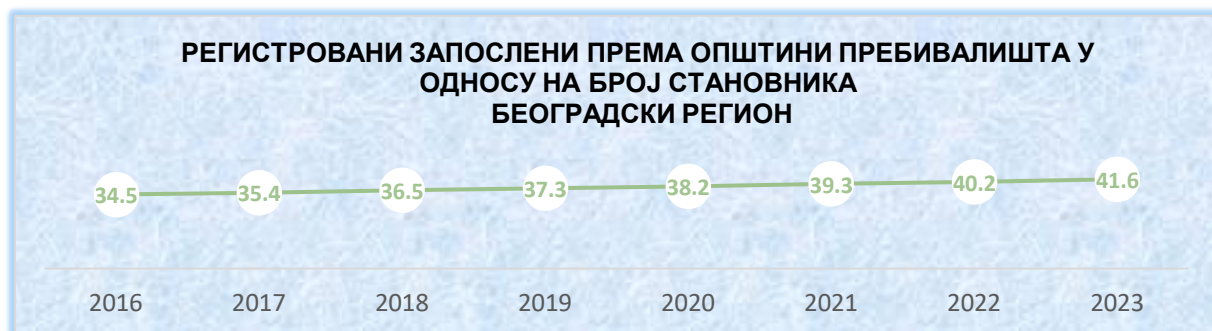

Кретање запослености Републички завод за статистику прати из два извора – Истраживања о регистрованој запослености и из Анкете о радној снази.¹¹

¹¹ Методолошка објашњења РЗС „Истраживање о регистрованој запослености заснива се на комбиновању података Централног регистра обавезног социјалног осигурања (ЦРОСО) и Статистичког пословног регистра (СПР). Подаци о обвезницима плаћања доприноса обавезног социјалног осигурања и осигураницима, по основу рада, добијају се од ЦРОСО. Подаци о пословним субјектима и њиховим основним обележјима добијају се од СПР. Дефиниције

У следећем приказу дати су подаци из оба извора

Графикон 18.

Табела 15.

Територија - НСТЈ	Регистрована запосленост према полу и општини пребивалишта (НСТЈ) [број]					
	2023/IV квартал			2024/IV квартал		
	Укупно	Мушко	Женско	Укупно	Мушко	Женско
Београдска област	703.502	347.194	356.307	710.155	351.101	359.054
Барајево	9.193	4.928	4.265	9.357	4.989	4.368
Вождовац	71.544	34.330	37.215	72.561	34.829	37.732
Врачар	26.300	12.506	13.794	26.614	12.692	13.922
Гроцка	30.836	15.765	15.071	31.425	16.099	15.327
Звездара	72.915	34.463	38.451	74.131	35.076	39.055
Земун	71.855	35.471	36.384	73.072	36.174	36.898
Лазаревац	23.991	13.232	10.759	23.597	12.998	10.599
Младеновац	17.821	9.168	8.653	17.848	9.152	8.696
Нови Београд	92.412	44.800	47.612	92.846	45.239	47.607
Обреновац	27.114	14.594	12.520	27.285	14.661	12.625
Палилула	76.973	38.101	38.872	77.699	38.491	39.209

регистроване и анкетне запослености: Регистрована запосленост обухвата сва лица која у ЦРОСО имају статус: (1) запослених у радном односу (на одређено или неодређено време); (2) запослених ван радног односа (на основу уговора о делу или уговора о обављању привремених и повремених послова); (3) запослених који обављају самосталне делатности; (4) оснивача привредних друштава или предузетничких радњи; (5) индивидуалних пољопривредника до 65 година старости. Анкетна запосленост, у складу са дефиницијом Евростата и Међународне организације рада, обухвата сва лица која су најмање један сат у посматраној седмици обављала плаћени посао (у новцу или натури) за послодавца, самостално или као помажући чланови домаћинства, као и лица која имају посао са кога су одсутна, а за који имају гаранцију повратка.

Раковица	44.963	21.773	23.190	45.134	21.837	23.297
Савски венац	17.398	8.636	8.762	17.693	8.869	8.824
Сопот	6.660	3.604	3.057	6.736	3.650	3.086
Стари град	22.705	11.054	11.651	22.679	11.107	11.572
Чукарица	72.997	35.476	37.521	73.058	35.512	37.545

Табела 16¹²

Територија - НСТЈ	Просечне нето зараде [РСД]		Просечне бруто зараде [РСД]	
	2023/децембар	2024/децембар	2023/децембар	2024/децембар
Београдска област	123.269	139.204	168.060	189.677
Барајево	78.537	91.347	108.352	125.909
Вождовац	128.444	146.419	175.315	199.586
Врачар	170.264	188.864	228.864	254.402
Гроцка	82.098	96.290	113.075	132.190
Звездара	127.734	143.864	174.283	196.236
Земун	114.849	130.663	157.141	178.636
Лазаревац	101.214	104.044	140.483	144.131
Младеновац	77.268	88.532	106.453	122.073
Нови Београд	161.744	180.106	218.781	243.876
Обреновац	90.513	100.251	124.721	138.186
Палилула	109.511	124.848	150.177	170.890
Раковица	110.321	126.293	151.165	172.835
Савски венац	153.312	174.518	206.704	235.019
Сопот	78.448	90.193	107.947	124.190
Стари град	173.786	195.061	233.497	262.442
Чукарица	117.347	134.050	160.458	182.949
Сурчин	87.237	101.352	120.125	139.074

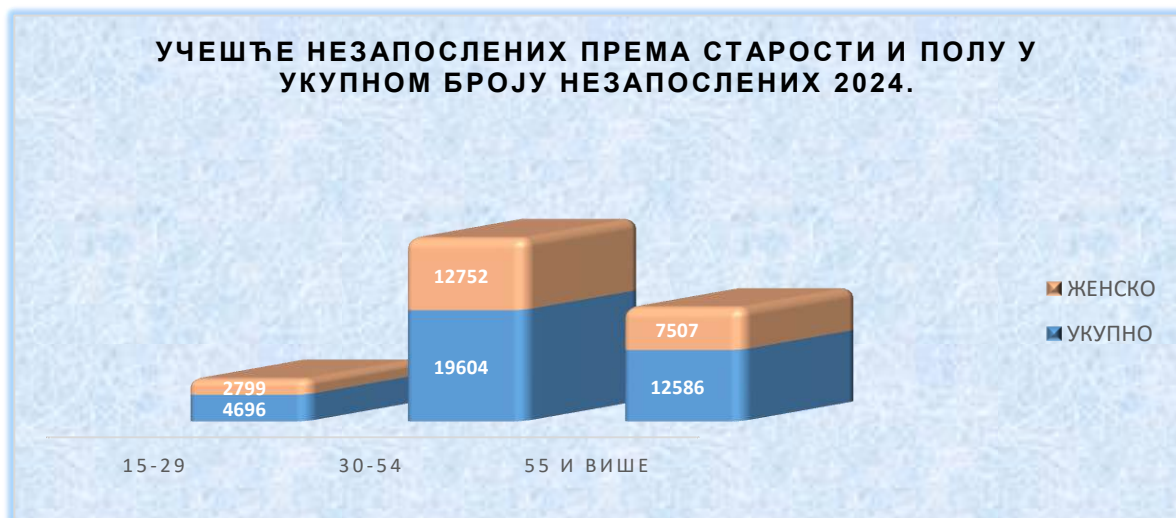
¹² Извор: РЗС „Истраживање о зарадама заснива се на подацима из евиденције Пореске управе, са обрасца Појединачне пореске пријаве о обрачунатим порезима и доприносима (образац ППП-ПД). Просечне зараде израчунавају се на основу укупног износа обрачунатих зарада за извештајни месец и броја запослених који је изражен еквивалентом пуног радног времена (*full-time equivalent* – *FTE*). С обзиром на то да зараде, с једне стране, имају највећи удео у трошковима рада сваког послодавца, а с друге стране значајно утичу како на постизање и очување животног стандарда и социјалне сигурности запослених, тако и на коришћење и потрошњу робних фондова, оне представљају значајан индикатор економског развоја и истовремено служе као средство за његово усмеравање. Статистички подаци о просечним зарадама се, у складу са важећим законским прописима, користе за обрачунавања бројних финансијских категорија. Обрачуном просечних зарада обухваћена су лица у радном односу, као и лица која раде ван радног односа, на основу уговора о обављању привремених и повремених послова. Приходи лица која раде на основу уговора о делу и ауторског уговора не сматрају се зарадом“.

Према подацима Националне службе за запошљавање, у Београду је на крају 2024. године регистровано 36.886 незапослених, од чега су 62,5% жене. Најновији подаци из јануара 2024. године дати су на следећем графикону.¹³

Графикон 19.

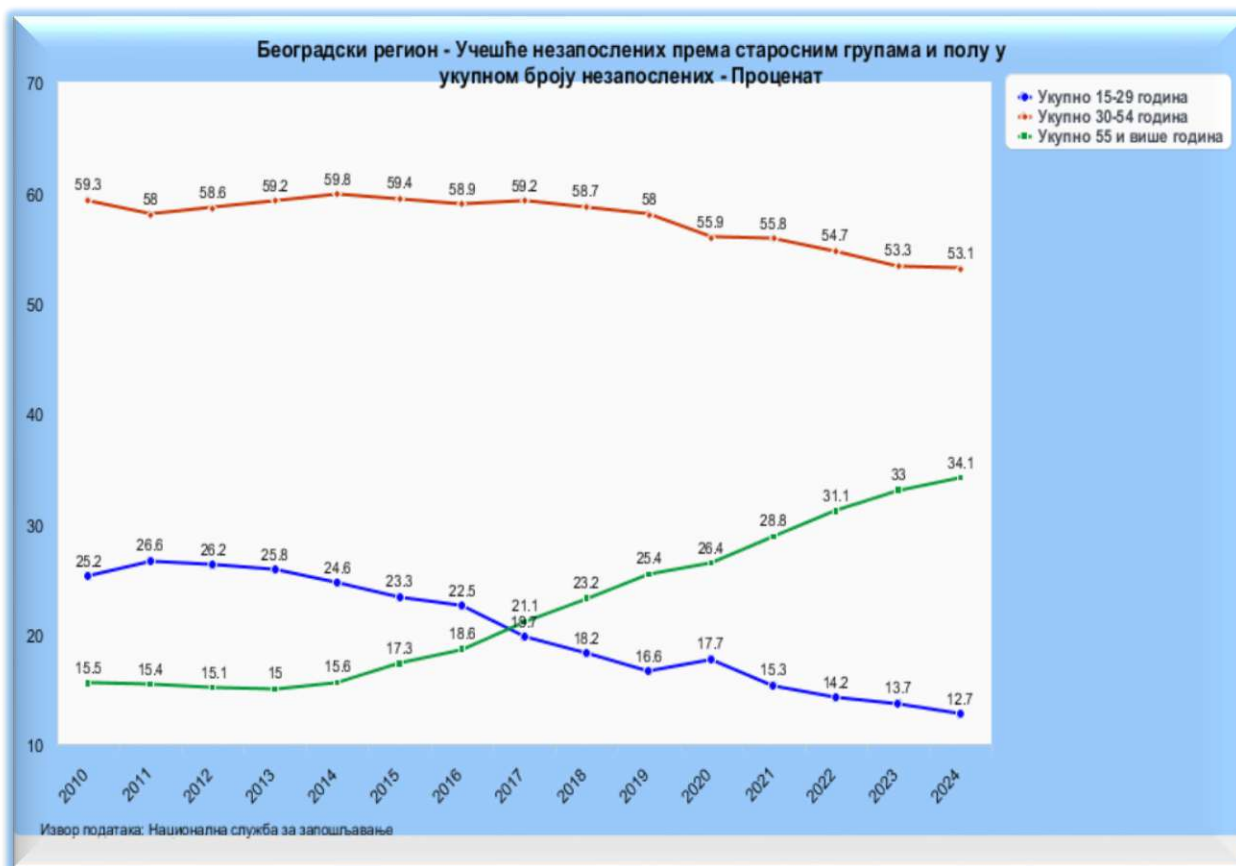

Графикон 20.

¹³ Извор: Национална служба за запошљавање; Месечни статистички билтен 270/2025, фебруар 2025.

Графикон 21.

За систем социјалне заштите од важности је и чињеница о неопходности континуиране и организоване активности у заштити старих. Она произилази, како из општих и појединачних карактеристика старења и старости, тако и њиховог укупног социо-економског положаја. Према последњим објављеним подацима, Београд има 391.858 пензионера, с просечном пензијом од 65.505 РСД.¹⁴ Имајући у виду процес убрзаног процеса старења становништва, пораст броја самачких и двочланих старачких домаћинстава, пад животног стандарда, распрострањеност сиромаштва, слабљење интегративне улоге породице, решавање проблема популације старих подразумева стварање таквих услова који ће омогућити остарелим већу приступачност разним видовима материјалне подршке, ванинституционалног третмана и социјалне инклузије. Демографска кретања у правцу погоршања старосне структуре становништва упућују на наглашено смањивање радног контингента, као основног темељног структурног дела активног становништва, што упућује на претпоставку да се проблеми егзистенцијалне природе у већем обиму и интензитету структурирају код **генерација које носе терет укупне друштвене репродукције**. У том смислу, програм социјалне заштите треба да се базира на **селективном приступу** који подразумева пружање посебне друштвене подршке и помоћи **најугроженијим слојевима** великих друштвених група.

¹⁴ Извор: ПИО РС; Статистички месечни билтен IIX/2024, Београд фебруар 2025.

2. ДЕЛАТНОСТ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Решењем Скупштине града од 12. децембра 1991. године основан је Градски центар за социјални рад у Београду као јединствена установа за обављање социјалне и породично-правне заштите грађана Београда. У састав Градског центра су укључени сви општински центри за социјални рад (16), Саветовалиште за брак и породицу (формирано 1985. године) и Завод за проучавање социјалних проблема који је од оснивања (1958) имао статус развојно-истраживачке институције у систему социјалне заштите Београда.

Интеграцијом наведених установа настао је садашњи организациони модел Градског центра за социјални рад који обухвата:

- *17 општинских одељења у којима се одлучује о остваривању права и коришћењу услуга корисника утврђених законом и подзаконским актима и обављају други послови у области социјалне заштите.*
- *Одељење за Послове планирања и развоја којим се остварује функција праћења и проучавања социјалних проблема и унапређивања делатности Центра;*
- *Одељење за саветодавно-превентивни рад - Саветовалиште за брак и породицу;*
- *Одсек за опште послове;*
- *Одсек за финансијско-рачуноводствене послове;*
- *Јединица за интерну ревизију.*

Према Закону о социјалној заштити, Центар за социјални рад је установа социјалне заштите у којој се остварују права, примењују мере, обезбеђује пружање услуга и обављају други послови у области социјалне заштите. Делатност Градског центра је социјална заштита, послови социјалног рада и породично-правна заштита. Обављање делатности центра за социјални рад регулисано је Законом о социјалној заштити, Породичним законом, Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица, Кривичним закоником, Законом о посредовању - медијацији, Законом о прекршајима, Законом о финансијској подршци породици са децом, Законом о општем управном поступку, и подзаконским актима: Одлуком о правима и услугама у социјалној заштити и Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад. Од 2022. године центри за социјални рад су у обавези да примењују и Закон о социјалној карти као и Закон о правима корисника услуга привременог смештаја у социјалној заштити. Центар за социјални рад има посебну одговорност у покретању иницијатива на локалном подручју за које је надлежан у складу са усвојеним локалним, стратешким плановима развоја социјалне заштите. Закон о социјалној заштити из априла 2011. доноси нови приступ у социјалној заштити заснован на јасно формулисаним циљевима (Чл. 3):

- *достићи, односно одржавати минималну материјалну сигурност и независност појединца и породице у задовољавању основних потреба,*
- *обезбедити доступност услуга и остваривање права у социјалној заштити,*

- *створити једнаке могућности за самостални живот и подстицати социјалну укљученост,*
- *очувати и унапредити породичне односе као и унапредити породичну родну и међугенерациску солидарност,*
- *предупредити злостављање, занемаривање и експлоатацију, односно отклањати њихове последице.*

Закон формулише и општа начела социјалне заштите која гарантују корисницима поштовање интегритета и достојанства, забрану дискриминације, доступност и индивидуализацију услуге у складу са најбољим интересом корисника и најмање рестриктивним окружењем.

Гарантује ефикасност, благовременост, целовитост социјалне заштите, унапређење квалитета и јавност рада установа социјалне заштите и пружалаца услуга.

Закон успоставља систем базиран на плуралитету пружалаца услуга (равноправан третман пружалаца у јавном, приватном и цивилном сектору) и настоји да унапреди квалитет услуга континуираном обуком, лиценцирањем стручних радника и пружалаца услуга, као и надзором над стручним радом.

На основу јавних овлашћења, Центар за социјални рад, у складу са Законом о социјалној заштити:

- *процењује потребе и снаге корисника и ризике по њега и планира пружање услуга социјалне заштите;*
- *спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга социјалне заштите;*
- *предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим поступцима;*
- *води прописане евиденције и стара се о чувању документације корисника.*

Послови који се односе на права, односно услуге социјалне заштите о чијем се обезбеђивању стара Република Србија обављају се као поверени, а организацију рада, нормативе и стандарде прописује министар надлежан за социјалну заштиту. У вршењу јавних овлашћења у складу са Законом о социјалној заштити Центар за социјални рад одлучује о:

- *остваривању права на новчану социјалну помоћ;*
- *остваривању права на увећану новчану социјалну помоћ;*
- *остваривању права на додатак за помоћ и негу другог лица;*
- *остваривању права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица;*
- *остваривању права на посебну новчану накнаду за родитеља који није у радном односу, а који је 15 година непосредно бринуо о детету које је корисник права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица;*

Послове који се односе на права, односно услуге социјалне заштите о чијем се обезбеђивању стара јединица локалне самоуправе, Центар обавља у складу са прописом који доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Одлуком о правима и услугама социјалне заштите¹⁵ уређена су права и услуге социјалне заштите које обезбеђује град Београд у складу са законом.

Права из социјалне заштите могу да остваре држављани Републике Србије који имају пребивалиште на територији града и лица расељена са Косова и Метохије, која имају боравиште на територији града Београда, као и страни држављани са сталним настањеном на територији града Београда.

Услуге утврђене овом Одлуком су активности пружања подршке и помоћи појединцу и породици ради побољшања односно очувања квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика неповољних животних околности, као и стварање могућности да самостално живи у друштву.

Према Одлуци, услуге социјалне заштите су:

1. дневне услуге: помоћ у кући, дневни боравак, лични пратилац детета,
2. услуге подршке за самостални живот: персонална асистенција, становање уз подршку, привремено становање, социјално становање у заштићеним условима,
3. саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге,
4. услуге смештаја; прихватилиште за одрасла и стара лица, за децу и младе, за труднице и жене са децом од којих је једно млађе од 3 године, привремени смештај за жене жртве насиља у породици, предах смештај.

Материјална подршка остварује се као:

1. једнократна помоћ,
2. повремена једнократна новчана помоћ,
3. интервентна једнократна новчана помоћ,
4. стална новчана помоћ,
5. средства за личне потребе,
6. бесплатни оброк,
7. стипендија.

Породичним законом је делегарано органу старатељства, односно центру за социјални рад да врши послове заштите породице, помоћи породици и старатељства.

Најважнији институти породично-правне заштите су старатељство, усвојење, породични смештај и комплексан институт надзора над вршењем родитељског права, као и разне врсте помоћи породици с циљем очувања породичне равнотеже и породичних функција.

Породични закон је дефинисао и посебно важну улогу органа старатељства на јасно формулисаним циљевима међу којима је и предупредити злостављање, занемаривање или експлоатацију односно отклонити њихове последице.

Наведеним законом је дефинисана улога центра за социјални рад у остваривању заштите права детета: да зна своје порекло, на живот са родитељима, на личне односе са родитељем, сродницима и другим блиским лицима, на обезбеђење

¹⁵ ("Сл. лист града Београда", бр. 55/2011 и 109/2022)

најбољих могућих животних и здравствених услова за правилан и потпун развој, на образовање и на слободно изражавање свог мишљења.

У складу са Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица, Центар учествује у сваком поступку који се води према малолетним учиниоцима кривичних дела. У ситуацији када према малолетнику није вођен кривични поступак, Центар може по потреби предузети низ активности из своје надлежности, применити мере из области и надлежности породично-правне и социјалне заштите (покренути поступак за смештај, донети решење о корективном надзору над вршењем родитељског права). Центар за социјални рад развија и иницира превентивне и друге програме који доприносе задовољењу индивидуалних и заједничких потреба грађана у области социјалне заштите на територији локалне самоуправе за коју је основан у сарадњи са организацијама јавног или цивилног сектора. Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад уређена је делатност центра за социјални рад у вршењу јавних овлашћења и то: организација центра, нормативи и стандарди стручног рада, садржај и начин вођења евиденције о корисницима и документација о стручном раду.

3. ГРАДСКИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД КАО ПРУЖАЛАЦ УСЛУГА

У Градском центру за социјални рад у Београду на дан 31.12.2024. године било је запослено **553 радника на неодређено и 82 на одређено време**.¹⁶ Према Процени броја становника средином године за 2023. годину Београд је имао **1.683.229** становника, тако да је у извештајној години однос запослених стручних радника на неодређено време и броја становника Града у сразмери 1:4105.

Графикон 22.

Однос броја корисника евидентираних у посматраном периоду и запослених стручних радника више година има неповољан тренд, што се може видети на следећем графикону.¹⁷

Графикон 23.

¹⁶ На породилском одсуству било је 15, на неплаћеном шест и четири радника била су у статусу мировања радног односа

¹⁷ Извор: Републички завод за социјалну заштиту, ДевИнфо, ГЦСР – стручни радници запослени на неодређено време; ГЦСР

Из буџета Републике Србије финансирају се 440, а из буџета локалне самоуправе 113 запослених радника на неодређено време.

Локална самоуправа, као оснивач Градског центра за социјални рад у Београду све значајније учествује у обезбеђивању одговарајућих радних места. То су запослени у Одељењу за саветодавно-превентивни рад/Саветовалиште за брак и породицу, део стручних радника у Одељењу за послове планирања и развоја, а преостали и највећи део запослених које финансира град Београд је распоређен по општинским одељењима. С обзиром на обавезе које центар за социјални рад добија у спровођењу Закона о социјалној заштити, може се очекивати и даљи пораст учешћа локалне самоуправе у финансирању радних места на којима ће се запошљавати стручни радници центра за социјални рад.

Табела 17.

Структура запослених радника на неодређено време у ЦСР на пословима јавних овлашћења на дан 31.12.2024. према врсти послова и извору финансирања						
Извор финансирања	Руководећи	Стручни радници	Стручни сарадници	Административно Финансијски	Техничко особље	Укупно
Буџет Републике Србије	19	321	3	62	35	440
Буџет локалне самоуправе	5	89	18	1	0	113
Оба извора финансирања (радници које финансира буџет РС и ЛС)	0	0	0	0	0	0
Укупно	24	410	21	63	35	553

Табела 18.

Структура запослених радника на неодређено време на пословима јавних овлашћења у ГЦСР на дан 31.12. 2024. према старости, полу и врсти послова											
Старост	Руководећи		Стручни радници		Стручни сарадници		Административно Финансијски		Техничко особље		Укупно
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	
До 29 год.	0	0	7	27	0	0	0	6	3	0	43
30 – 39	1	4	10	109	0	3	0	7	0	1	135
40 – 49	3	7	10	104	5	5	3	18	3	2	160
50 – 59	2	5	7	82	3	3	3	16	7	14	142
60 - 64	0	2	6	48	0	2	0	9	2	3	72
65+	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Укупно	6	18	40	370	8	13	6	57	15	20	553

Према врсти стручних послова, радници који обављају основне стручне послове чине 69,3% запослених на неодређено време и већина међу њима су жене, што социјалну заштиту чини традиционално женским подручјем рада. Поред основних стручних послова, на пословима супервизије било је ангажовано 7,8 % запослених на неодређено време; правне послове је обављало 20% а послове планирања и развоја 3% запослених стручних радника. Стручни послови у

социјалној заштити групишу се према функцијама и природи радних процеса и исходима који настају у пружању услуга социјалне заштите.

Табела 19.

Структура запослених стручних радника на неодређено време на дан 31.12. 2024. према стручном профилу и врсти послова					
Стручни профил радника	Врста послова				Укупно
	Водитељ случаја	Супервизор	Водитељ случаја и супервизор	Други стручни радници	
Социјални радник	152	20	0	22	194
Психолог	45	6	0	7	58
Педагог	15	2	0	6	23
Специјални педагог	33	7	0	5	45
Андрагог	2	2	0	0	4
Социолог	0	0	0	5	5
Правник	0	0	0	82	82
Друго	0	0	0	0	0
Укупно	247	36	0	127	410

Водитељи случаја чине више од половине (60,3%) стручних радника, а послове супервизије обављао је 9% укупно запослених на пословима социјалног рада. Од посебне важности за целокупну делатност ГЦСР јесте континуирана едукација и стицање знања запослених.

3.1. Простор и опрема/услови рада у 2024.

Законом о социјалној заштити предвиђено је поштовање минимума стандарда услуга социјалне заштите. Они се састоје од два дела: структурних и функционалних. Структурни стандарди се, између осталог, односе на простор и просторне услове за рад. Питање је да ли величина радног и других службених простора у центрима одговара потребама и намени. Просторни услови се третирају и у оквирима грађевинских и безбедносних стандарда. Градски центар за социјални рад у Београду за обављање своје делатности користи пословне просторије на територији 17 београдских општина.

Величина пословног простора Градског центра за социјални рад у Београду делимично одговара стандардима о условима рада центра, јер укупна површина пословног простора износи 8.403 м² са укупно 377 канцеларије које, изузев одељења Чукарица, Младеновац и Обреновац нису наменски предвиђене за делатност центра за социјални рад.

Опрема Градског центра за социјални рад, добрим делом, не и у потпуности, одговара захтевима редовне делатности. У току 2024. године општинска одељења располажу са 609 персоналних рачунара, 378 штампача, 90 скенера и 21 фотокопир апарата.

Део опреме и персоналних рачунара налази се у Општој служби, Одељењу за послове планирања и развоја, Саветовалишту за брак и породицу и у Одсеку за финансијско-рачуноводствене послове.

У 2024. години ГЦСР је располагао возним парком од 22 аутомобила. Возни парк опремом и квалитетом успева да испуни захтеве редовних делатности поготово ако се има у виду потреба за безбедношћу као и обавеза, значај и учесталост теренског рада и обилазака породица корисника услуга. У 2024 години набављено је 10 нових возила.

Ипак, просечна старост возила је већа и треба и убудуће планирати инвестиције у овај део опреме, јер је врло битан за функционисање, узимајући у обзир територију коју покрива активност центра.

Последњих година предузети су знатни напори на побољшању услова рада, али још увек не у потребном обиму и планираним темпом. Због стања објеката (монтажни и привременог карактера - у одељењу Земун, Сопот, Барајево, Лазаревац) са великим тешкоћама спроводе се мере, стандарди и процедуре.

Приступачност објеката и доступност услуга у ГЦСР

Према стандардима делатности социјалне заштите пружање услуга корисницима организује на начин да се обезбеде услови за просторну, географску и економску доступност. Такође је битно уважавање физичких, културолошких и других врста различитости корисника. Поред тога, центар за социјални рад као установа социјалне заштите треба да обезбеђује и слободан приступ информацијама о свом раду (у мери у којој неће угрожавати приватност својих корисника) у оквиру начела доступности социјалне заштите.

Приступачност објеката ГЦСР особама са инвалидитетом

У погледу приступачности центара за социјални рад особама са инвалидитетом, већина има рампе, рукохвате и приступачно приземље, а на сајту ГЦСР особама са оштећењем вида омогућене су све потребне информације. Физичка доступност је од изузетне важности за већи број потенцијалних корисника. Стога су ови индикатори физичке приступачности самих објеката центра за социјални рад истовремено показатељи бриге локалне заједнице о виталним интересима најугроженијих корисника. Ово се посебно односи на људе који имају потешкоће у кретању.

3.2. Усавршавање и обука запослених у ГЦСР

Обука и стручно усавршавање запослених (волонтера и новозапослених) је законом јасно дефинисано, као и обавеза стручног радника и стручног сарадника да се стручно усавршава. Континуирана едукација сходно новим стандардима и

акредитовање нових програма и услуга је у складу са потребом сталног унапређења стручног рада и јачања професионалних капацитета запослених.

У циљу ефикасне примене Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад и успостављању нове методологије рада, стручни радници у Градском центру за социјални рад се усавршавају у складу са позицијом на којој раде.

Градски центар за социјални рад поседује годишњи план обука и усавршавања стручних радника, а Одељење за послове планирања и развоја је формирало базу података о њиховом броју.

У следећој табели је приказан укупан број стручних радника који су похађали програме стручног усавршавања у извештајном периоду (Комора социјалне заштите није доставила податке у вези учешћа стручних радника у обукама које су они организовали).

Табела 20.

Број стручних радника који су похађали програме стручног усавршавања у извештајном периоду	
Врста програма обуке или стручног усавршавања	Број радника
Програми обуке који су акредитовани у систему социјалне заштите	58
Програми обуке који нису акредитовани у систему социјалне заштите	0
Семинари, саветовања, конференције и друго	413
Неки други програми или усавршавања (академско усавршавање – специјализација, мастер и сл.)	0

У погледу садржаја обука покриване су теме које су актуелне у социјалној заштити из области у којима је дошло до значајних промена, а препознате су као начин личног усавршавања и праћења савремених токова у социјалној заштити. Неповољна епидемиолошка ситуација и проблем пандемије имали су за последицу значајно мањи број обука запослених у односу на претходни период.

Одговорност запослених у односу на кориснике

Положај корисника у току заштите, односно у процесу остваривања права и пружања услуга се мења од скоро сасвим пасивног, у време започетих реформи, у активан положај. То је положај у коме се кориснику пружа могућност избора услуге, а од корисника се истовремено захтева да преузме значајан део одговорности и да подели одговорност са центром за социјални рад и другим актерима заштите за постизање успеха у примени свих видова заштите. Законом је утврђено да све запослене (као и друге сараднике и актере) обавезује укупно 10 начела поштовања интегритета и достојанства корисника и да сваки располаже са 6 врста права корисника (право на информације, право на учешће у доношењу

одлука, право на слободан избор услуга, право на поверљивост података, право на приватност и право на притужбу).

Корисник који није задовољан квалитетом пружене услуге, поступком или понашањем радника запослених као пружаоца услуга може поднети притужбу надлежном органу (члан 39. Закона)¹⁸.

Сврха рада по приговорима је вид осигурања заштите најбољег интереса појединачног корисника услуга центра за социјални рад. Деликатност и тежина животног проблема корисника са којима се суочава социјална заштита намећу неопходност позитивно конотиране контроле квалитета услуге и стручног рада. Сама институција приговора је знак отворености и сензибилности социјалне заштите.

Организација рада у ГЦСР

Према Правилнику о организацији центара за социјални рад, његово унутрашње уређење треба да омогући сагледавање и доследно управљање обимом посла, успостављање целовитог система одговорности, примерено управљање људским потенцијалима и адекватно сагледавање и вредновање уложеног стручног и другог рада сваког појединца.

Унутрашње организационе јединице образују се уколико је на стручним пословима у центру за социјални рад ангажовано најмање десет запослених са одговарајућом стручном спремом. Међутим, службе за заштиту одређених групација корисника - деце и младих или одраслих и старијих могу се образовати и уколико центар за социјални рад има најмање шест запослених стручних радника, по три у свакој служби, с тим да по један обавља и посао руководиоца службе.

Како Градски центар за социјални рад у свом саставу има 17 општинских одељења у чијој је надлежности реализација непосредне заштите корисника у односу на величину одељења организоване су:

1. служба за заштиту деце и младих,
2. служба за заштиту одраслих и старих,
3. служба за правне послове, у оквиру које се налазе пријемна канцеларија и канцеларија за материјална давања.

Највећи број посебно организованих служби у одељењима Градског центра су службе за заштиту деце и младих, што је разумљиво имајући у виду велику рањивост деце у групама деце и младих који су на евиденцији у социјалној заштити. Служба за управно-правне послове оснива се када центар за социјални рад има најмање три радника на овим пословима, на пр. два правника и једног административног радника.

¹⁸ Право на притужбу, члан 39. Закона о социјалној заштити, 2011.

3.3. Градски центар за социјални рад и медију

Током 2024. године ГЦСР у Београду забележио је укупно 59 објава у електронским и писаним медијима. Највише објава реализовано је у новембру - 12, а најмање у јуну и августу месецу – по две објаве.

Табела 21.

ПИСАНИ МЕДИЈИ	Број објава	ТВ	Број објава	ИНТЕРНЕТ ПОРТАЛИ	Број објава	ОСТАЛО/ РАДИО	Број објава
Блиц	5	Тв Прва	6	Нова.рс	4	Радио	
Вечерње новости	3			Истиномер	2	Kiss	2
Српски телеграф	1	РТС	5	Телеграф	2	Радио Београд 1	1
Курир	1	Студио Б	5	Тараба	1	Унија Рома	1
Данас	1	Н1	3	БИРН	1		
Глас центара	1	ТВ Инсајдер	2	ГО Нови Београд	1		
Универзитетски одјек	1	News Max Balkans	1	Мондо	1		
Време	1	TV Aljazeera	1	ВВС на српском	1		
		ТВ Гем	1	Машина	1		
				Мали див	1		
				Б92	1		
				Беоинфо	1		
Укупно	14		24		17		4

Највећи број објава, тачније 39, представља писане одговоре и званична саопштења ГЦСР-а, на разна питања која су у овом периоду окупирала јавност (телевизијске објаве одређеном броју случајева биле су писана саопштења ГЦСР), а гостовања и изјаве директора и стручних радника Градског центра (20) чине мањи део од укупно 59 објава (у појединим објавама, прилозима и емисијама била су два или више саговорника из ГЦСР).

На сајту Градског центра за социјални рад у Београду www.gcsrbg.org објављено је укупно 29 текстова, а објављен је и 38. број магазина „Живот заједно“ који се шаље електронским путем и може се бесплатно преузети на интернет страници ГЦСР-а.

На основу професионалног и одговорног извештавања, у 2024. години, као добар медијски партнер ГЦСР-а издваја се ТВ Прва, ТВ Студио Б, Радио-телевизија Србије, као и портал Беоинфо, Радио Београд и Радио Кис. У извештавњу „квалитетних медија“ водило се рачуна да подаци о појединачним случајевима буду заштићени основним законима, поштовало се право на приватност корисника, преовладавало је објективно и професионално извештавање у односу на сензационализам и непроверене информације.

У 2024. години укупно 14 објава било је резултат промотивних активности ГЦСР, било да су извештаји са изјавама са догађаја или саопштења која је ГЦСР

пласирао у медије о својим активностима. Све ове објаве су биле афирмативни текстови или прилози (промотивне активности програма и третмана који се реализују у Саветовалишту за брак и породицу - борба против насиља над женама, у породици, над децом, финансијска помоћ родитељима тројки, четворки и дуплих близанаца, збрињавање бескућника).

Медији су објављивали и обрађивали теме везане за расветљавање конкретних случајева, делатност, статистичке податке за различита права и услуге из области рада ГЦСР, затим за процедуру, начин и услове рада у ГЦСР.

У 2024. години забележен је најмањи број објава од када се на овај начин евидентира медијска активност. Сарадња са медијима се и у 2024. години одвијала искључиво уз сагласност директора и уз писану сагласност Министарства за рад запошљавање, борачка и социјална питања за теме из области које су у надлежности овог министарства (у складу са Инструкцијом о поступању у вези са реализовањем медијских активности Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања од 19. фебруара 2020. године), а од октобра месеца 2022. године и уз сагласност Министарства за бригу о породици и демографију.

4. КОРИСНИЦИ УСЛУГА ГРАДСКОГ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

4.1. Укупан број корисника

Право на социјалну заштиту имају појединци и породице којима је неопходна друштвена помоћ и подршка у савладавању социјалних и животних тешкоћа, а законом утврђена права и услуге социјалне заштите остварују преко Центра за социјални рад.¹⁹

На евиденцији Градског центра за социјални рад у Београду у току 2024. године било је **138.956** корисника социјалне и породично-правне заштите, што чини 8,2% укупне популације града Београда.²⁰

Табела 22.

Година	Број корисника	Ланчани индекс
2006	68.340	-
2007	70.431	103.06
2008	73.927	104.96
2009	77.414	104.72
2010	82.833	107.00
2011	85.124	102.76
2012	91.139	107.07
2013	98.384	107.95
2014	92.356	93.87
2015	94.362	102.17
2016	101.213	107.26
2017	107.806	106.51
2018	113.434	105.22
2019	114.215	100.69
2020	114.734	100.45
2021	115.720	100.86
2022	113.978	98.49
2023	107.197	94.05
2024	138.956	129.63

Упоредни преглед броја корисника карактерише континуирани раст, с изузетком прве године посматраног периода (2006.), што је директна последица друштвено-економских реформи и уласка у процес транзиције. Увођењем новог софтвера - Систем за заштиту и аутоматизацију инструмената социјалне заштите (СОЗИС) и његова имплементација, посебно у делу статистичких података потребних за годишње извештавање, условили су извесне нејасноће јер подаци из претходног софтвера нису у потпуности компатибилни са садашњим софтвером, односно, пренет је само регистар, не и остали подаци о корисницима, евидентиране потребе и проблеми, остварена права, мере и услуге. Регистар је у целости пренет за већину одељења до 30.06.2022. године, а за све кориснике који су

¹⁹ Закон о социјалној заштити ("Сл. гласник РС", бр. 24/2011)

²⁰ Проценат корисника односи се на укупан број становника према процени средином 2023. године.

након тога евидентирани, унос података вршен је ручно, не аутоматски (период 30.06. 2022. - 06. 03. 2023.). Осим тога, за кориснике нису уписивани/евидентирани сви подаци, тако да је током 2023. године на евиденцији Градског центра за социјални рад било **16.629 корисника непознатог узраста**. Ови корисници, као непознати, односно непознате старосне групе (није им унет ЈМБГ) нису збројени у укупан број корисника у прошлогодишњем Извештају о раду, тако да је укупан број корисника са непознатима за 2023. годину износио 124.250. Такође, у регистру је идентификовано и 2.790 корисника без уписаног пола и софтвер их третира као „недефинисано“.

Табела 23.

Старосне групе корисника ГЦСР	2023	2024	Индекс 2024/2023
Деца (0-17)	26.152	31.785	121.54
Млади (18-25)	8.701	10.886	125.11
Одрасли (26-64)	45.708	51.610	112.91
Старији (65 +)	26.636	30.237	113.52
Непознато	-	14.438	-
Укупно	107.197	138.956	129.63

По себи се разуме да велике разлике у концентрацији становништва по појединим подручјима повлаче и значајне разлике у територијалном размештају корисника социјалне заштите. Подаци о уделу корисника социјалне и породично-правне заштите у укупном становништву показују да се потребе за интервенцијом центра испољавају у различитом обиму по појединим подручјима, тако да највећи релативни удео имају приградске општине Сопот, Лазаревац, Сурчин и Младеновац, као и градска општина Чукарица. Повећање броја корисника забележено је у свим одељењима ГЦСР, највеће у Чукарици (44%), а најмање у Савском венцу (око 8%).

Табела 24.

Број корисника у одељењима Градског центра за социјални рад					
Одељења ГЦСР	Број корисника		Индекс 2024/2023	Број становника Процена 2023.	Удео корисника соц. зашт. у укупном броју становника 2024. (Процена 2023.)
	2023	2024			
Барајево	1.199	1.568	130.77	26.480	5.92
Вождовац	10.330	14.094	136.44	175.240	8.04
Врачар	3.735	4.180	111.91	55.871	7.48
Гроцка	5.662	7.492	132.32	82.948	9.03
Звездара	8.619	10.053	116.64	173.346	8.80
Земун	9.062	11.313	124.84	178.773	6.33
Лазаревац	4.888	5.817	119.00	55.098	10.56
Младеновац	3.824	4.995	130.62	48.595	10.28
Нови Београд	11.777	16.554	140.56	209.052	7.92

Обреновац	4.582	6.011	131.19	68.842	8.73
Палилула	11.674	14.935	127.93	183.413	8.14
Раковица	5.654	7.045	124.60	103.916	6.78
Савски венац	1.511	1.630	107.87	36.917	4.41
Сопот	2.874	3.742	130.20	19.191	19.50
Стари Град	3.105	3.388	109.11	44.532	7.61
Сурчин	3.944	4.888	123.93	45.817	10.67
Чукарица	14.757	21.251	144.00	175.198	12.13
УКУПНО	107.197	138.956	129.63	1.683.229	8.25

Према нормама које уређују начин евиденције у области социјалне и породично-правне заштите, узраст је један од основних критеријума за разврставање корисника. На бази тог класификационог принципа диференцирају се четири основне групације: деца, млади, одрасли и старији корисници. Број корисника у извештајној години порастао је за 29,6%, пре свега, због великог броја оних који нису разврстани по старосним групама, те се укупан број корисника и њихово кретање за извештајну годину приказују као недефинисани и непознато. У укупном броју корисника они чине чак 10,4%.

Табела 25.

Укупан број корисника ГЦСР на активној евиденцији према старости и полу								
(01.01. – 31.12. 2024. године)					(на дан 31.12.2024. године)			
Старосна група	Мушки	Женски	Недеф.	Укупно	Мушки	Женски	Недеф.	Укупно
Деца (0-17)	17.518	13.952	315	31.785	12.405	9.500	235	22.140
Млади (18-25)	5.924	4.928	34	10.886	3.210	2.713	19	5.942
Одрасли (26-64)	23.471	27.915	224	51.610	13.558	15.931	127	29.616
Старији (65 +)	11.354	18.790	93	30.237	6.553	11.389	54	17.996
Непознато	7.463	6.590	385	14.438	2.535	2.338	244	5.117
Укупно	65.730	72.175	1.051	138.956	38.261	41.871	679	80.811

У погледу старосне структуре корисника, као и претходних година, најзаступљенија су одрасла лица која чине 37,1% евидентираних; малолетни (23%) и старији (21,8%) приближно су подједнако заступљени, а најмању старосну групу чине млади (7,8%).

Као што се може видети на следећем графикону, кретање укупног броја корисника у посматраном периоду показује њихово континуирано и релативно уједначено повећање од 2018. године, да би у извештајној дошло до значајнијег повећања укупног броја корисника. Током 2024. године, накнадно су сређиване евиденције и велики број корисника је реактивиран да би се уписали недостајући подаци (права, мере, услуге и проблеми) и поново пасивизиран. Повећање броја корисника је делом заслуга напред наведеног процеса (Одељење Чукарица је најочигледнији пример). Уколико би се узели у обзир и прошлогодишњи „непознати“ корисници, повећање укупног броја корисника у извештајној години у односу на претходну би износило 11,8%.

Графикон 24.

Табела 26.

Кретање укупног броја корисника ГЦСР у току 2024. године				
Старосна група	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Стављени у пасиву
Деца (0-17)	22455	9.448	2.337	10.756
Млади (18-25)	7.571	1.703	840	5.286
Одрасли (26-64)	38.581	10.675	4.859	23.931
Старији (65 и више)	22.731	5.224	2.294	12.888
Непознато	14.769	1.425	1.000	9.875
Укупно	106.107	28.475	11.330	62.736

Сваки појединац и породица којима је неопходна друштвена помоћ ради савладавања социјалних и животних тешкоћа има право на социјалну заштиту, односно може, ако у складу са законом испуњава услове, бити корисник социјалне заштите и центра за социјални рад. Права на социјалну заштиту се обезбеђују пружањем услуга социјалне заштите и материјалном подршком. Услуге су активности социјалне заштите којима се пружа подршка и помоћ појединцу и породици ради побољшања (очувања) квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика од неповољних животних околности, а материјалном подршком се обезбеђује егзистенцијални минимум и подршка за социјално укључивање корисника. Корисници социјалне заштите су по правилу држављани Србије, али могу бити страни држављани, као и лица без држављанства. Старатељи, хранитељи и усвојитељи као и неке друге особе које у својству клијената такође користе одређене услуге центра за социјални рад, иако користе услуге нису и непосредно корисници социјалне заштите већ услуге центра користе да би, учествовали или сарађивали у остваривању заштите.

4.2. Старосне групе корисника према оствареним правима, примењеним мерама и пруженим услугама у Градском центру за социјални рад

4.2.1. Деца

Законом о социјалној заштити (чл.41) прописано је да дете може бити корисник центра за социјални рад када му је услед породичних или неких других животних околности угрожено здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке социјалне заштите не може да достигне оптимални ниво развоја.²¹

Табела 27.

		Број деце на активној евиденцији ГЦСР у току године и на дан 31.12. 2024. према узрасту и полу						
Узрасне групе	Укупан број деце у току 2024. године		Недеф.	Укупно	Број деце на дан 31.12. 2024.		Недеф.	Укупно
	М	Ж			М	Ж		
0 - 2	1.195	1.057	41	2.293	924	798	37	1.759
3 - 5	2.476	1.942	43	4.461	1.811	1.316	31	3158
6 - 14	9.754	7.927	172	17.853	6.943	5.410	129	12.482
15-17	4.093	3.026	59	7.178	2.727	1.976	38	4.741
Укупно	17.518	13.952	315	31.785	12.405	9.500	235	22.140

У односу на претходну годину, у Градском центру за социјални рад, евидентирано је за 21,5% више малолетних корисника, а као и претходних година, најбројнију групацију међу њима чине деца узраста од 6 до 14 година (56,2%).

У следећој табели дати су подаци о броју деце према потребама и проблемима и старосним групама која су евидентирана у ГЦСР током извештајне године

Табела 28.

Број деце у ГЦСР према корисничким групама (потребе - проблеми) и узрасту у току 2024. године					
Корисничке групе	Узраст				Укупно
	0-2	3-5	6-14	15-17	
Деца без родитељског старања	229	278	1.245	558	2.310
Деца жртве насиља и занемаривања	204	371	1.242	455	2.272
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом			1.083	1.542	2.625
Деца из породица са поремећеним породичним односима	674	1235	3.644	827	6.380
Деца из материјално угрожених породица - материјална депривација, сиромаштво	244	502	3.629	1.091	5.466

²¹ „Службени гласник РС, бр. 24/2011; у овој групи корисника према Закону налазе се деца до навршених 17 година, 11 месеци и 31 дан.

Деца ОСИ	146	567	2.142	588	3.443
Деца под родитељским старањем у потреби за подршком или у ризику од издвајања ²²	111	77	386	118	692
Деца у ризику - вршњачког насиља, децјег брака, рада, занемаривања, насиља у породици, трговине људима	319	384	1.383	473	2.559
Деца страни држављани без пратње, у потреби за социјалном заштитом, из реадмисије	2	4	23	22	51
Деца улице – деца која живе и раде на улици	0	0	2	2	4
Експлоатација/трговина	2	1	5	8	16
Остала деца - друго	351	580	2.903	1.340	5.174
Укупно	2.282	3.999	17.687	7.024	30.992

Број деце према појединим корисничким групама, мањи је од њиховог укупног броја (31.785) и ова неподударност последица је нераспоређених корисника према старосним групама и програм (софтвер) их третира као непознате кориснике према потребама или проблему због кога се налазе на евиденцији центра за социјални рад, као и недефинисане према полу. Као и претходних година, посматрано према појединим корисничким групама, најбројнија у укупном броју евидентираних деце су деца из поремећених породичних односа (20%), односно, породица које имају проблеме као што су: спорење родитеља око вршења родитељског права, злоупотреба родитељског права, проблеми у вршењу родитељског права или прекиди брачне/ванбрачне заједнице родитеља - развод и поверавање детета.

Због високог ризика у ком се налазе деца из породица са поремећеним породичним односима, Центар за социјални рад (у својству органа старатељства) пружа стручну помоћ у разрешавању зачетих сукоба и примењује мере породично-правне заштите личности, права и интереса малолетника угрожених процесима дезинтеграције породице и престанком брачне или ванбрачне заједнице родитеља.

Деца из материјално угрожених породица, оптерећених различитим видовима депривације, па и сиромаштва, чине 17,2% укупно евидентираних деце, а поједини званично објављени подаци РЗС указују да је стопа ризика од сиромаштва деце 2023. била готово једнака стопи сиромаштва укупне популације (19,9% наспрам 20,2%). Већем ризику од сиромаштва управо су изложена домаћинства са децом, па је тако свако четврто домаћинство са двоје одраслих и троје или више издржаване деце (34,7%) било у ризику од сиромаштва. Најугроженија су деца која живе у вишечланим породицама, деца у сеоским домаћинствима и деца у ромским насељима. Различита истраживања и анализе на тему сиромаштва код

²² Деца под родитељским старањем, у потреби за подршком или у ризику од издвајања: здравствених проблема, инвалидитета, менталних тешкоћа родитеља; неповољних социо-економских околности породице (губитак посла, ниски приходи, неадекватни услови становања и сл.); ограничених родитељских вештина; омогућавање родитељима да врше родитељско право; родитељи спречени да врше родитељско право, нису присутни (одлуке затворске казне, хоспитализације и сл.); сметње у развоју, здравствених проблема детета

деце указала су на нека обележја дечијег сиромаштва од којих су: већина сиромашне деце живи у домаћинствима чији су чланови суочени са проблемом незапослености; ризик сиромаштва знатно је већи у домаћинствима са троје и више деце; сиромаштво код деце посебно је изражено код породица које примају новчану социјалну помоћ и у којима су присутни вишеструки проблеми. Као веома сложен проблем, решавање проблема сиромаштва код деце захтева јасан и темељан приступ, пре свега, на плану успостављања координације одговарајућих тела у системима здравства, образовања и социјалне заштите. Начелно добро постављен организациони и стручни приступ у заштити материјално угрожене деце, који не подразумева само интервенције у виду материјалних давања, будући да се ради о деци која често потичу из дисфункционалних породица, неретко је рутински, посебно у домену надзора над вршењем родитељског права.

Деца жртве породичног насиља и занемаривања чине 7,1% укупно евидентитане деце, а ризику од различитих врста насиља, као што су вршњачко, дечји брак, рад, насиље у породици, трговина људима изложено је око 8% деце евидентираних у ГЦСР 2024. године. Када је реч о деци, према неким налазима УНИЦЕФ-а *„Две групе деце посебно су изложене ризицима од насиља: деца која живе и раде на улици (и лако постају жртве експлоатације, посебно сексуалне, и ризика од трговине људима) и деца која живе у установама социјалне заштите; Насиље које у већој мери погађа девојчице су дечји бракови, сексуална експлоатација и насиље и трговина људима. Насиље које у већој мери погађа дечаке су дечији рад у руралним срединама и вршњачко физичко насиље у урбаним“*.

Ризику од занемаривања или насиља у породици посебно су изложена деца која живе и одрастају у социо-материјално угроженим породицама, породицама чији се родитељи споре око вршења родитељског права, као и деца са проблемом у понашању.

Основне мере за заштиту детета које спроводи центар су мере усмерене на јачање позитивних породичних снага, а спроводе се кроз институт породично-правне заштите, надзор над вршењем родитељског права чија је примена неопходна у ситуацијама када родитељи неадекватно обављају родитељске дужности, што има за последицу угрожавање развоја и интереса детета.

Према Породичном закону орган старатељства има могућност да реагује применом две врсте мера надзора над вршењем родитељског права: **превентивног и корективног надзора**.

Корективним надзором се родитељ упозорава на недостатке у вршењу родитељског права и према родитељима 30 деце предузете су мере корективног надзора: упозорење родитељима о недостацима у вршењу родитељских права и захтев родитељима да положи рачун о управљању имовином детета. Угроженост детета у мери која је процењена као „довољна“ да изазове интервенцију органа старатељства може бити последица тешкоћа у родитељском функционисању. Ове тешкоће се могу манифестовати у неадекватном или неуспешном остваривању заштитне и васпитне функције родитеља. У овој фази орган старатељства дужан је да:

- упозори родитеље на недостатке у вршењу родитељског права

- да им пружи потребну стручну и другу помоћ у циљу правилног одгајања детета
- да упути родитеље да се сами или са дететом обратe одговарајућој здравственој установи специјализованој за посредовање у породичним односима.

У ситуацијама када се дете налази у озбиљној и непосредној опасности орган старатељства је овлашћен да предузима мере издвајања детета/деце из породице и током године из породица је издвојено 18 деце.

Табела 29.

Врсте мера корективног надзора над вршењем родитељског права	
Захтев за полагање рачуна за управљање имовином детета	9
Упозорење родитељима о недостацима у вршењу родитељског права	17
Упућивање у саветовалиште или установу специјализовану за посредовање у породичним односима	4
Укупно	30

Табела 30.

Врсте мера превентивног надзора над вршењем родитељског права	
Давање сагласности родитељу за давање наследничке изјаве	100
Давање сагласности родитељу за располагање имовином детета	276
Одређивање личног имена	137
Промена личног имена	12
Укупно	525

Превентивним надзором над вршењем родитељског права се реализује доношење одлука којима се омогућава родитељима да врше родитељско право (одређивање личног имена, промена личног имена, располагање имовином малолетног штићеника). Корективним надзором се родитељ упозорава на недостатке у вршењу родитељског права и према родитељима 30 деце предузете су мере корективног надзора: упозорење родитељима о недостацима у вршењу родитељских права и захтев родитељима да положи рачун о управљању имовином детета. Угроженост детета у мери која је процењена као „довољна“ да изазове интервенцију органа старатељства може бити последица тешкоћа у родитељском функционисању. Ове тешкоће се могу манифестовати у неадекватном или неуспешном остваривању заштитне и васпитне функције родитеља. У овој фази орган старатељства дужан је да:

- упозори родитеље на недостатке у вршењу родитељског права
- да им пружи потребну стручну и другу помоћ у циљу правилног одгајања детета
- да упути родитеље да се сами или са дететом обратe одговарајућој здравственој установи специјализованој за посредовање у породичним односима. У ситуацијама када се дете налази у озбиљној и непосредној опасности орган старатељства је овлашћен да предузима мере издвајања детета/деце из породице и током године из породица је издвојено 18 деце.

Табела 31.

Број деце која су у току 2024. године издвојена из биолошке породице према узрасту и полу										
Издвојена деца број	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 - 17		Укупно М	Укупно Ж
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж		
Код сродника	0	1	0	0	1	1			1	2
У породични смештај	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
У прихватиште	1	2	1	0	3	3	2	0	7	5
У установу социјалне заштите	1	0	1	0	1	0	0	0	3	0
У хранитељску породицу	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Број деце	2	3	2	0	5	4	2	0	11	7
Укупно	5		2		9		2		18	

Најстрожија мера према родитељима који неадекватно врше родитељско право је **мера лишења родитељског права**, о којој искључиво одлучује надлежни суд. Што се тиче органа старатељства, његова улога обухвата покретање поступка, достављање налаза и мишљења суду и привремену старатељску заштиту детета у поступку. У следећој табели су изложени подаци о пословима центра у вршењу јавних овлашћења која се односе на заштиту малолетника.

Табела 32.

Налази и стручно мишљење на захтев суда, у парницама у којима се одлучује о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права у току 2024. године			
Поступак пред судом	Број деце		Укупно
	Мушко	Женско	
Вршење родитељског права	939	829	1.768
Измена одлуке за вршење родитељског права	100	101	201
Измена одлуке о регулисању личних односа деце и родитеља	44	43	87
Извршни поступак за регулисање виђања детета и родитеља	27	28	55
Издржавање детета	5	2	7
Лишење родитељског права	36	36	72
Кривични поступак против родитеља због занемаривања и злостављања детета	3	10	13
Поступак за заштиту права детета	18	17	35
Укупно	1.172	1.066	2.238

Старатељство

Према Породичном закону под **старатељство** се ставља дете без родитељског старања или пунолетно лице које је лишено пословне способности. Одлуку о стављању под старатељство доноси орган старатељства. Старатељство је један од кључних инструмената породично-правне заштите чијом применом се осигурава заштита личности, интереса и права малолетних особа у ситуацијама

угрожености њиховог психофизичког и социјалног развоја, која може бити последица деловања различитих фактора, као што су: одсуство родитељског старања, неадекватно вршење родитељског права праћено материјалном необезбеђеношћу и др.

Табела 33.

Деца под старатељством према старости и полу у току 2024. године			
Узраст	Пол		Укупно
	М	Ж	
0 - 2	6	16	22
3 - 5	13	15	28
6 - 14	118	96	214
15 - 17	64	68	132
Укупно	201	195	396

Табела 34.

Вршиоци дужности старатеља према решењу о СТАЛНОМ старатељству 2024. према броју деце за коју обављају дужност старатеља	
Вршилац дужности старатеља	Број деце
Старатељ - физичко лице	134
Непосредни старатељ	262
Укупно	396

Табела 35.

Разлози старатељске заштите ²³			
	Мушко	Женско	Укупно
Напуштање од стране родитеља	65	73	138
Родитељи нису стекли пословну способност	0	3	3
Родитељи лишени пословне способности	14	18	32
Лишени родитељског права	70	78	148
Родитељи непознати	0	1	1
Родитељи непознатог боравишта	1	0	1
Родитељи преминули	32	31	63
Родитељи се не старају или се старају о детету на неодговарајући начин	32	28	60
Укупно	214	232	446

Већина деце стављена је под старатељство због лишења родитељског права, што подразумева његову злоупотребу и грубо занемаривање дужности из садржине родитељског права, као и због напуштања од стране родитеља.

Породични закон разликује старатељство и привремено старатељство. Орган старатељства може одлучити да постави привременог старатеља детету чији родитељи нису одлуком суда лишени родитељског права ако процени да је то неопходно ради привремене заштите личности, права или интереса детета. У

²³ Дете може бити стављено под старатељство из више разлога и неповољних околности, може бити евидентирано као мултипли, сложена категорија-(потреба/проблем)

току 2024. године под привременим старатељством било је **1.149** малолетника. Привремено старатељство подразумева обуставу права родитеља на вршење родитељског права постављањем детету привременог старатеља и најчешће доношење одлуке о измештању детета из угрожавајућег породичног окружења и смештаја детета у другу (сродничку или хранитељску породицу, односно одговарајућу установу).

У 2024. години ГЦСР је наставио са активностима збрињавања малолетне деце/страних држављана без пратње. Евидентирано их је 51, а највећи број ове деце су дечаци узраста 6-14 година (45,1%). Центар за социјални рад је у односу на ову корисничку групу најчешће обезбеђивао смештај у прихваталиште и привремену старатељску заштиту. Такође, одељења ГЦСР су евидентирала и 38 деце која живе и раде на улици (деца улице) или су суочени са проблемима бескућништва и скитње.

Усвојење

Усвојење, као посебан облик заштите деце (без родитељског старања) и као породично-правни однос у смислу остваривања права сваког појединца да планира обим своје породице, у домену социјалне заштите, између осталог, има за циљ смањење броја деце у установама и унапређење развоја усвојења, хранитељства и алтернативних облика заштите деце у природном породичном окружењу. У току 2024. године за свега шесторо деце донета су решења за заснивање усвојења.

Графикон 25.

У посматраном периоду (2006 - 2022) може се уочити да усвојење има осцилаторне тенденције и, гледано у просеку, до 2022 године, годишње су реализована 22 усвојења.

У наредним табелама дати су подаци о деци која су током извештајног периода била на смештају и подаци о деци за које је пружена материјална подршка током 2024. године у ГЦСР.

Табела 36.

Укупан број деце корисника смештаја на евиденцији ГЦСР према узрасту и полу у току 2024. године											
Врста смештаја	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 - 17		Укупно М	Укупно Ж	Укупно
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж			
Стандардно хранитељство - смештај у сродничку хранитељску породицу	1	1	1	0	21	22	12	15	35	38	73
Смештај у несродничку хранитељску породицу	7	15	30	29	135	130	43	46	215	220	435
Домски смештај	13	20	27	10	69	55	34	44	143	129	272
Укупно	21	36	58	39	225	207	89	105	393	387	780

У 2024. години на породичном смештају је боравило 508 деце и највећи број био је у несродничкој хранитељској породици (85,6%), док је 35% смештене деце институционално збринуте. Смештајем се обезбеђује психофизички развој и социјализација деце до повратка у природну породицу или оспособљавања за самостални живот.

Табела 37.

Број деце узраста до 3 навршене године према дужини боравка у установи за смештај и полу евидентираних 2024. године			
Дужина боравка у установи за смештај	Мушки	Женски	Укупно
0 - 6 месеци	5	4	9
7 - 12 месеци	14	17	31
13 - 24 месеци	4	4	8
Преко 24 месеца	3	0	3
Укупно	26	25	51

Према оценама УНИЦЕФ-а, Србија је пример добре праксе јер је земља са најнижом стопом деце у установама (испод 100 на 100.000 деце) и има законску праксу забране смештања деце млађе од три године у установе. Међутим, иако је смањен укупан број деце збринутих у установама социјалне заштите, деца овог узраста још увек бораве дужи период у прихваталиштима и великим установама. У овим установама, деца са сметњама у развоју или инвалидитетом, натпросечно су заступљена, често се смештају са одраслима и чине више од 70% све деце у установама.

Као што се може видети у следећој табели, број деце којој је пружана материјална подршка, у посматраном периоду, најчешће је смањиван, у два наврата незнатно повећан, да би у извештајној ово повећање износило 49%. Ова

кретања се односе, пре свега, на децу из породица корисника новчане социјалне помоћи и смањења њиховог броја, односно неостваривања овог права њихових породица. Према подацима РЗС, у Србији је 9,5%, а у Београду 6,5% деце од 15 до 17 година укључено у дечији рад, најчешће из најсиромашнијих делова популације.²⁴ Новчана давања намењена деци, пре свега, имају за циљ смањење сиромаштва породица са децом, компензацију различитих трошкова живота и заштиту угрожених категорија деце, као и социјалну инклузију деце са инвалидитетом или из маргинализованих група. „Покривеност сиромашног становништва програмима социјалне помоћи у Србији је генерално ниска, а последњих година се бележи благи пад броја корисника програма социјалне помоћи усмерених на сиромашне. Према анализи Светске банке и УНИЦЕФ-а из 2022. године, мање од половине особа које живе у сиромаштву обухваћено је најзначајнијим програмима социјалне помоћи – новчана социјална помоћ и дечији додатак. Такође, само 60% деце која живе у сиромаштву је обухваћено наведеним програмима социјалне помоћи“²⁵.

Табела 38.

Укупан број деце обухваћен материјалном подршком – упредни преглед					
Година	Деца чланови корисника НСП	Деца која остварују право на ТНП	Деца која остварују право на увећану ТНП	Укупно	Индекс (укупно)
2016	7.949	925	988	9.862	-
2017	5.999	1.050	1.164	8.213	83.30
2018	5.828	1.026	1.181	8.035	97.83
2019	6.280	971	1.224	8.475	105.48
2020	5.266	1.021	1.246	7.533	88.88
2021	4.531	1.148	1.349	7.028	93.30
2022	4.489	1.434	1.530	7.453	106.05
2023	788	1.319	1.124	3.231	43.35
2024	1.185	1.940	1.691	4.816	149.05

4.2.2. Пунолетни корисници (млади, одрасли и старији)

Градски центар за социјални рад велики део нормативно утврђених обавеза реализује према пунолетним корисницима, међу којима су материјална подршка, институционална и ванинституционална заштита и пружање разних видова породично-правне заштите.

Следи преглед основних података о пунолетним корисницима који су током 2024. године били на евиденцији Градског центра за социјални рад

²⁴ Извор: РЗС и УНИЦЕФ

²⁵ Извор: Европска мрежа против сиромаштва – Србија (EAPN) Праћење сиромаштва у Србији 2023.

Табела 39.

Број пунолетних корисника према корисничким групама на евиденцији ГЦСР 2024. године					
Корисничке групе	Млади (18 - 25)	Одрасли (26 - 64)	Старији (65 - 79)	Старији (80 +)	Укупно
Особе под старатељством	444	3421	1.581	1.232	6.678
Жртве насиља и занемаривања	849	5.682	961	203	7.695
Особе у ризику (занемаривања, партнерског насиља, насиља у породици)	331	2.638	518	144	3.631
Особе у ризику (немогућност бриге о себи-потреба за смештајем, самозанемаривање, социјална изолација, трговина људима)	52	666	953	1.270	2.941
Особе са поремећеним породичним односима	513	5.544	397	89	6.543
Лица која својим понашањем угрожавају друге ²⁶	120	1.269	157	30	1.576
Особе са инвалидитетом	899	5.488	3.421	3.808	13.616
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	1.607	999	169	51	2.826
Материјално угрожене особе (материјална депривација, сиромаштво)	1.693	18.491	7.400	1.136	28.720
Самачко домаћинство	1	86	574	1.372	2.033
Потенцијални старатељи/усвојитељи/хранитељи	28	1.076	251	95	1.450
Страни држављани / повратници и лица без држављанства, из реадмисије - у потреби за социјалном заштитом	5	25	5	2	37
Експлоатација/трговина људима	4	9	0	0	13
Бескућници	9	123	51	10	193
Остали - друго	1.582	5.712	1.804	1.578	10.676
Укупно	8.137	51.229	18.242	11.020	88.628

Мањи број пунолетних корисника у приказаној табели од њиховог укупног броја (92.733), такође је последица нераспоређених корисника према потребама/проблемима, односно, као и код малолетних, непознате су старосне групе.

Као и претходних година, у корисничким групама пунолетних корисника најзаступљеније су материјално угрожене (31%) и особе са инвалидитетом (14,7%). Сиромаштво, као најизраженији проблем код пунолетних корисника илуструју и поједини званично објављени подаци који, између осталог, указују да су «Посматрано према старости, лица стара 65 и више година била највише изложена ризику од сиромаштва – 23,5%, као и лица старости од 55 до 64 године – 23,0% Стопа

²⁶ Лица која својим понашањем угрожавају друге: починиоци насиља над децом у породици, починиоци насиља над пунолетним члановима породице, у партнерским односима/родно засновано насиље, пунолетне особе које занемарују децу, које занемарују члана породице о којем се старају,

ризика од сиромаштва према најчешћем статусу у активности, за лица стара 18 и више година, показује да је 50,9% незапослених лица било изложено ризику од сиромаштва. Самозапослена лица имала су већу стопу ризика од сиромаштва од лица запослених код послодавца, 12,9% у односу на 4,9%. За пензионере ова стопа износила је 20,3%.²⁷ Поред старијег дела становништва који је изложен већим ризицима од сиромаштва, међу посебно осетљиве друштвене групе спадају и Роми, имајући у виду њихов неадекватан приступ образовању, већу стопу незапослености, неадекватне услове становања, ограничене приступе здравственим и другим услугама, генерално, низак животни стандард и маргиналан положај у друштву.

Поред материјалне угрожености и различитих видова депривације, те низа здравствених проблема, пунолетни корисници су најшешће евидентитани као жртве породичног или партнерског насиља и у укупном броју пунолетних они чине 12,2%, укључујући и пунолетне који су изложени ризицима од насиља, било да је реч о занемаривању, партнерском или насиља у породици.

Иако према последњим пописним резултатима самачка домаћинства чине трећину (33,4%) укупног броја домаћинстава у Београду, на евиденцији ГЦСР самачка домаћинства заступљена су са свега 2,2% укупно евидентираних пунолетних корисника. Ради се углавном о самачким старачким домаћинствима која преко центра за социјални рад, поред материјалне подршке, остварују и право на услугу помоћ у кући, коју је у извештајној години користило 946 корисника који живе у оваквим домаћинствима. Међу њима ову услугу су користиле углавном старије жене које живе у самачким старачким домаћинствима (81%). Сличну категорију корисника чине и особе у ризицима (3%), као што су немогућност бриге о себи и које имају потребу за смештајем, корисници суочени са проблемом самозанемаривања, социјалне изолације или изложени ризику од трговине људима и неретко се ради о појединцима суоченим са различитим видовима материјалне депривације или о самачким старачким домаћинствима.

- **Старатељство** је један од кључних института породично-правне заштите чијом применом се осигурава заштита личности, интереса и права пунолетних лица која су лишена пословне способности. Старатељство и његова примена спадају у најсложенији део стручног рада у примени породично-правне заштите. Орган старатељства се континуирано суочава са тешкоћама при избору особа које ће адекватно вршити старатељску заштиту, релативно дугим трајањем поступка лишавања пословне способности од стране суда, проблемима око пописа и заштите имовине лица под старатељством, као и недовољном законском

²⁷ Извор: РЗС „Сиромаштво и социјална искљученост 2023“ - Стопа ризика од сиромаштва представља показатељ финансијског сиромаштва, а стопом ризика од сиромаштва или социјалне искључености мери се мултидимензионално сиромаштво. „Стопа ризика од сиромаштва представља проценат лица чији је расположиви еквивалентни приход нижи од прага ризика од сиромаштва, који је у 2023. износио 29.100 динара просечно месечно за једночлано домаћинство. Ова стопа не показује колико лица је стварно сиромашно, већ колико њих има приход нижи од прага ризика од сиромаштва. Праг ризика од сиромаштва за домаћинство с двоје одраслих и једним дететом млађим од 14 година износио је 52.380 динара, док је за четворчлано домаћинство с двоје одраслих и двоје деце млађе од 14 година износио 61.110 динара. Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености показује проценат лица која су у ризику од сиромаштва, или су изразито материјално и социјално ускраћена, или живе у домаћинствима веома ниског интензитета рада“.

прецизношћу у тумачењу степена поремећаја менталног здравља. У Породичном закону осим старатељства предвиђено је и привремено старатељство. Оно подразумева доношење решења о постављању привременог старатеља одраслом или остарелом лицу, које по правилу није лишено пословне способности, у ситуацијама које су предвиђене чл. 132. Породичног закона.²⁸

Као што се може видети у наредној табели, у укупном броју пунолетних лица под старатељством, најзаступљенију групу (68,1%) чине одрасли корисници.

Табела 40.

Пунолетни корисници под сталном старатељству у току 2024. године и на дан 31.12. 2024. према старости и полу						
Старост корисника са решењем о сталном старатељству	Број корисника 2024.		Укупно	Број корисника на дан 31.12.2024. године		
	М	Ж		М	Ж	Укупно
Млади	135	84	219	118	71	189
Одрасли	1.313	1.013	2.325	1.286	983	2.269
Старији (65-79 година)	302	357	659	276	325	601
Старији (80 и више година)	56	156	212	48	130	178
Укупно	1.806	1.610	3.415	1.728	1.509	3.237

Привременим старатељством обухваћена је привремена заштита личности, права и интереса одраслог лица и за пунолетне кориснике донето је **3.459** одлука о постављању привременог старатеља. Док старатељство обезбеђује старање о личности штићеника, његово заступање, прибављање средстава за издржавање, те заштиту, односно управљање и располагање имовином штићеника, дотле привремено старатељство обезбеђује правну заштиту за поједине послове или поједину врсту послова, односно само за разрешење одређене спорне ситуације док она траје.

- Услуге домског смештаја у највећем броју користе одрасла и старија лица, иако је и број младих смештених у домовима већи у односу на оне смештене у хранитељским породицама. Пунолетни корисници збринуте у домовима чине 96,3% укупно смештених, док је свега 3,7% корисника током извештајне године било на породичном или хранитељском смештају. У погледу старосно-полне

²⁸ Извор: Породични закон, "Сл. гласник РС", бр. 18/2005, 72/2011 - др. закон и 6/2015 „Орган старатељства може одлучити да постави привременог старатеља штићенику, као и детету под родитељским старањем односно пословно способном лицу ако процени да је то неопходно ради привремене заштите личности, права или интереса тих лица. Под условима из става 1 овог члана орган старатељства дужан је да постави привременог старатеља:

1. лицу чије је боравиште непознато, а оно нема законског заступника или пуномоћника;
2. непознатом сопственику имовине;
3. лицу чији су интереси у супротности са интересима његовог законског заступника, односно лицима која имају супротне интересе а истог законског заступника (колизијски старатељ);
4. страном држављанину који се налази или има имовину на територији Републике Србије;
5. лицу које захтева да му буде постављен привремени старатељ и за то наведе оправдан разлог;
6. другом лицу када је то предвиђено законом.

Одлуком о постављању привременог старатеља одређује се правни посао или врста правног посла коју он може предузети у зависности од околности сваког конкретног случаја.

структуре, највећи број корисника смештаја су старије особе женског пола које се налазе у домовима (38,6% од укупног броја смештених у домове).

Табела 41.

Број пунолетних корисника смештаја на евиденцији ГЦСР у току 2024. године према врсти смештаја, старости и полу корисника									
Врста смештаја	Млади		Одрасли		Старији		Укупно М	Укупно Ж	Укупно
	М	Ж	М	Ж	М	Ж			
Домски смештај	75	57	579	489	728	1.211	1.382	1.757	3.139
Стандардно хранитељство – смештај у несродничку ХП	36	31	8	8	0	1	44	40	84
Стандардно хранитељство - смештај у сродничку хранитељску породицу	16	10	3	5	0	3	19	18	37
Укупно	127	98	590	502	728	1.215	1.445	1.815	3.260

Табела 42.

Разлози прекида-престанка домског смештаја				
	Млади	Одрасли	Старији	Укупно
Започињање самосталног живота (повратак у породицу, заснивање брака, запослење, становање уз подршку...)	4	13	28	45
Установа не може да одговори на потребе корисника	6	8	13	27
Утврђен случај занем., насиља или сумња на насиље над корисником	0	0	0	0
Утврђен случај насиља које је починио корисник	0	0	0	0
Преминуо корисник	2	41	306	349
Укупно	12	62	347	421

Домско збрињавање појединих категорија корисника отежано је из више разлога, пре свега, због недостатка смештајних капацитета и неадекватног збрињавања особа са одређеном врстом и степеном инвалидитета услед непостојања специјализованих установа за поједине категорије инвалидности. Закон о социјалној заштити предвиђа, кроз поступак лиценцирања пружаоца услуга, да прошири капацитете за смештај одраслих и старијих и тиме убрза смештај корисника који имају потребу за збрињавањем у институцији.

4.2.3. Социо-материјално угрожене породице

У складу са Законом о социјалној заштити (чл. 81.), право на новчану социјалну помоћ (у даљем тексту НСП) припада појединцу, односно породици, који својим радом, приходима од имовине или из других извора остварују приход мањи од износа новчане социјалне помоћи утврђеног поменутиим законом. Закон уводи и право на увећану и временски ограничену новчану социјалну помоћ, које може остварити појединац који је неспособан за рад, односно породица чији су сви чланови неспособни за рад. У приказу размера социјално-заштитне интервенције

Градског центра за социјални рад поводом материјалне угрожености (сиромаштва), најважнији су подаци о породицама (домаћинствима) које остварују право на новчану социјалну помоћ. Као што се може видети на следећем графикону, кретање укупног броја породица/корисника НСП у посматраном периоду показује осцилаторна кретања, са тенденцијом њиховог смањења, које је у односу на претходну годину износило око 12%. Гледано по појединим општинама Београда (таб.) ове породице у већини чине испод 1% удела у укупном броју домаћинстава општине.

Графикон 26.

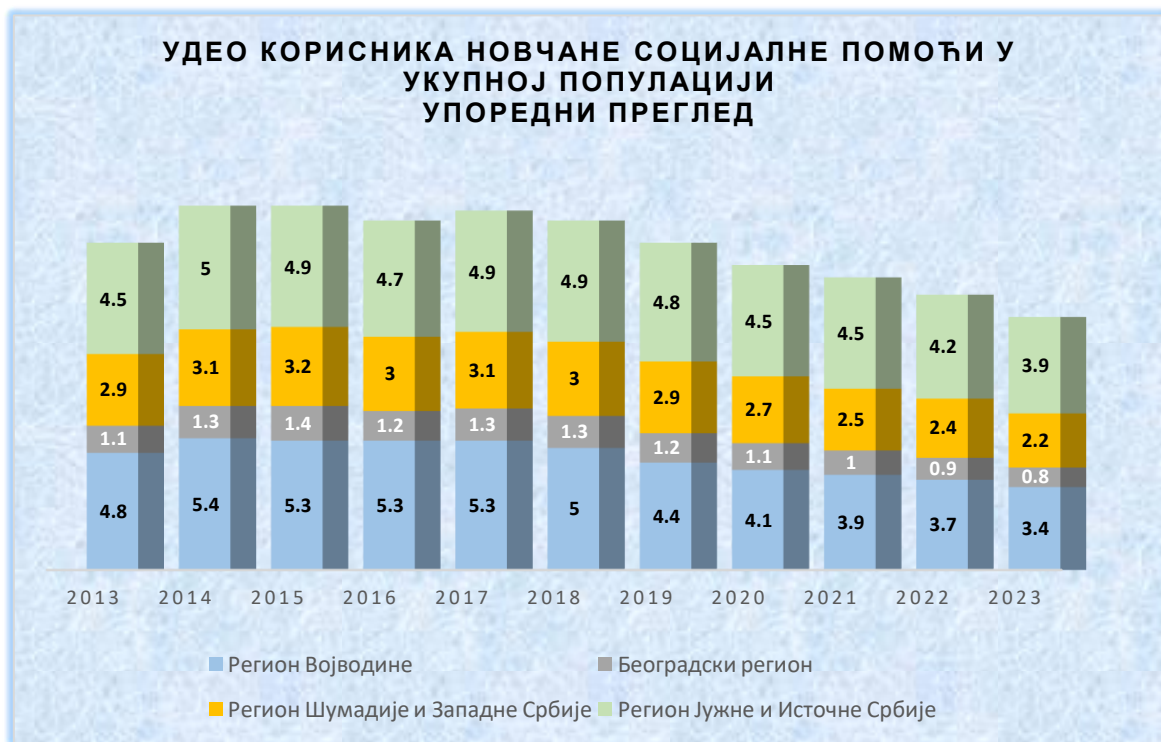

Табела 43.

Укупан број породица НСП					
Одељење ГЦСР	2022	2023	2024	Укупан број домаћинстава Попис 2022.	% учешћа НСП породица
Барајево	112	114	125	10.209	1.22
Вождовац	461	338	309	73.032	0.42
Врачар	132	105	90	26.959	0.33
Гроцка	324	313	320	31.333	1.02
Звездара	620	644	565	76.532	0.74
Земун	487	415	350	70.585	0.50
Лазаревац	420	338	297	20.426	1.45
Младеновац	235	203	195	17.159	1.14
Нови Београд	594	512	450	88.848	0.51
Обреновац	161	138	130	25.156	0.52
Палилуа	491	453	396	76.360	0.52
Раковива	354	316	292	43.559	0.67
Савски венац	49	41	32	17.109	0.19
Сопот	168	163	151	7.328	2.06
Стари град	90	70	63	22.189	0.28
Сурчин	262	211	141	15.832	0.89
Чукарица	748	599	481	72.202	0.67
УКУПНО	5.708	4.973	4387	694.818	0.63

Такође, удео корисника НСП у укупном становништву појединих региона Србије показује да се Београдски регион издваја са њиховим најмањим процентуалним учешћем у укупном становништву и у посматраном периоду креће се испод 1%. Према последњим подацима из 2023, у Републици Србији корисници НСП чинили су 2,3% укупне популације.

Графикон 27.

На крају извештајне године право на НСП користило је **9.340 лица**, што је за 16,5% мање у односу на претходну годину. Према врсти права 46,5% остварили су радно способни корисници; по основи неспособности за рад 35,2% и 18,3% као једнородитељска породица. У односу на претходну годину знатно је смањен број породица у категорији радно способних (за 67,5%); међу неспособнима за рад мање је 21,6%, а једнородитељских породица са правом на новчану социјалну помоћ мање је за чак 72,5%.

Графикон 28.

Табела 44.

Укупан број породица новчане социјалне помоћи (НСП)				
Одељење ГЦСР	2023	2024	Укупан број домаћинства Попис 2022.	% учешћа НСП породица
Барајево	114	125	10.209	1.22
Вождовац	338	309	73.032	0.42
Врачар	105	90	26.959	0.33
Гроцка	313	320	31.333	1.02
Звездара	644	565	76.532	0.74
Земун	415	350	70.585	0.50
Лазаревац	338	297	20.426	1.45
Младеновац	203	195	17.159	1.14
Нови Београд	512	450	88.848	0.51
Обреновац	138	130	25.156	0.52
Палилуа	453	396	76.360	0.52
Раковива	316	292	43.559	0.67
Савски венац	41	32	17.109	0.19
Сопот	163	151	7.328	2.06
Стари град	70	63	22.189	0.28
Сурчин	211	141	15.832	0.89
Чукарица	599	481	72.202	0.67
УКУПНО	4.973	4387	694.818	0.63

Табела 45.

Укупан број породица – корисника НСП према врсти права				
Одељења ГЦСР - децембар	Радно способни	Увећана НСП неспособни за рад	Увећана НСП једнородитељске породице	Укупно
Барајево	54	48	24	125
Вождовац	120	129	60	309
Врачар	34	47	9	90
Гроцка	170	95	55	320
Звездара	225	256	84	565
Земун	159	128	63	350
Лазаревац	128	103	66	297
Младеновац	96	70	29	195
Нови Београд	295	81	74	450
Обреновац	55	56	19	130
Палилула	115	158	123	396
Раковица	160	70	62	292
Савски венац	10	18	4	32
Сопот	80	66	5	151
Стари град	23	33	7	63
Чукарица	69	49	23	141

Сурчин	247	136	98	481
Укупно	2.040	1.543	805	4.387

Породица - корисник НСП има у просеку мали број чланова. Од укупног броја породица које остварују право на НСП најзаступљеније су једночлане (56%), двочланих је око 15,6%, трочланих је 7,8%, а најмање су заступљене породице са 5 чланова (5,3%).

Табела 46.

Породице НСП према броју чланова у ГЦСР – децембар			
	2022	2023	2024
Једночлана	2.748	2.581	2.458
Двочлана	1.984	813	687
Трочлана	1.656	461	343
Четворочлана	2.076	407	341
Петочлана	1.980	302	233
Породице са шест чланова	3.006	409	325
Укупно	13.450	4.973	4.387

Табела 47.

Број чланова	Београдска породица/домаћинство (Попис, 2022.)		породица-корисник НСП (децембар, 2024. године)	
	број	%	број	%
један	232.252	33.4	2.458	56.01
два	184.158	26.5	687	15.66
три	125.617	18.1	343	7.82
четири	101.827	14.7	341	7.77
пет	33.233	4.8	233	5.31
шест и више	17.731	2.5	325	7.41
Укупно	694.818	100.0	4.387	100.00

Новчана социјална помоћ, као програм минималног прихода има за циљ да обезбеди законом загарантован ниво социјалне сигурности који се исплаћује као „разлика између стварног и загарантованог нивоа прихода појединца или породице“. Због начина одређивања 'минималног нивоа социјалне сигурности' (прага/линије сиромаштва) која не подразумева обезбеђивање егзистенцијалног минимума, многи материјално угрожени грађани и породице не успевају да уђу у систем социјалне заштите. Не улазећи у анализу показатеља, обима и распрострањености сиромаштва у Београду, од важности за систем социјалне заштите је потреба сагледавања целокупног проблема и са аспекта регионалности. Као што је по кључним економским показатељима Србија неравномерно развијена, тако и Београдски регион карактеришу неуједначени развојни потенцијали и перспективе по појединим општинама. ОвOME треба додати да је и даље присутан процес сужавања званично признате групације угрожених породица, јер је реално неупоредиво већи број грађана и породица којима је помоћ државе неопходна. Нормативно предвиђени износи новчане социјалне помоћи драстично су нижи од средстава неопходних за репродукцију минимума егзистенције. Што је породица већа, то

је овај раскорак израженији, а треба имати у виду да су у бројнијој породици присутни, по правилу, чланови малолетног узраста. У вршењу јавних овлашћења у складу са **Законом о социјалној заштити** центар за социјални рад одлучује о остваривању права на новчану социјалну помоћ, на увећану новчану социјалну помоћ, на додатак за помоћ и негу другог лица, на увећани додатак за помоћ и негу другог лица, на посебну новчану накнаду за родитеља који није у радном односу, а који је 15 година непосредно бринуо о детету чије је дете корисник права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица и остваривању права на помоћ за оспособљавање за рад. У току године посебну новчану накнаду примале су **82** особе.

4.2.4. Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом

У складу са Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица центар учествује у сваком поступку који се води према малолетним учиниоцима кривичних дела.

У ситуацији када према малолетнику није вођен кривични поступак, центар може, по потреби, предузети низ активности из своје надлежности, применити мере из области и надлежности породично-правне и социјалне заштите (покренути поступак за смештај, донети решење о корективном надзору над вршењем родитељског права).

Центар је у обавези да реализује и прати изречене васпитне мере, васпитне налоге и посебне обавезе од стране тужилаштва или суда, која подразумева и контролу ванзаводских васпитних мера, реализацију васпитних мера појачаног надзора, праћење реализације и тока ресоцијализације у случају изречене заводске мере, као и стварање услова за прихват малолетника по истеку мера институционалне заштите.

Према прописима о вођењу евиденције и документације у социјалној заштити ова групација малолетника класификује се према два критеријума:

- врста преступа – на децу са асоцијалним понашањем и децу у сукобу са законом;
- узраст – на кривично неодговорну децу (до 14 година старости) и кривично одговорну (преко 14 година).

У укупном броју малолетних корисника, ова групација је заступљена са 12% будући да се међу овим малолетницима налазе и млађе пунолетне особе (18-20) година и у 2024. години у ГЦСР евидентирано их је **4.575**.

Као што је случај и са другим појавама које представљају индикаторе друштвених криза, статистички регистрован обим малолетничке делинквенције, потпуно одудара од реалне распрострањености појаве, тако да је објективан увид у кретање појаве (обим, динамика и структура) отежан, јер у њеном праћењу не постоји јединствен приступ. Евиденцију о малолетним преступницима води више институција које, сходно властитим прагматским потребама, региструју одређену врсту података. Као поуздан показатељ појединих структурних обележја малолетничке делинквенције, статистика

правосуђа располаже подацима и о малолетним учиниоцима кривичних дела који се добију редовним статистичким истраживањима.²⁹

На следећим графиконима дати су подаци о малолетним учиниоцима кривичних дела којима су изречене кривичне санкције у периоду од 2010 до 2023 године за Републику Србију и 4 региона.

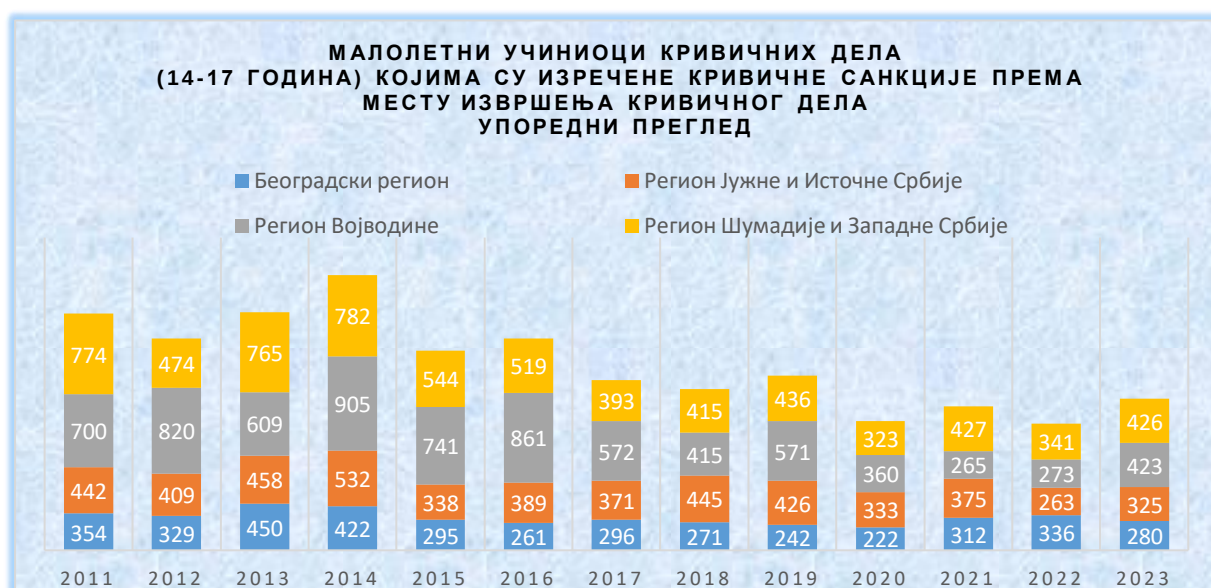
Графикон 29.

Територијална дистрибуција малолетних делинквената показује да су малолетни учиниоци кривичних дела у посматраном периоду најмање заступљени у Београдском региону, а чије би разумевање захтевало посебну анализу.

²⁹ Извор: Републички завод за статистику; Методолошка објашњења: „Време посматрања је календарска година. Периодика истраживања је годишња, с тим да се подаци прикупљају месечно. Метод прикупљања података је извештајни и спроводи се путем образаца. Попуњавање образаца врши се у моменту окончања поступка, односно у моменту констатовања правоснажности одлуке сагласно законским одредбама. Основни извори из којих се преузимају подаци су коначне одлуке – јавног тужилаштва, односно правоснажне пресуде – решења суда“.

Графикон 30.

У следећим табелама дати су подаци о деци и млађим пунолетним особама са проблемима у понашању и у сукобу са законом који су евидентирани у Градском центру за социјални рад током 2024. године.

Табела 48.

Деца / малолетници са проблемима у понашању евидентирани у ГЦСР током 2024. године - асоцијално понашање и друге врсте проблема у понашању ³⁰				
Старосна група	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно
0-13	251	564	1	816
14-15	336	582	0	918
16-17	268	484	4	756
18-20	305	272	1	578
Укупно	1.160	1.902	6	3.068

Табела 49.

Деца / малолетници у сукобу са законом (вршење кривичних дела и прекршаја) евидентирани у ГЦСР током 2024. године				
Старосна група	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно
0-13	4	35	0	39
14-15	11	207	0	218
16-17	48	589	0	637
18-20	132	480	1	613
Укупно	195	1.311	1	1.507

³⁰ Друге врсте проблема у понашању: вршњачко насиље – дете починилац, зависност од интернета, зависност од коцке, злоупотреба алкохола, злоупотреба дрога, изостајање из школе, непохађање школе, неприхватљиво понашање у заједници, неприхватљиво понашање у школи, смештај према одлуци суда, сукоб са родитељима

У структури малолетника са проблемима у понашању више од половине (67%) чине малолетници са асоцијалним и другим врстама проблема у понашању, док починиоци кривичних дела чине нешто мање од трећине укупно евидентираних. У извештајној години број деце са асоцијалним понашањем приближно је сличан као и претходне, али увођењем нових подгрупа деце са проблемима у понашању (из спектра асоцијалног), забележени су и нови облици њиховог испољавања, као што су вршњачко насиље, изостајање или непохађање школе, неприхватљиво понашање у заједници или школи, сукоби са родитељима.

Друштвена контрола, али и друштвена одговорност је редукована на теже облике малолетничког криминала, а опстаје висок степен толеранције према другим деликтима. Разне манифестације асоцијалног понашања су изван било каквог друштвеног интересовања, самим тим и одговарајућег реаговања релевантних институција и социјалних служби. Национално законодавство Републике Србије, у складу са међународним стандардима и документима, односно, Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица (у даљем тексту: Закон о малолетницима), указује на алтернативе у погледу мера од значаја за кривични поступак, нарочито на алтернативне могућности и у члану 11. прописује различите врсте васпитних мера неинституционалног карактера као што су:

- Мере упозорења и усмеравања: судски укор и посебне обавезе (члан 11, 13. и 14. Закона о малолетницима);
- Мере појачаног надзора: од стране родитеља, усвојоца или старатеља, у другој породици, од стране органа старатељства, појачани надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитање и образовање малолетника (члан 11, 15, 16, 17. и 18. Закона о малолетницима).
- Закон о малолетницима такође афирмише и изрицање васпитних налога чији је циљ да се не покреће кривични поступак или да дође до његовог обустављања. Васпитне налоге може применити и тужилац, што је у складу са смерницама датим у Токијским правилима. Према малолетном учиниоцу кривичног дела може се применити један или више васпитних налога за кривично дело за које је прописана новчана казна или казна до 5 година затвора. Реч је о акцентирању васпитања уместо кажњавања. Закон о малолетницима афирмише, пре свега, мере које имају за циљ активно укључивање и преузимање одговорности малолетника у процесу реинтеграције у друштво, те су мере посебне обавезе, од посебног значаја, јер су васпитне мере упозорења и усмеравања које малолетник у кривичном поступку не може одбити (као што је случај са мером васпитног налога³¹) и у том су смислу, кривичне санкције.

Табела 50.

Број малолетника на евиденцији ГЦСР у току 2024. године са решењем суда о изреченим мерама према полу			
Број малолетника	М	Ж	Укупно
Број малолетника са изреченим судским укором	29	5	34

³¹ Непоступање по васпитном налогу може резултирати, у зависности од почињеног дела, до покретања кривичног поступка или до његовог наставка, чл. 62. став 6 Закона о малолетницима

Број малолетника са изреченим васпитним налогом	12	1	13
Број малолетника са изреченом васпитном мером посебне обавезе	31	2	33
Број малолетника са изреченом мером појачаног надзора	83	10	93
Број малолетника са мером упућивања у васпитну установу	2	1	3
Број малолетника са мером упућивања у васпитно-поправни дом	10	1	11
Број малолетника и млађих пунолетних лица са изреченом казном малолетничког затвора	5	0	5

Табела 51.

Број васпитних налога изречених у току 2024. године према врстама налога			
Васпитни налог	Број васпитних налога		Укупно
	М	Ж	
Поравнање са оштећеним како би се накнадом штете, извињењем, радом или на неки други начин отклонило, у целини или делимично, штетне последице дела	1	0	1
Редовно похађање школе или редовно одлажење на посао	0	0	0
Укључивање, без накнаде, у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја	0	0	0
Подвргавање одговарајућем испитивању и одвикавању од зависности изазване употребом алкохолних пића или опојних дрога	0	0	0
Укључивање у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту	11	1	12
Укупно	12	1	13

Табела 52.

Број васпитних мера посебне обавезе изречених у току 2024. године према врстама посебне обавезе			
Васпитна мера посебне обавезе	Број васпитних мера за малолетнике		Укупно
	М	Ж	
Извињење оштећеном	0	0	0
Накнада штете оштећеном	0	0	0
Редовно похађање школе и неизостајање са посла	1	0	1
Оспособљавање за одговарајуће занимање	10	0	10
Укључивање без надокнаде у рад хуманитарних организација или обављање послова социјалног, локалног и еколошког садржаја	1	1	2
Укључивање у спортске активности	0	0	0
Подвргавање одговарајућем испитивању и одвикавању од зависности изазване употребом алкохолних пића или опојних дрога	0	0	0
Укључивање у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту	18	1	19
Похађање курса за стручно оспособљавање или припремање и полагање испита којима се проверава одређено знање	1	0	1
Да не може да напусти место пребивалишта или боравишта без сагласности суда и посебног одобрења органа старатељства			
Укупно	31	2	33

Табела 53.

Број васпитних мера појачаног надзора изречених у току 2024. године према врстама појачаног надзора			
Васпитна мера појачаног надзора	Број васпитних мера за малолетнике		Укупно
	М	Ж	
Појачан надзор од стране родитеља, усвојитеља или старатеља	27	6	33
Појачан надзор у другој породици			
Појачан надзор од стране органа старатељства	44	3	47
Појачан надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника	12	1	13
Укупно	83	10	93

Према подацима Републичког завода за статистику, васпитна мера посебне обавезе, најчешће се изриче за кривична дела против имовине, затим, против живота и тела и насилничког понашања. Казна малолетничког затвора изриче се само старијем малолетнику који је учинио кривично дело за које је законом прописана казна затвора тежа од пет година ако због високог степена кривице, природе и тежине кривичног дела не би било оправдано изрећи васпитну меру. Третман малолетних преступника углавном се реализује у отвореној заштити, будући да су мерама ресоцијализације у институционалним оквирима обухваћено испод 1% укупно евидентираних у 2024. години. Треба истаћи да су у заштити малолетника са поремећајима у понашању присутни проблеми горово у свим фазама заштите, нарочито у организовању постинституционалне заштите повратника из васпитних установа и васпитно-поправног дома. Неретко се догађа да се једина могућа интервенција органа старатељства своди на њихово увођење у право на новчану социјалну помоћ. У циљу унапређења рада органа старатељства у домену реаговања на проблем малолетничке делинквенције неопходна је шира друштвена подршка у домену раног откривања поремећаја у понашању и стварања услова за развијенији индивидуални третман ове деце и њихових породица.

4.2.5 Жртве насиља

Према одредбама Породичног закона (члан. 197), насиље у породици је дефинисано као понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице. У току 2024. године у Градском центру за социјални рад евидентирано је **9.967** жртава породичног насиља. У односу на претходну извештајну годину, број жртава насиља порастао је за 13,7%. У периоду од 2011. године, насиље је у континуираном порасту, што је последица различитих фактора и резултат је, пре свега, унапређене законске регулативе - Закона о спречавању насиља у породици.³²

³² Закон о спречавању насиља у породици, „Сл. гласник РС“, бр. 94/2016, примењује се од 1. јуна 2017. године

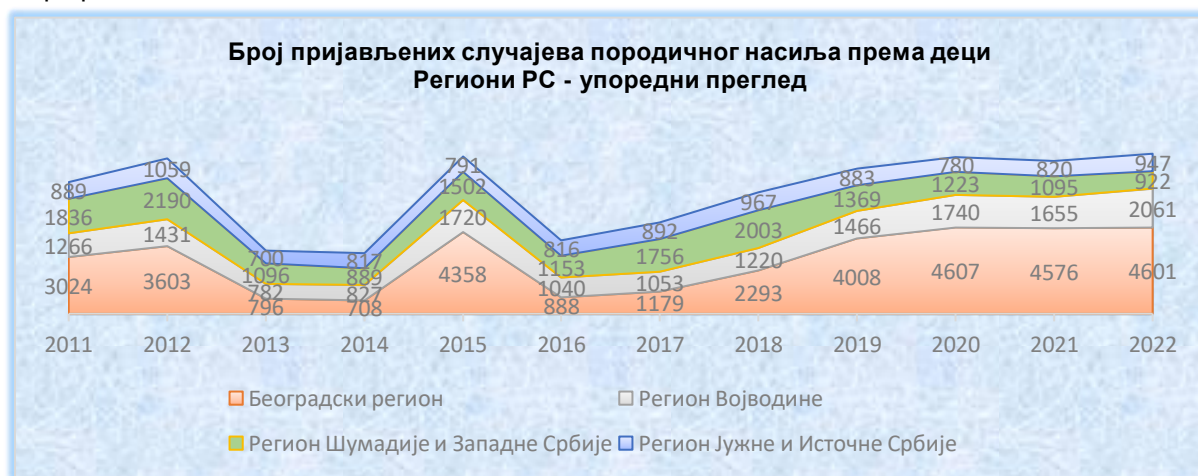
Иако евиденцију о насиљу води више институција и организација, званични подаци Републичког завода за статистику, такође показују стални пораст породичног насиља и према деци и према женама, посебно у Београдском региону.³³

Према последњим и званичним подацима Републичког завода за социјалну заштиту, у 2022. години у Републици Србији пријављено је 8.531 случај насиља према деци (0,73% укупног броја деце)³⁴.

Графикон 31.

Графикон 32.

Посматрајући регионе РС, више од половине пријављених случајева насиља **према деци** било је у Београдском региону (53,9%), а најмање у Региону Шумадије и Западне Србије (10,8%). Према званично објављеним подацима, **насиље над женама**, такође је у сталном порасту и у последње три године оно се одржава на приближно истом нивоу.

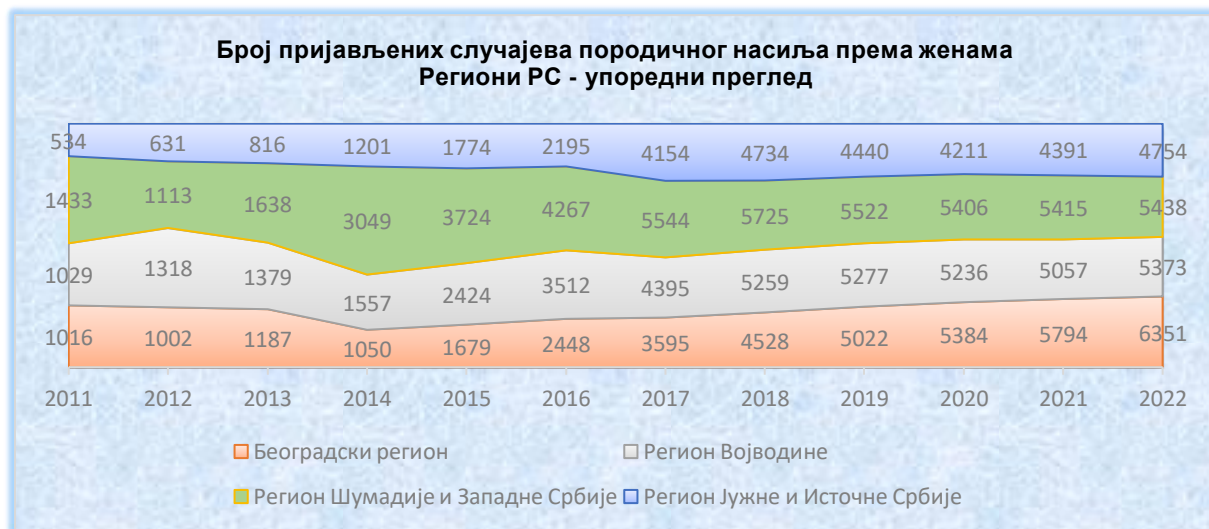
³³ Извор података: ДевИнфо, Републички завод за статистику

³⁴ Извор: ДевИнфо РЗС Деца старости 0 -17 година - 1.553.521, Процена 2023.

Графикон 33.

Графикон 34.

Посматрајући регионе РС према броју пријављених случајева насиља над женама, у односу на претходну годину, повећање од 9,6% забележено је у Београдском, затим у Региону Јужне и Источне Србије од 8,3% и Региону Војводине од 6,2%.

У **2024.** години у Градском центру за социјални рад евидентирано је **2.272** малолетних и **7.695** пунолетних жртава породичног или партнерског насиља. У односу на претходну извештајну годину број малолетних жртава је порастао за 7,6%, а пунолетних за 15,6%.³⁵ Као и претходних година, међу жртвама насиља доминирају одрасла и малолетна лица, што упућује на чињеницу да су жртве изложене насиљу од стране најближих особа, било да се ради о насиљу родитеља над децом или партнерском насиљу.

³⁵ У извештајној години 877 корисника жртава насиља у породици није разврстано у старосне групе

Графикон 35.

Деца – жртве насиља у породици

Током 2024. године евидентиране су 2.272 малолетне жртве породичног насиља, а највећи број случајева насиља дешавао се у биолошким породицама, било да су оне потпуне (родитељи и деца) или потпуне проширене породице. Као што се може видети на следећем графикону, више од половине (54,7)% чине деца узраста од 6 до 14 година, али не мање забрињавајућа чињеница је да је свако четврто дете узраста до 5 година жртва неког облика породичног насиља.

Графикон 36.

Графикон 37.

У погледу полне структуре, девојчице и дечаки су готово подједнако изложени насиљу у породици и углавном, жртва су различитих и узајамно повезаних облика насиља, који се не испољавају у једном/чистом виду. Такође, деца су по правилу и жртве присуствовања насиљу између родитеља, јер се велика већина пријава односи управо на контекст и породичног и партнерског насиља, чија су жртва деца. Од свих пријава насиља над децом 76,8% односиле су се на насиље које се дешавало између партнера, углавном родитеља деце, што се може видети на следећем графикону.

Графикон 38.

Заштита деце жртава насиља, злостављања и занемаривања је сложен процес у коме учествују установе, организације и појединци из различитих система, те ефикасна интервенција претпоставља континуирану сарадњу и захтева координирану акцију свих учесника у процесу.

У области заштите од насиља у породици орган старатељства по Породичном закону има широк дијапазон овлашћења, почев од покретања судског поступка, помоћи суду у прибављању потребних доказа, достављања налаза и мишљења о сврсисходности тражене мере до предузимања мера старатељске заштите,

ургентног збрињавања и предузимања других мера породично-правне и социјалне заштите. Осим наведеног, орган старатељства има и овлашћење да подноси кривичне и прекршајне пријаве.

У следећој табели могу се видети поступци које је током 2024. године покренуо Центар за социјални рад у заштити деце жртава насиља у породици

Табела 54.

Број поступака за заштиту деце жртава од породичног насиља које је ГЦСР покренуо према суду по службеној дужности у току 2024. године према врстама поступка	
Врста поступка	Број деце
Поступак за изрицање мере заштите од насиља у породици ³⁶	450
Поступак за потпуно лишавање родитељског права	22
Поступак за делимично лишавање родитељског права	10
Налаз и мишљење суду за лишење родитељског права	92
Упозоравање родитеља на недостатке у вршењу родитељског права - корективни надзор	17
Поступак за заштиту права детета	42
Укупно	633

Табела 55.

Услуге за децу – жртве насиља у породици током 2024. године			
	Мушко	Женско	Укупно
Интервентни смештај у кризним ситуацијама	4	2	6
Привремени смештај у прихватилиште за жене жртве насиља у породици – издвајање детета са ненасилним родитељем	20	18	38
Прихватилиште за ургентну заштиту деце од насиља	3	9	12
Смештај у сигурну кућу	7	7	14
Саветовање и подршка у случајевима насиља	247	231	478
Укупно	281	267	548

Током извештајне године у ГЦСР поднета је укупно **4.901 пријава** против породичног и партнерског насиља и у следећој табели може се њихов број према старосним групама жртава и доминантној врсти насиља. У највећем броју радило се о партнерском насиљу и потпуним брачним / ванбрачним породицама у којима живе родитељи са децом, односно о потпуним проширеним породицама, у којима, поред родитеља и њихове деце, живе и сродници.

³⁶ Налаз и мишљење о сврсисходности изрицања мере за заштиту од насиља у породици, Налаз и мишљење суду о сврсисходности продужења мера заштите од насиља у породици, Налаз и мишљење у поступцима за извршено насиље у породици

Табела 56.

Број свих пријава породичног и партнерског насиља према доминантној врсти и старосним групама						
Врста насиља	деца	млади	одрасли	Старији (65-79 година)	Старији (80 +)	Укупно
Занемаривање	106	78	550	81	15	830
Злостављање	101	110	670	125	23	1.029
Сексуално	62	55	262	33	2	414
Емоционално	173	125	730	142	22	1.192
Експлоатација	69	38	170	15	1	293
Економско	72	55	326	66	9	528
Булинг - малтретирање	82	71	370	80	12	615
Укупно	665	532	3.078	542	84	4.901

Највећи број пријава односио се на емоционално насиље (24,3%) и злостављање (21%). Као и претходних година велика већина пријава односила се на одрасла лица (62,8%) које су жртве породичног и партнерског насиља, а међу њима доминира емоционално насиље, злостављање и занемаривање.

Пунолетни – жртве насиља

Међу пунолетним жртвама највећи је број одраслих (73,8%), старије особе чине 15% укупног броја пунолетних, а млади 11% жртава које су суочене са проблемима породичног и партнерског насиља.

Графикон 39.

Најчешћи подносици пријаве били су организације или институције, док су жртве лично у свега 2,2% случајева били подносиоци пријаве. Ово можемо узети са резервом јер се сам модул – насиље у софтверу још увек развија.

Табела 57.

Број свих пријава насиља према подносиоцима обавештења у току 2024 године	
Порекло пријаве	Укупно
Лично	129
Сродници	77
Грађани	17

Организације/Институције	3.272
По службеној дужности	33
Анонимно	7
Укупно	3.535

Табела 58.

Починилац насиља према односу са жртвом	Мушки	Женски	Недефинисано	Укупно
Брачни партнер	524	61	6	591
Ванбрачни партнер	545	73	10	628
Дете	336	96	2	434
Родитељ	490	138	7	635
Брат/сестра	147	27	5	179
Лице узето на издржавање	0	0	0	0
Унук/унука	29	8	0	37
Баба/деда	15	21	0	36
Остало	453	120	13	586
Укупно	2.539	544	43	3.126
Није унет извршилац				464

Поступак почетне процене у смислу препознавања насиља и предузимања интервенција за заштиту од насиља спроводи се у Центру у сарадњи са другим релевантним службама у заједници. Поступак обухвата процену ризика, процену стања и процену потреба жртве насиља. Уколико постоји потреба за свеобухватнијом проценом укључују се стручњаци из разних система, након чега се разматра планирање мера и услуга за заштиту или других потреба. Осмишљен план за заштиту мора да садржи између осталог и резервни план, уколико се договорене мере заштите не могу спровести.

Законом о спречавању насиља у породици полиција и тужилаштво имају обавезу да поступају према посебним протоколима за поступање у случајевима насиља у породици; обавеза је свих професионалаца да процењују ризик од понављања и ескалације насиља у породици, као и обавезна сарадња и координација између државних органа, установа и организација. Према овом закону уређује се спречавање насиља у породици и поступање државних органа и установа. У недостатку података о броју изречених хитних мера учиниоцима насиља (мера привременог удаљавања учиниоца из стана и мера привремене забране учиниоцу да контактира и прилази жртви) због развијања постојећег софтвера, у 2024. години, Центар је у 259 случајева доставио налаз и мишљење о процени ризика након изречених мера од стране полиције или суда.

4.2.6. Особе са инвалидитетом

Особе са инвалидитетом представљају посебно осетљиву групу становништва. Њихове специфичне потребе дефинисале су начин њихове заштите. Све

развијене земље данас имају транспарентне и прецизно дефинисане инструменте којима се инвалидне особе штите. Ови инструменти и правне норме имају задатак да гарантују инвалидним особама право на уживање квалитетног живота, у условима који обезбеђују достојанство, унапређују самопоуздање и олакшавају активно учешће у заједници.

Треба нагласити и то да су саме особе са инвалидитетом, путем самоорганизовања, допринеле промени односа и ставова у друштву према њиховим проблемима и потребама. Савремени приступ и модели заштите особа са инвалидитетом, као и Стандардна правила Уједињених нација (1993) као темељни међународни документ, који садржи укупно 22 правила којих се потписнице требају придржавати, у осигурању животних услова и права особа са инвалидитетом, део је и Националне стратегије за особе са инвалидитетом у Републици Србији. Суштина модела заштите особа са инвалидитетом у први план истиче социјални модел, који подразумева инклузију, односно, начело да особа са инвалидитетом има способности, могућности и интересе и да може придонети друштву, а друштво са своје стране треба да одговори на потребе ових особа. Више година у стручној јавности истиче се потреба за формирањем централног регистра са циљем да се утврди тачан број особа са инвалидитетом – по врсти и степену тешкоћа, полу, на локалном и на нивоу региона. Евиденцију о особама са инвалидитетом води више институција различитих подсистема, као што су здравствени и образовни, а у систему социјалне заштите, евиденција о овим особама усклађивана је према захтевима ресорног министарства и Републичког завода за социјалну заштиту.

Према подацима Пописа 2022. године у Београду је регистровано 68.280 особа са инвалидитетом, од којих су 59,9% особе женског и 40,1% мушког пола. У односу на претходни попис, број ОСИ лица смањен је за 30,6%. Методологија коју је предложила Вашингтонска група подразумевала је да је свако лице могло пријавити потешкоће у вези више проблема, тако да су особе које су пријавиле много потешкоћа или потпуну онеспособљеност, сматране особама са инвалидитетом.³⁷

³⁷ Методолошко објашњење: **Функционисање и социјална интегрисаност (инвалидитет)** - допунско обележје „Приликом дефинисања методолошких одредница за прикупљање података о инвалидитету коришћен је социолошки приступ према коме лице може сматрати да, и поред постојања одређеног здравственог проблема, нема потешкоћа у обављању свакодневних активности.

Не сматра се да лице има потешкоће уколико има само краткотрајни здравствени проблем који га тренутно ограничава у обављању свакодневних активности. Подаци о инвалидитету добијени су на основу одговора испитаника на питања о томе да ли имају потешкоће у обављању свакодневних активности због проблема са: видом (и поред употребе наочара), слухом (и поред употребе слушног апарата), ходом или пењањем степеницама, памћењем/концентрацијом, самосталношћу при одевању, исхрани и одржавању личне хигијене и комуникацијом (говор, међусобно разумевање лица и околине). На свако од постављених питања лице је могло да се изјасни да: (1) нема потешкоћа, (2) има мало потешкоћа, (3) има много потешкоћа, (4) потпуно је онемогућено у обављању свакодневних активности и (5) не жели да одговори. Питања нису постављана за децу млађу од две године. За децу старости од две до четири године постављена су само питања за вид, слух и ходање, док је за лица старости пет и више година питање постављано у целости“.

У популацији Београда особе са инвалидитетом су заступљене са 4,1% и чине 19,2% укупног броја ОСИ у Републици Србији (356.404).

Табела 59.

	Становништво старо 2 и више година према статусу инвалидитета			
	Попис 2022			
	Укупно	Особе с инвалидитетом	Особе без инвалидитета	Непознат статус
Територија - НСТЈ	Укупно	Укупно	Укупно	Укупно
Београдска област	164.8978	68.280	1.534.931	45.767
Барајево	25.989	1.729	23.892	368
Вождовац	171.324	7.066	159.779	4.479
Врачар	54.471	1.894	50.788	1.789
Гроцка	81.300	3.318	76.535	1.447
Звездара	168.855	5.465	157.111	6.279
Земун	174.252	7.108	162.362	4.782
Лазаревац	54.027	2.459	50.992	576
Младеновац	47.741	2.993	44.277	471
Нови Београд	205.774	7.544	193.059	5.171
Обреновац	67.611	3.558	62.872	1.181
Палилула (Београд)	178.942	7.749	164.943	6.250
Раковица	102.691	4.208	96.080	2.403
Савски венац	36.062	1.386	31.796	2.880
Сопот	18.815	909	17.651	255
Стари град	44.101	1.739	40.065	2.297
Чукарица	172.557	7.374	160.862	4.321
Сурчин	44.466	1.781	41.867	818

Табела 60.

	Особе с инвалидитетом старе 2 и више година према врсти проблема и полу					
	Београдски регион - Попис 2022					
Пол	Проблеми са видом	Проблеми са слухом	Проблеми са ходом или пењањем степеницама	Проблеми са памћењем концентрацијом	Проблеми са самосталношћу при одевању исхрани одржавању личне хигијене	Проблеми са комуникацијом
Укупно	20.661	17.414	41.424	12.138	17.805	9.147
Мушко	8.032	7.550	14.838	4.855	6.964	4.203
Женско	12.629	9.864	26.586	7.283	10.841	4.944

Особе са инвалидитетом чине 13,6% укупног броја корисника евидентираних 2024. године у Градском центру за социјални рад (изузимајући ОСИ кориснике непознате старосне групе).

Табела 61.

Особе са инвалидитетом на евиденцији ГЦСР у току 2024. године према старости и полу				
Старост	Мушки	Женски	Недефинисано	Укупно
Деца	2.354	1.086	3	3.443
Млади	587	312	0	899
Одрасли	2.992	2.480	16	5.488
Старији (65-79 година)	1.382	2.029	10	3.421
Старији (80 и више година)	1.012	2.787	9	3.808
Укупно	8.327	8.694	38	17.059

У старосној структури ОСИ највеће учешће имају старији (42,4%), затим одрасли (32,2%); 20,2% су малолетни, а око 5% су младе особе са инвалидитетом. Према полној структури нешто више је жена (51%) у односу на мушкарце (49%). Оваква старосно полна структура одудара од оне коју карактерише општа популација ОСИ у којој у великој мери доминирају остарела лица (70,3%) и особе женског пола (60%).

Табела 62.

Број особа са инвалидитетом у ГЦСР у току 2024. године према врсти инвалидитета и старости						
Тешкоће у физичком и менталном здрављу (врста инвалидитета)	Старосна структура					Укупно
	Деца	Млади	Одрасли	Старији (65-79)	Старији (80 +)	
Вишеструке сметње у развоју - инвалидитет	725	236	704	183	215	2.063
Говорно језичке сметње	108	13	33	14	11	179
Интелектуалне сметње- инвалидитет	291	122	664	155	186	1.418
Менталне тешкоће	139	94	549	263	301	1.346
Первазивни развојни поремећаји/аутизам	609	96	82	17	14	818
Психијатријске болести	53	87	1.461	682	520	2.803
Сензорне сметње/инвалидитет	84	32	111	50	50	327
Телесне сметње/инвалидитет	606	108	743	570	425	2.452
Физичке болести	828	111	1.141	1.487	2.086	5.653
Укупно	3.443	899	5.488	3.421	3.808	17.059

Међу особама са инвалидитетом трећину чине особе са физичким болестима, следе по заступљености особе са психијатријским болестима (16,4%) и са телесним сметњама/инвалидитетом (14,4%). Особе са инвалидитетом најчешће остварују право на додатак за туђу помоћ и негу и увећани додак за туђу помоћ и негу. Право на додатак за помоћ и негу другог лица има лице коме је због телесног или сензорног оштећења, интелектуалних потешкоћа или промена у здравственом стању неопходна помоћ и нега другог лица да би задовољило своје основне животне потребе.

Табела 63.

Додатак за помоћ и негу другог лица према врсти права –децембар 2024. године			
Одељења ГЦСР	ТНП укупно	ТНП основна	ТНП увећана
Барајево	193	65	128
Вождовац	1.027	296	731
Врачар	297	82	215
Гроцка	589	219	370
Звездара	886	271	615
Земун	1.227	387	840
Лазаревац	394	134	260
Младеновац	425	151	274
Нови Београд	1.255	324	931
Обреновац	490	204	286
Палилула	1.177	391	786
Раковица	681	219	462
Савски венац	191	40	151
Сопот	153	60	93
Стари град	287	89	198
Сурчин	288	114	174
Чукарица	1.125	375	750
Укупно	10.685	3.421	7.264

Осим овог права лица са инвалидитетом могу остварити и право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица у зависности од степена телесног или другог оштећења. Осим што бораве у примарној породици, особе са инвалидитетом збрињавају се и институционално: смештајем у установу социјалне заштите, прихватилиште или прихватну станицу или у сродничку и другу хранитељску породицу. На крају 2024. године услуге смештаја користило је **2.337** особа са инвалидитетом, а као и претходних, највећи број њих збринут је у установама социјалне заштите (92,6%). И поред хроничног проблема у заштити деце са инвалидитетом – недостатка броја хранитељских породица, у протеклој години се наставио тренд повећања броја деце са која су смештена у хранитељским породицама и у извештајној години у хранитељске породице смештено је 33 деце.

Табела 64.

Број особа са инвалидитетом на евиденцији ГЦСР који су на дан 31.12. 2024. године користили услуге смештаја у установама социјалне заштите или у породичном смештају, према врсти смештаја и узрасту					
Врста смештаја	Старосна структура				Укупно
	Деца	Млади	Одрасли	Старији	
Привремени смештај у прихватилишту /прихватној станици	5		63	63	131
Смештај у сродничкој старатељској породици	2	-	-	-	2
Смештај у хранитељској (сродничкој и другој хранитељској) породици	31	5	3		39
Смештај у установи социјалне заштите	35	84	1.008	1.038	2.165
Укупно	73	89	1.074	1.101	2.337

Закон о социјалној заштити недвосмислено обавезује све релевантне друштвене институције да не дискриминишу већ оснаже инвалидне особе за самосталан и достојанствен живот, те да их, у мери у којој је то могуће, што ефикасније интегришу у заједницу.

5. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА КОЈА СЕ ФИНАНСИРАЈУ ИЗ БУЏЕТА ГРАДА

Закон о социјалној заштити одређује социјалну заштиту као организовану делатност од јавног интереса чији је циљ пружање помоћи и оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву појединаца и породица, као и спречавање настајања и отклањање последица социјалне искључености. То значи да сваки појединац и породица којима је неопходна друштвена помоћ и подршка, а ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварање услова за задовољавање основних животних потреба имају право на социјалну заштиту у складу са законом. Право на социјалну заштиту се обезбеђује пружањем услуга социјалне заштите и материјалном подршком. Законом је предвиђено да се из буџета локалне заједнице финансирају права и услуге, као што су: једнократне помоћи, бесплатни оброк, друге врсте материјалне помоћи, дневне услуге у заједници (помоћ у кући, дневни боравак, лични пратилац) услуге подршке за самостални живот (персонална асистенција, привремено становање), саветодавно – терапијске и социјално-едукативне услуге (терапија, медијација, услуге саветовања) и услуге смештаја (привремени смештај у прихватилиште или прихватну станицу). Права и услуге социјалне заштите које обезбеђује јединица локалне самоуправе, односно град Београд корисницима ГЦСР одређена су **Одлуком о правима и услугама социјалне заштите.**

1. Дневне услуге

Помоћ у кући као једну од дневних услуга локалне заједнице, пружа установа Геронтолошки центар Београд, а обезбеђује се лицима која услед старости, хроничне болести или инвалидитета имају ограничене физичке способности и могућности да задовоље свакодневне основне личне и животне потребе. На услугу помоћ у кући упућено је током 2024. године **2.659** корисника, од којих је 32 непознате старосне групе. Крајем 2019. године промењена је Одлука о правима и услугама социјалне заштите те услугу помоћи у кући могу од марта 2020. године да користе деца са сметњама у развоју са процењеним I степеном подршке предшколског и основношколског узраста која су укључена у васпитно-образовни процес у кућним условима. У извештајној години услугу је користило 11 деце (као и пет младих и 153 одрасла корисника).

Табела 65.

Година	Укупан број старијих корисника (65 +)	Број старијих корисника помоћи у кући
2011	15.392	2.200
2012	16.553	2.067
2013	17.169	2.635
2014	16.346	2.313
2015	16.250	2.642
2016	18.309	3.045
2017	20.087	3.026
2018	21.419	2.966
2019	22.432	2.822
2020	22.748	2.563
2021	23.803	2.454
2022	24.112	2.501
2023	22.381	1.344
2024	30.237	2.490

Дневни боравак - Право на дневни боравак имају деца и млади са сметњама у физичком и психичком развоју. Услугу дневног боравка за децу и младе реализује Центар за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју у оквиру петнаест организационих јединица. На услугу је током 2024. године упућено 33 деце, 127 младих и 160 одраслих ОСИ лица.

Лични пратилац - Лични пратилац доступан је детету са инвалидитетом односно са сметњама у развоју, коме је потребна подршка за задовољавање основних потреба у свакодневном животу у области кретања, одржавања личне хигијене, храњења, облачења и комуникације са другима, под условом да је укључено у васпитно-образовну установу, односно школу, до краја редовног школовања, укључујући завршетак средње школе. Сврха ангажовања личног пратиоца је пружање детету одговарајуће индивидуалне практичне подршке ради укључивања у редовно школовање и активности у заједници, ради успостављања што већег нивоа самосталности. Пружалац услуге је током 2024. године била НВО Дечије срце, а услугу је користило **1.010** деце са инвалидитетом.

2. Услуге подршке за самосталан живот

- **Персонална асистенција** - Услуге персоналне асистенције доступне су пунолетним лицима са инвалидитетом са процењеним првим или другим степеном подршке, која остварују право на увећани додатак за туђу негу и помоћ, имају способности за самостално доношење одлука, радно су ангажована или активно укључена у рад различитих удружења грађана, спортских друштава, политичких партија и других облика друштвеног ангажмана, односно укључене су у редовни или индивидуални образовни програм. Сврха услуге персоналне асистенције је пружање одговарајуће индивидуалне практичне подршке која је кориснику неопходна за задовољавање личних потреба и укључивање у образовне, радне и друштвене активности у заједници, ради успостављања што већег нивоа самосталности.

У 2024. години на услугу је (пружалац услуге-НВО „Центар за самостални живот особа са инвалидитетом“) упућено **107** особа са инвалидитетом.

- **Становање уз подршку за младе по престанку коришћења услуге смештаја – привремено становање** је током 2024 године користило шесторо младих.

3. Услуге смештаја

Услуга смештаја у прихватилиште или прихватну станицу за децу и младе односно одрасле и старе, обезбеђује краткотрајни смештај и осигурава безбедност, изналажење одрживих решења за кризне ситуације, задовољавањем основних потреба корисника и приступ другим услугама.

Услугу привременог збрињавања деце без родитељског старања, жртава злостављања, занемаривања, насиља, деце која су пронађена у скитњи,

просјачењу, у стању социјалне потребе је у току 2024. године користило 84 деце и 46 пунолетних корисника.

Табела 66.

Број решења за смештај деце у прихватилишта/прихватне станице у току 2024. године према старости и полу											
Врста смештаја	Узраст								Укупно М	Укупно Ж	Укупн о
	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 - 17				
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж			
Прихватилиште за ургентну заштиту деце од насиља	1	1	0	2	2	4	0	2	3	9	12
Прихватилиште за децу и младе	29	11	24	14	55	52	13	22	121	109	230
Прихватна станица	1	1	1	1	1	1	1	1	4	4	8
Укупно	31	13	25	17	58	57	14	25	128	122	250

Предах смештај је услуга којом се пружа краткорочни и повремени смештај деце и младих са сметњама у развоју, а који се обезбеђује као дневни, викенд или вишедневни смештај, ради пружања подршке корисницима и њиховим породицама у одржавању и побољшавању квалитета живота, са циљем останка корисника у породици. Првобитно је била намењена деци и младима да би се у новембру 2019. године ова услуга проширила тако да је могу користити и одрасла и старија лица са сметњама у функционисању и то : са интелектуалним и менталним тешкоћама или тешкоћама у психичком функционисању и аутизмом, са вишеструким сметњама у развоју, односно функционисању, са сензорним инвалидитетом, са физичким инвалидитетом. Услуга се пружа до 45 дана у току календарске године с тим што може трајати најдуже 20 дана у континуитету. У извештајној години на услугу је упућен **191** корисник.

4. Материјална подршка

Право на разне видове материјалне подршке остварује се ради обезбеђења егзистенцијалног минимума и подршке социјалној укључености појединца и породице.

- **Једнократна помоћ** обезбеђује се лицу које се изненада или тренутно нађе у стању социјалне потребе, као и лицу које се упућује на домски или породични смештај, а које нема средстава да обезбеди одећу, обућу и трошкове превоза неопходне за реализацију смештаја.

Табела 67.

Одељење	Исплаћена решења			
	2021	2022	2023	2024 (корисници)
Барајево	114	156	203	282
Вождовац	1.103	1.092	844	1.409
Врачар	216	178	162	189

Гроцка	610	663	788	1.079
Звездара	1.375	1.518	1.558	1.979
Земун	1.124	1.237	1.124	1.680
Лазаревац	503	312	395	478
Младеновац	532	639	592	919
Н.Београд	928	892	1.758	1.671
Обреновац	207	233	245	400
Палилула	1.045	1.095	1.030	1.172
Раковица	828	824	788	962
Савски венац	92	75	67	100
Сопот	329	340	349	438
Стари град	179	165	601	770
Сурчин	330	333	268	373
Чукарица	1.813	1.547	1.387	1679
Укупно	11.328	11.299	12.159	15.580

- **Повремена једнократна новчана помоћ** је право које могу да остваре **ученици основних и средњих школа** чије су породице корисници права на новчану социјалну помоћ, деца и млади који користе услуга домског или породичног смештаја и деца и млади са телесним инвалидитетом који користе услугу становање уз подршку за трошкове превоза од места становања до образовне установе. Ово право је користило на месечном нивоу у просеку до јуна месеца **132** деце и младих, а актуелно ово право користи њих 8 који живе ван Београда.
- Повремену новчану помоћ могли су да остваре и **корисници права на новчану социјалну помоћ старији од 65 година**. Право на ову врсту помоћи користило је **1.113** корисника .
- **Право на интервентну једнократну новчану помоћ** могу да остваре: појединци и породице погођене елементарном непогодом у износу од једне до три зараде; затим, изненадном смрћу у износу од једне до пет зарада; потпуно неспособани за рад, под условом да приход у претходна три месеца не прелази једну просечну зараду исплаћену у претходном месецу и да осим стамбеног простора који одговара потребама појединца односно породице и земљишта у површини од 0,5 ха нема других непокретности - у износу до једне зараде; појединац односно породица, која је стамбено угрожена и то за плаћање закупнине у износу до једне зараде; стамбено угрожени за побољшање услова становања, под условом да приходи у претходна три месеца не прелазе једну просечну зараду исплаћену у претходном месецу, и да је он или члан породичног домаћинства потпуно неспособан за рад - у износу од једне до пет зарада. У 2024. години ово право користила су **1.034** корисника.

Табела 68.

	Интервентна једнократна помоћ			
	2021	2022	2023	2024
БАРАЈЕВО	36	59	65	78
ВОЖДОВАЦ	81	93	64	71
ВРАЧАР	34	27	20	19
ГРОЦКА	15	11	19	12
ЗВЕЗДАРА	252	280	327	234
ЗЕМУН	118	166	164	143
ЛАЗАРЕВАЦ	10	16	15	15
МЛАДЕНОВАЦ	11	10	12	16
НОВИ БЕОГРАД	94	97	87	103
ОБРЕНОВАЦ	0	0	0	0
ПАЛИЛУЛА	104	116	62	118
РАКОВИЦА	44	56	55	68
САВСКИ ВЕНАЦ	1	1	0	1
СОПОТ	0	2	3	7
СТАРИ ГРАД	18	18	22	17
СУРЧИН	2	7	9	12
ЧУКАРИЦА	123	177	142	120
Укупно:	943	1.136	1.066	1.034

- Право на повремену једнократну новчану помоћ за **ученике основних и средњих школа** чије је школовање финансирано из буџета Републике Србије, чије су породице корисници права на новчану социјалну помоћ **за набавку школског прибора** је у 2024. години користило је **2.330** корисника.
- **Право на сталну новчану помоћ** могу да остваре **родитељи тројки, четворки, петорки, шесторки и дуплих близанаца**. У 2024. години је остварило **115** породица - родитељи деце предшколског узраста - у износу од једне просечне зараде; родитељи деце основношколског узраста - у износу од две просечне зараде; родитељи деце која похађају средњу школу до краја школовања, а најдуже до 20 године живота, под условом да се финансирају из буџета и да сва деца похађају средњу школу - у износу од три просечне зараде.
- Сталну новчану помоћ могу да остваре и **деца без родитељског старања, корисници услуге домског или породичног смештаја** која су способна за рад, у месечном износу од једне просечне зараде, од дана **престанка услуге смештаја**, а најдуже годину дана, под условом да најмање две године пре завршетка школовања имају пребивалиште на територији града Београда. Током 2024. године ово право је користило **98** младих.
- Сталну новчану помоћ могу да остваре и **лица према којима је извршено насиље**, а која се налазе на евиденцији Градског центра или било којег државног органа или пружаоца услуга социјалне заштите под условима одређеним Одлуком. Током 2024. године ово право у Градском центру су користиле **54** кориснице/жене жртве насиља у породици.
- Сталну новчану помоћ могу да приме и **једнородитељске породице** које су корисници права на новчану социјалну помоћ једном годишње у износу од

65% од висине номиналног износа новчане социјалне помоћи за појединца. Ово право је у 2024. години користило **892** породице.

- Стална новчана помоћ за брата или сестру који су постављени за старатеља деци без родитељског старања, чија су оба родитеља преминула, са којима чине заједничко домаћинство, је право уведено у марту 2021. године и исто је користило шест корисника. У 2024. години право је користило у просеку осморо деце.
- Стална новчана помоћ **за кориснике права на новчану социјалну помоћ у износу од 10% од** оствареног износа новчане социјалне помоћи, под условом да су појединац, односно сви чланови породице неспособни за рад у складу са законом који регулише област социјалне заштите је користилоу просеку на месечном нивоу током 2024. године **344** корисника.
- **Средства за личне потребе обезбеђују** се кориснику привременог смештаја у прихватилиште за жене жртве насиља у породици за време док траје услуга смештаја, уколико корисник не може сам да их обезбеди из прихода и примања која остварује по основу рада, односно од прихода од имовине. Средства се обезбеђују у процентуалном износу од просечне зараде остварене по запосленом у граду Београду у претходном месецу у односу на месец у којем је поднет захтев. У складу са чл. 68. Одлуке, за жене жртве насиља у породици приликом смештаја у прихватилиште, на нивоу ГЦСР, у просеку на месечном нивоу средства су исплаћена за **23** кориснице.
- **За Право на бесплатни оброк** могу да користе појединац и породица - корисници права на новчану социјалну помоћ, лица чији приход по члану домаћинства не прелази 50% минималне зараде за месец који претходи месецу у коме је поднет захтев под условом да су: стара и изнемогла лица чији сродници нису у могућности да им ову помоћ пруже, или имају у породици лице које је остварило право на додатак за помоћ и негу другог лица. Током 2021. године Одлука је измењена па право на бесплатни оброк могу користити и лица која живе на улицама Београда, за време ванредног стања или ванредне ситуације и у ситуацији када лице нема лична документа.

Табела 69.

Одељења ГЦСР	Корисници бесплатног оброка			
	2021	2022	2023	2024
Барајево	166	156	153	61
Вождовац	456	359	296	49
Врачар	154	130	83	48
Гроцка	237	227	203	70
Земун	1.199	1.080	848	361
Звездара	1.003	946	910	95
Лазаревац	650	645	633	33
Младеновац	525	459	355	170
Нови Београд	1.263	1.264	1.160	143
Обреновац	418	438	317	77
Палилула	759	589	461	62
Раковица	453	385	430	159
Савски венац	23	15	14	8
Сопот	198	199	149	31
Стари град	81	79	73	14
Сурчин	675	537	407	241
Чукарица	1.287	1.211	1.095	130
Укупно ГЦСР	9.547	8.719	7.583	1.752

Број корисника овог права је мањи у односу на 2023. годину за чак 77%, што је последица смањења броја корисника новчане социјалне помоћи.

- **Право на стипендију** имају ученици средњих школа и студенти корисници права на новчану социјалну помоћ, права на додатак за помоћ и негу другог лица и права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица и услуге домског или породичног смештаја. Ово право је користило **416** ученика и студената.

6. ПОСЛОВИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД НА ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА, ПРИМЕНИ МЕРА И ОБЕЗБЕЂИВАЊУ УСЛУГА

Центар за социјални рад у складу са Законом о социјалној заштити (члан 120) обавља следеће послове:

1. Процењује потребе и снаге корисника и ризике по њега, планира пружање услуга социјалне заштите;
2. Спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга социјалне заштите;
3. Предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим процесима;
4. Води прописане евиденције и стара се о чувању документације корисника.

6.1. Послови процене и планирања

У члану 33. Закона о социјалној заштити се прописује да услуге процене обухватају процену стања потреба снага и ризика корисника и других особа које су од значаја за корисника, процену старатеља, хранитеља и усвојитеља.

Табела 70.

Број услуга процене и планирања према корисницима услуга ГЦСР у току 2024. године						
Стручни поступак	Број поступака				Непознато	Укупно
	За децу	За младе	За одрасле	За старије		
Почетна процена	5.939	1.161	4.158	3.311	788	15.357
Усмерена процена корисника	143	39	329	326	27	864
Број сачињених планова	1523	499	2.906	3.349	239	8.516
Број поновних прегледа	1.769	477	2.444	3.012	132	7.834

Највећи број реализованих стручних поступака се односи на почетне процене. Усмерена процена деце и младих обавезно се спроводи у следећим случајевима: када је дете издвојено из породице да би му се осигурала безбедност; када се планира смештај детета ван породице уз сагласност или без сагласности родитеља; када случај уђе у судску процедуру, а присутна је сложеност елемената који утичу на одлуку.

6.2. Супервизијски послови

Супервизија је процес у коме се кроз професионалну подршку и учење применом стандарда реализују стручни задаци у социјалној заштити. Стручњаци у центру за социјални рад на тај начин развијају знање и способности да преузму одговорност за сопствени рад али и да подигну квалитет заштите корисника. Супервизор има задатак да усмерава, подстиче и процењује рад стручњака (водитеља случаја) и обједињава едукативно-развојну, подржавајућу и административну функцију

супервизије. Супервизори су у највећој мери били ангажовани у стручном послу индивидуалне супервизије на нивоу појединачног случаја.

Налаз и стручно мишљење сачињава водитељ случаја у писаном облику када је потребно суду, другом органу или установи доставити резултате процене или када је потребно упутити корисника на коришћење услуге у другу установу или организацију.

Следи табеларни приказ послова Центра у вршењу јавних овлашћења

Табела 71.

Број налаза и стручног мишљења на захтев суда, у парницама у којима се одлучује о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права у току 2024. године	
Поступак пред судом	Број
Вршење родитељског права	2.687
Регулисање личних односа деце и родитеља	305
Измена одлуке о регулисању личних односа деце и родитеља	130
Извршни поступак за регулисању виђања детета и родитеља	84
Издржавање детета	9
Лишење родитељског права	145
Кривични поступак против родитеља због занемаривања и злостављања детета	19
Поступак за заштиту права детета	55
Укупно	3.434

Поступци у којима су достављани налази и мишљења суду, односе се на заштиту права и интереса детета, вршење родитељског права, регулисање личног односа родитеља и детета, издржавање детета, лишење родитељског права, кривични поступак против родитеља због занемаривања и злостављања детета, целисходност покретања припремног поступка, припремни поступак, кривични поступак и прекршајни поступак према малолетним учиниоцима.

6.3. Управно- правни послови

Према Правилнику о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад, **управно-правни послови** обухватају примену управно процесних правила у вођењу поступака и доношењу одлука у управним правима чије је решавање законом поверено центру за социјални рад. Управни послови су се у Центру за социјални рад одвијали у оквиру свих случајева остваривања права корисника у току 2024. године, а везани су пре свега за права на материјална давања у складу са Законом о социјалној заштити и Одлуком о правима и услугама социјалне заштите. *У наредној табели дати су подаци о броју захтева за материјалном подршком и исходу њиховог решавања*

Табела 72.

Број решења/закључака према врсти права – 2024. година					
Врста решења/закључка	Број захтева према врсти права				
	НСП	ТНП	Увећана ТНП	Једнократна новчана помоћ	Помоћ за оспособљавање за рад
Број поднетих захтева за остваривање права у години	2.990	3.190	2.113	11.987	-
Број решења о признавању права у години	2.164	1.983	968	-	-
Број решења којима је одбијен захтев за признавање права у години	267	493	899	-	-
Број закључака о обустави поступка у години	337	171	48	-	-
Број закључака о одбацивању захтева у години	159	11	8	-	-
Број решења којима је престало право у поступку преиспитивања у години	3	2	5	-	-
Број решења без промене у поступку преиспитивања права (годишње)	1.756	40	16	-	-

6.4. Услуге - неодложне интервенције

Укупан број неодложних интервенција обухвата интервенције реализоване у оквиру радног времена центра и интервенције пружене у времену између 15:30 до 8 сати наредног дана, викендом и празником.

Табела 73.

Број предузетих неодложних интервенција у току 2024. године	
Узраст корисника	Број интервенција
За децу	152
За младе	17
За одрасле	53
За старије	39
Непознато	32
Укупно	293

Највећи број пружених неодложних интервенција односио се на ургентну заштиту и збрињавању деце (51,9%) и углавном се ради о деци која су у ризику или су жртве злостављања и занемаривања која су изложена породичном насиљу, као и деца са поремећајем у понашању и малолетници у сукобу са законом којима је, за случај изостанка родитељског старања, потребно обезбедити присуство органа старатељства у истражном поступку.

Табела 74.

Број упута које је ГЦСР издао у току 2024. године за коришћење дневних услуга у заједници према старости упућених корисника					
Врста услуге	Узраст корисника				Укупно
	Деца	Млади	Одрасли	Старији	
Дневни боравак за децу и младе са телесним инвалидитетом или интелектуалним тешкоћама	1	8	-	-	9
Дневни боравак за децу и младе у сукобу са законом, родитељима, школом или заједницом	-	1	-	-	1
Дневни боравак за одрасле са инвалидитетом	-	-	-	-	-
Дневни боравак за одрасле и старије којима је потребна дневна нега и надзор	-	-	-	-	-
Помоћ у кући	11	5	153	2.521	2.690
Свратиште за децу улице	5	-	-	-	5
Свратиште за одрасле и старије	-	-	1	7	8
Лични пратилац детета	1.000	104			1.104
Друге услуге које подржавају боравак корисника у породици и непосредном окружењу	479	122	549	226	1.376

Табела 75.

Број упута које је ГЦСР издао у току 2024. године за коришћење услуга подршке за самосталан живот према старости упућених корисника				
Врста услуге	Узраст корисника			Укупно
	Деца и млади	Одрасли	Старији	
Становање уз подршку за младе који се осамостаљују	2	-	-	2
Становање уз подршку за особе са инвалидитетом	-	-	-	-
Персонална асистенција	11	80	16	107
Едукација за самостални живот	13	9	2	24
Друге врсте подршке неопходне за активно учешће корисника у друштву	602	549	226	1.377
Укупно	628	638	244	1.510

Табела 76.

Број упута које је ГЦСР издао у току године за коришћење саветодавно терапијских и социоедукативних услуга које су реализоване изван ЦСР или у посебној јединици ЦСР према старости упућених корисника					
Врста услуге	Узраст корисника				Укупно
	Деца	Млади	Одрасли	Старији	
Породична терапија	2	0	8	1	11
Помоћ у одржавању породичних односа и поновном спајању породице	56	4	42	7	109
Медијација	4	0	2	1	7
Друге саветодавне и едукативне услуге и активности	480	120	549	226	1.375
Друге врсте подршке неопходне за активно учешће корисника у друштву	2.950	750	2.801	1.057	7.558
Укупно	3.492	874	3.402	1.292	9.060

7. САВЕТОВАЛИШТЕ ЗА БРАК И ПОРОДИЦУ

Основна делатност у Саветовалишту је саветодавни и психотерапијски рад који је намењен грађанима Града Београда. Психотерапијски модалитет који се доминантно примењује је системска породична терапија са породицама, паровима, појединцима. Поред тога, обавља се и породична медијација, медијација између малолетних учинилаца кривичних дела и жртава, као и четири програма групног рада: третман намењен починиоцима насиља у партнерским односима, програм „Оснаживање жена против насиља“, групни третман намењен адолесцентима, као и нови групни рад намењен деци у виду психодрамских радионица који је отпочео са радом у новембру 2022. године

Током 2024. године евидентирано је **1.750 корисника** и у следећој табели дата је њихова старосна структура.

Табела 77.

Старосне групе корисника	Укупан број	%
Малолетни	177	
Млади (18-30 година)	105	
Одрасли (18-64)	1.420	
Старији (65+)	48	
Укупно	1.750	

Током извештајне године одржано је 5.346 сеанси: 3.325 индивидуалних, 1.359 партнерских, 471 породична и 191 групна.

- Са починиоцима насиља одржае су 82 групне сеансе и 21 особа
- У групни рад са женама на оснаживању било је укључено 18 жена и одржана 21 сеанса
- У групном раду са адолесцентима током 49 сеанси учествовала је 51 млада особа
- Током 8 сеанси у групном раду са децом, било је укључено четворо деце
- Одржано је 184 котерапијских и 20 супервизорска сеанси

Табела 78.

Проблеми ранжирани према учесталости јављања	Број	Проценат
Пост разводна комуникација-конфликтна родитељска комуникација	165	12.28
Пост разводни проблеми- проблеми у виђању детета	113	8.41
Партнерско насиље М према Ж	77	5.73
Конфликта партнерска комуникација	68	5.06
Терапија развода	66	4.91
Деликвенција	58	4.32
Предразводна одлука	57	4.24
Родитељске компетенције	56	4.17
Поремећај породичне структуре ии улоге	51	3.79
Проблеми у понашању детета	47	3.50
Проблеми са породицом порекла	46	3.42
Различити васпитни стилови родитеља	43	3.20
Партнерско насиље психичко М према Ж	38	2.83
Губитак	38	2.83
Пост разводни проблеми-отуђеност детета	37	2.75
Пост разводни проблеми-инструисање детета	36	2.68
Проблеми и кризе идентитета	33	2.46
Пост разводни проблеми –ускраћивање контакта	32	2.38
Мултипроблемске породице	28	2.08
Здравствени проблеми	27	2.01
Анксиозност	26	1.93
Прељуба	23	1.71
Психијатријски проблеми	21	1.56
Љубомора	17	1.26
Сукоби око финансија	16	1.19
Психичко насиље родитеља над дететом	16	1.19
Проблеми у социјалним односима	14	1.04
Злоупотреба алкохола	14	1.04
Трауматско искуство	13	0.97
Узајамно партнерско насиље-психичко	12	0.89
Осамостаљивање	12	0.89
Развојне потешкоће	12	0.89
Психосоматски симптоми	11	0.82
Депресивност	11	0.82
Злоупотреба дрога	10	0.74

Према проблематици и учесталости јављања корисника у Саветовалиште, најчешће се радило о конфликтним партнерским односима, затим постразводним, као и конфликтима у домену родитељске комуникације. Такође, учестали проблеми у раду са корисницима били су партнерско насиље, проблеми виђења детета, проблеми у понашању код деце. Међу корисницима Саветовалишта, као најчешћи иницијатор доласка, углавном су особе женског пола (супруге, мајке, ћерке) које се углавном самоиницијативно обраћају Саветовалишту. У току извештајне године, приметно је и нешто веће упућивање корисника из појединих одељења ГЦСР, посебно из одељења Звездара, Нови Београд, Раковица и Чукарица.

Као што се може видети на следећем графикону, у Саветовалишту са корисницима/клијентима доминира психотерапијски рад.

Графикон 40.

У току 2024. У Саветовалишту није реализована ниједна медијација, што упућује на претпоставку да медијација, упркос својој корисности, није у довољној мери препозната у нашим условима, што би било у интересу грађана и њихове добробити као мирног начина решавања преговора свих категорија (партнерских односа, развода и договора око деце, породичних односа, адолесцената).

У резимеу извештаја о раду Саветовалишта за брак и породицу издвајамо:

- Повећан је број предмета за 4,26%
- Већи је број сеанси за 5%
- Рад са адолесцентима повећан је за 39.22%
- Рад са запосленима повећан за 58.33%
- Повећан је број предмета упућених из ЦСР за 7,39%, посебно из Одељења Земун, НБГ, Раковица, Чукарица, Палилула
- Приметне су разлике у појединачној оптерећености запослених, при чему су Земун и Руска најоптерећенији
- Повећан је број клијената у односу на врсту проблема - индивидуални одрасли и породични пост разводни
- Проблеми који су удвостручени су: конфликтна родитељска комуникација, делинквенција, родитељске компетенције, проблеми са породицом порекла, различити васпитни стилови, психичко насиље мушкараца према женама, инструзање детета, криза идентитета, анксиозност, психијатријски проблеми
- У највећем броју случајева преовлађује психотерапијски рад (81%) и индивидуалне сеансе (54%)
- За 42% клијената пишу се дописи (извештаји, обавештења и сл.), а када се и највећим делом упућени су центрима за социјални рад (40%)
- 42% предмета је укључено и у неке друге поступке, најчешће судске

8. ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПОСЛОВЕ ПЛАНИРАЊА И РАЗВОЈА

На основу Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији послова и радних задатака у Градском центру за социјални рад у Београду, Одељење за послове планирања и развоја, обавља по свом садржају разноврсне послове, који управо својом посебношћу ово одељење чине јединственим како у Градском центру тако и у Републици Србији. Међу најзначајнијим пословима су послови проучавања и праћења појава и проблема којима се бави социјална и породично-правна заштита, положаја и услова за развој социјалне и породично-правне заштите, израда разних извештаја и анализа које се односе на делатност Градског центра и сходно томе предлагање мера за унапређење делатности и израда интерних елабората и упутстава за унапређење система социјалне и породично-правне заштите у Београду.

Поред тога, стручни радници овог одељења обављају послове пружања стручне помоћи по захтеву одељења Градског центра у решавању проблема, врше стручну анализу примењених мера и пружених услуга корисницима центра за социјални рад на нивоу појединачног случаја и на нивоу циљних група корисника, анализирају и врше евалуацију квалитета пружених услуга, поштовања стручне процедуре и стандарда стручног рада, утврђују потребе за обуком стручних радника унутар центра, те сходно томе организују и реализују програме обуке и активности које имају за циљ развој општих, посебних и специфичних компетенција пружаоца услуга.

Израда годишњих извештаја о раду, одељенских као и извештаја ГЦСР у Београду, Информатора о раду ГЦСР, вођење базе података о завршеним програмима обуке стручних радника, осмишљавање и учествовање у пројектним активностима, организација семинара, округлих столова, трибина и конференција о питањима о делатности центра за социјални рад, итд. су неки од послова који се реализују у овом одељењу.

Значајни аспект рада Одељења за послове планирања и развоја у току 2024. године, као и претходних година, односио се и на рад са корисницима Градског центра за социјални рад, као и на рад са потенцијалним корисницима најчешће путем електронске комуникације или телефоном.

Стручни радници Одељења за послове планирања и развоја су свакодневно корисницима који су се обраћали са неким захтевом, непосредно, путем телефона или електронске поште, пружали информације о правима и услугама из области социјалне и породично-правне заштите. Тако је током године евидентирано 1.783 позива грађана. Све ове послове током 2024. године обављало је, поред руководиоца одељења (психолог), 5 социолога, 2 социјална радника, 3 педагога, 2 правника и 2 психолога.

8.1. Рад по приговорима - Законска основа и сврха обраде приговора

Закон о социјалној заштити РС је у делу *Права корисника* предвидео право и могућност корисника да приговара на рад центра за социјални рад који је у Градском центру за социјални рад у Београду, организован тако да корисник има могућност да се са приговором обрати директору ГЦСР, а обраде приговора се спроводе у Одељењу за послове планирања и развоја.

Поред тога што је сврха обраде приговора осигурање заштите најбољих интереса појединачног корисника услуга ГЦСР и начин спровођења законских одреби о поштовању права корисника, она је и компонента механизма контроле, усмеравања, надгледања и евалуације примене стандарда стручног рада у пракси ГЦСР, тим пре што се поред поднесака корисника услуга ГЦСР у интерну процедуру обраде приговора узимају и они дописи других институција који су усмерени на поступке контроле правилности и законитости рада ГЦСР.

У следећој табели дат је приказ укупног броја приговора и расподела заступљености приговора по одељењима ГЦСР у којој можемо видети да по рангу предњачи Палилула, Нови Београд, Чукарица, и Земун. Ако упоредимо задњих пет година које су дате у табели, можемо уочити да је просечно највише приговарано на рад Одељења Палилула, потом Чукарица, Нови Београд и Звездара. У 13 случајева корисници су подносили приговор на рад више одељења истовремено а у 36 случајева уопштене (приказ Београд).

Табела 79.

ОДЕЉЕЊЕ	2020	2021	2022	2023	2024	Ранг 2020	Ранг 2021.	Ранг 2022	Ранг 2023.	Ранг 2024
Земун	33	44	37	29	27	6	4	2	5	4
Звездара	51	45	34	24	20	1	3	4	6	6
Нови Београд	43	43	35	33	44	4	5	3	4	2
Палилула	39	48	45	37	47	5	1	1	3	1
Раковица	25	28	17	12	17	7	8	9	12-13	7-8
Чукарица	44	46	32	39	39	3	2	5	2	3
Вождовац	47	30	30	52	26	2	6	6	1	5
Стари град	20	21	15	15	12	9	9	10	8	9
Лазаревац	11	10	7	13	6	13	15	14	9-11	16
Савски венац	14	16	6	13	9	12	16	15	9-11	11-12
Младеновац	10	11	5	11	5	14	14	16	14	17
Врачар	15	14	10	12	7	11	11	12	12-13	13-15
Сурчин	9	13	8	13	11	15	12-13	13	9-11	10
Гроцка	21	29	23	17	17	8	7	7	7	7-8
Обреновац	19	13	19	7	7	10	12-13	8	15-16	13-15
Сопот	7	3	3	7	7	16	16-17	17	15-16	13-15
Барајево	4	3	13	6	9	17	16-17	11	17	11-12
Београд	36	28	36	22	36	-	-	-	-	-
Укупно	460	463	377	362	362	-	-	-	-	-

У току 2024. године у писарници управне зграде Градског центра за социјални рад у Београду примљено је и у Одељењу за послове планирања и развоја евидентирано, класификовано и обрађено укупно **362** поднесака који су по свом садржају сврстани у најширу категорију «приговор» у интерној бази података што значи да је свега 0,3 % од укупног броја корисника приговарало директору ГЦСР. Према категорији порекла односно идентификације подносиоца највећи број приговора потиче од грађана, корисника услуга социјалне заштите који се већ налазе на евиденцији поступајућих одељења ГЦСР.

Поређењем са укупним бројем приговора у претходних пет година, уочава се да је број писаних поднесака означених као Приговор у 2024. години смањен, односно изједначен са прошлогодишњим бројем приговора.

Број приговора који се односе на заштиту деце (204) је већи од броја приговора који се односе на заштиту одраслих (158). Највећи број приговора 245 поднели су директно грађани односно сами корисници (или њихови законски заступници)

Секретаријат за социјалну заштиту је проследио 18 поднесака који су класификовани као приговори, а Заштитник грађана 20.

За разлику од претходних година највећа учесталост у поднетим приговорима, у току 2024. године, евидентира се у области породично правне заштите 156 поднесака, односно, најчешће вршења родитељског права (128 поднесака), а потом остварења права на материјалну, новчану помоћ, 77 поднесака.

Оба ова подручија рада центра су и најподложнија приговору услед незадовољства корисника и разлике у виђењу животних околности корисника и стручних радника који процењују односно достављају суду мишљење у вези са вршењем родитељског права у бракоразводним споровима и ређе, у случајевима алтернативног старања о деци као и да ли су испуњени услови за остваривање права на новчану социјалну помоћ.

Ове године, као и претходне, уочава се да је остваривање права на приговор Градском центру за социјални рад у Београду најчешће било покретано незадовољством корисника услед, како наводе изостанка предузимања одговарајућих мера социјалне и породично правне заштите. Нешто ређе, указују на непрофесионалан однос стручњака градског центра, а најмањи број корисника изражава незадовољство у вези са некавалитетном проценом.

8.2. Рад по осталим захтевима

У евиденцији Одељења за послове планирања и развоја под називом „остали захтеви“ води се веома значајан број различитих активности Одељења:

- Обраћања грађана непосредно или у оквиру рубрике „питајте нас“ на нашој интернет презентацији;
- Обраћање различитих институција из Београда, али и из целе Србије;
- Организовање едукација и семинара;
- Преписка иницирана од стране Одељење за послове планирања и развоја према нашим одељењима која често садржи информације о изменама постојећих и доношењу нових законских и подзаконских аката;
- Преписка везана за реализацију услуге Привремено становање.

У току 2024. године било је укупно 1.347 ових захтева, нешто мање у односу на 2023. (1.486). Када се разматрају најчешћи подносиоци захтева, као и претходне године доминирала су обраћања разних институција (482), регистрован је и значајан број преписке између одељења Градског центра (398) и обраћања грађана (366).

Када је у питању старосна структура корисника, доминирају одрасла лица на која се односи 1.010 захтева, а у групацији деца било је 337 обраћања. У односу на разлог обраћања, највећи број захтева односи се на остале разлоге обраћања 595 - достављање података, разна питања, тражење података, прослеђивања...,

а затим на различите видове тражења информација које се односе на материјална давања 385.

Табела 80.

	Категорија		
	Остали захтеви	Деца	Одрасли
Укупно	1.347	337	1.010
Барајево	14	3	11
Београд	577	160	417
Центар ван Београда	3	2	1
Чукарица	87	24	63
Гроцка	31	1	30
Лазаревац	32	7	25
Младеновац	16	4	12
Нови Београд	72	14	58
Обреновац	34	5	29
Палилула	85	29	56
Раковица	45	9	36
Савски венац	53	16	37
Сопот	11	3	8
Стари град	30	5	25
Сурчин	22	4	18
Вождовац	6	16	49
Врачар	27	3	24
Земун	70	15	55
Звездара	66	14	52
Више одељења	7	3	4

8. 3. Рад по захтевима за стручну помоћ

У 2024. години укупан број захтева за пружање стручне помоћи износи **135**: из области заштите деце и младих 82 и из области заштите одраслих лица 53 захтева за стручну помоћ. Највећи број захтева поднела су одељења (73) и судови (59) и то у односу на месну надлежност за конкретан случај. Број захтева за стручну помоћ је незнатно већи од броја поднетих захтева у 2024. години.

Следи табеларни приказ захтева за стручну помоћ, који су поднети у ГЦСР током 2024. године

Табела 81.

Стручне помоћи	Категорија		
	Укупно	Деца	Одрасли
Укупно	135	82	53
Барајево	9	4	2
Београд	3	1	2
Чукарица	12	6	6
Гроцка	6	5	1
Лазаревац	1	1	0
Младеновац	7	2	5
Нови Београд	17	7	10
Обреновац	9	6	3
Палилула	10	7	3

Раковица	2	2	0
Савски венац	4	4	0
Сопот	6	4	2
Стари град	6	3	3
Сурчин	11	6	5
Вождовац	9	3	6
Врачар	6	3	3
Земун	7	6	1
Звездара	9	8	1
Више одељења	4	4	

Поступајући по овим захтевима стручни радници су у односу на део захтева реализовали састанак са стручним тимовима одељења, која су тражила стручну помоћ, или учествовали на конференцијама случаја које су организоване у конкретним случајевима. Већи део захтева за стручну помоћ је реализована писаним инструкцијама.

8.4. Усавршавање и обука запослених у ГЦСР

Обука и стручно усавршавање запослених (волонтера и новозапослених) је законом јасно дефинисано, као и обавеза стручног радника и стручног сарадника да се стручно усавршава. Континуирана едукација сходно новим стандардима и акредитовање нових програма и услуга је у складу са потребом сталног унапређења стручног рада и јачања професионалних капацитета запослених.

У циљу ефикасне примене Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад и успостављању нове методологије рада, стручни радници у Градском центру за социјални рад се усавршавају у складу са позицијом на којој раде.

Градски центар за социјални рад располаже годишњим планом обука и усавршавања.

Стручни радници Одељења за послове планирања и развоја су у току 2024. године сачинили већи број обука које су категорисане код Коморе социјалне заштите.

Одељење за послове планирања и развоја је формирало базу података о броју стручних радника у Градском центру који су завршили акредитоване програме обуке, а иста је проширена и са програмима обуке који нису акредитовани.

У следећој табели је приказан укупан број стручних радника који су похађали програме стручног усавршавања у извештајном периоду.

Табела 82.

Редни бр.	Назив скупа	Број радника
1	Вођење случаја у центру за социјални рад (акредитована)	15
2	Програм основне обуке за супервизоре у ЦСР (акредитовани)	9
3	Буди рука која воли (акредитовани)	34
4	Прелиминарна идентификација жртава трговине људима	10
5	Употреба индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима и пружање подршке особама у ризику	8
6	Унапређење примене васпитних налога и кривичних санкција према малолетницима (Центар за права детета)	2
7	Подршка осамостаљивању младих без родитељског старања (ЦЕПОРА)	1

8	Што је до нас (ФИЦЕ)	2
9	Јачање система социјалне заштите у одговору на мешовите миграције (МИНРЗС)	3
10	Унапређење квалификација и запошљивости особа које припадају теже запошљивим групама (МИНРЗС)	11
11	Да знање и струка победи	2
12	Дискриминација према маргинализованим групама (интерни)	49
13	Најбољи интерес детета из угла Центра за социјални рад (интерни)	16
14	Улога и место водитеља случаја у животним околностима детета на алтернативном збрињавању (интерни)	32
15	Привремено старатељство у пракси центра за социјални рад (интерни)	23
16	Основни принципи социјалног рада у пракси (интерни)	21
17	Мушкарци као жртве насиља (интерни)	18
18	Искуства у раду групе за координацију (интерни)	20
19	Љубомора и посесивност у партнерским односима (интерни)	17
20	Досадашња искуства стручних радника органа старатељства у породичним споровима и правци за унапређење сарадње (интерни)	20
21	Досадашња искуства у реализацији локалних права и услуга и правци за њихову измену и унапређење (интерни)	18
22	Поступање у оквиру ванредног преиспитивања домског смештаја (интерни)	18
23	Поступање при састављању забележбе старатељства у катастар –електронска комуникација са Републичким геодетским заводом (интерни)	20
24	Изазови у процени најбољег интереса детета (интерни)	11
25	Управљање и располагање имовином лица под старатељством (интерни)	15
26	Деца и млади у сукобу са законом,службе и институције (интерни)	20
27	Институционална сарадња приликом смештаја малолетних лица одлуке, изазови, препреке	19
28	План безбедности за жртву насиља (интерни)	39
29	Психијатријски болесници као жртве/починиоци насиља (интерни)	37
	Укупно	413

У протеклој години 58 стручних радника је похађало акредитоване програме обуке. Од укупног броја обука, 18 су обуке које су организовали стручни радници овог одељења и исте је похађало 413 стручних радника. Део обука је као и претходне године реализован он лине у организацији сарадничких институција, што је омогућило масовније присуство стручних радника истим.

Унапређење квалитета стручног рада

У циљу унапређења стручног рада, Одељење за послове планирања и развоја је током 2024 године пратило активности одељења приликом збрињавања корисника у прихватиштва на подручју Београда. У ситуацијама када одељења нису самостално успевала да реализују смештај стручни радници Одељења за послове планирања и развоја су посредовали код надлежног секретаријата или код пружаоца услуга.

Посебан нагласак рада током 2024. године дат је заштити деце без родитељског старања која су се налазила на смештају у прихватиштима почетком 2024. године.

Стручни радници Одељења за послове планирања и развоја су током 2024. године прегледали 62 корисничка досијеа из 13 одељења Градског центра. Кориснички досијеи су анализирани и на основу анализе за сваки појединачно је израђен извештај који је достављен руководиоцу одељења, као и посебан извештај који је по окончању анализа достављен директору Градског центра. На основу утврђеног стања у заштити деце без родитељског старања започели смо током 2024. године а план је и наставити са обукама током 2025. године на тему заштите деце без родитељског старања.

Део активности овог одељења, који се односи на унапређење квалитета стручног рада односио се и на финансијско управљање и контролу, а то заправо значи да су два правника овог одељења прегледали преко 24.000 решења којима је признато неко од права на основу градске Одлуке о правима и услугама социјалне заштите.

Остале активности:

Представница одељења обавља послове креирања, ажурирања и деактивирања налога за запослене у Е порталу, у апликацији Социјалне карте и Админ модулу СОЗИС.

На порталу Е - управе/ Е – Зупа отворено је 92 налога а по сваком налогу је пребачено 1.840 налога.

У социјалној карти је отворено 34 нова налога, поступано је по 97 захтева за променама.

Стручна радница Одељења за послове планирања и развоја је релизовала 16 обука стручних радника у Градском центру за примену система за заштиту и аутоматизацију инструмената социјалне заштите (СОЗИС) под називом “Интегрисано управљање процесима и процедурама у центрима за социјални рад”. Обуке су реализоване у циљу пружања подршке за рад у СОЗИС-у као и једна дводневна намењена напредним корисницима. Укупно је било 2200 захтева за подршку, отворено је 62 нова налога, 354 захтева за променама и 85 захтева за деактивирање налога.

Због великог временског размака од обука које је организовало надлежно министарство за примену апликације Социјална карта, запослена у Одељењу за послове планирања и развоја је релизовала и инструктаже за примену Закона о социјалној карти за 27 стручних радника и урадила Анализу примене Регистра социјалне карте у Градском центру.

Поред наведених активности обавеза одељења је редовно ажурирање Информатора о раду Градског центра у јединственој апликацији.

Представница одељења је члан управног одбора Асоцијације центара и током године је активно судјеловала на свим седницама.

На месечном нивоу запослени су активно учествовали у комисијама за квантитативни и квалитативни пријем услуга (лични пратилац, персонални асистент, смештај у „Сигурну кућу“ и бесплатни оброк) у Секретаријату за социјалну заштиту. Поред тога запослена овог одељења има и улогу координатора у заштити мигрантске популације на нивоу Градског центра.

Представница одељења је учествовала у фокус групи у поступку израде нове стратегије за унапређење положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији. Као и претходних година, одељења Градског центра су била наставна база за велики број студената.

9. ИСТРАЖИВАЧКИ РАД У ОДЕЉЕЊУ ЗА ПЛАНИРАЊЕ И РАЗВОЈ

У плану и програму Одељења, поред послова извештавања, спровode се и различита истраживања и анализе.

- *Анализа Планова осамостаљивања за младе који излазе из система алтернативног старања (на примеру ГЦСР у Београду)*

План за осамостаљивање или еманципацију младе особе у систему социјалне заштите је посебан део Породичног плана са планом сталности намењен деци без родитељског старања која имају 14 или више година. Циљеви и поступци овог плана законски и нормативно су регулисани, а његова намена је да омогући и олакша младој особи припрему за прелазак из „структурираног, надгледаног окружења у самосталан живот“. У недостатку тачних и аналитички поузданих података о томе за колико младих је током протеклих година сачињен овакав план, у 2024. години започета је анализа, чији је општи циљ да се детектују празнине и пропусти током припреме младих за излазак из система социјалне заштите. Анализом су обухваћена сва одељења ГЦСР на чијој се евиденцији налазе млади којима престаје право на смештај до краја 2024. године. За потребе анализе креиран је упитник, на основу њега, прикупљени потребни подаци, унети у програм за њихову обраду, а током наредне године биће анализирани и презентовани.

Истраживање *Карактеристике хранитељских породица- хранитељство као избор* спроведено је у периоду мај- октобар 2024. године. Истраживање је било сазнајног карактера и имало је за циљ дескрипцију изучаване појаве. Подаци су прикупљани са активне евиденције Одељења Чукарица, Барајево, Младеновац, Нови Београд. У узорак су ушле 72 породице са активне евиденције одељења које пружају услугу породичног смештаја.

Хранитељи су претежно старије животне доби (45 и више година), већином уредног здравственог стања. Образовање је најчешће средњошколско, већином су власници станова и кућа у којима су смештена деца.

Најчешћи узрок издвајања и смештаја деце на хранитељство је занемареност, а родитељи су често и лишени родитељског права. На хранитељству је више дечака него девојчица, највише у узрасту 10 до 15 година.

Хранитељске породице су углавном вишечлане, а у бризи о деци учествују сви чланови породице тако да је мрежа социјалних контаката добро развијена. Већином имају једно дете на смештају и налазе се у приградским деловима општина. У хранитељство су ушли пошто су биолошка деца одрасла и осамосталила се. Имају најчешће двоје биолошке деце која су старија од 25 година. Хранитељством се претежно баве више од 10 година, а највише породица остварује приход до 50.000 месечно, а томе треба додати накнаду за хранитељство. Четворо деце је на смештају 15 и више година, а 8 је на студијама. 21 породица су сродници хранитељи који су успешнији у овој улози ако укључе млађе чланове породице. План сталности је углавном боравак у хранитељској породици, а за четворо деце је предвиђено усвојење. Тимски дух и отвореност за сарадњу одликује хранитељске породице, а у контакту су са саветником бар

једном месечно. Сарађују са Центром за социјални рад, Центром за породични смештај и усвојење са којим имају блискију сарадњу.

Настоје да дете буде у контакту са породицом порекла и контакти се најчешће остварују повремено са родитељима, сродницима и браћом и сестрама. 5 сиблинга заједно и станују. Редовно иду на обуке и воде радну свеску за хранитеље и информатор Мој животни пут.

Општи закључак истраживања је да хранитељство као облик заштите треба популарисати и вршити сензитизацију јавности не би ли се повећала мотивисаност и за сродничко и за несродничко хранитељство. Србији недостаје 350 хранитељских породица, а ургентно хранитељство посебно треба развијати обзиром на проблематику збрињавања са којом се суочава социјална заштита. Обзиром на актуелни процес деинституционализације заштита треба да иде у два смера – развој хранитељства и јачање породице да се хранитељство не би прологирало и постало трајан вид заштите. Такође радити на процесу усвојења или благовремено планирати еманципацију младих по напуштању система социјалне заштите.

Прихватилишта за децу на територији Београда – приказ основне делатности

Указано је да Прихватилишта за децу нису само места физичке сигурности већ и простор у коме деца добијају подршку у развоју својих личних и социјалних вештина, што је од велике важности за њихов будући живот. Стабилност и развој здравих рутина које Прихватилиште уноси у живот деце, посебно оне која су се нашла у „уличној ситуацији“, смањује могућност да се она у будућности нађу на социјалној маргини и постану део субкултурних група која подразумевају екстремно сиромаштво, криминал или неку другу социјално непожељну карактеристику. Рад на психосоцијалном развоју деце, санацији траума ако су присутне, социјализацији заснованој на промоцији позитивних друштвених норми, ствара темељ и јача могућност да деца кроз даље одрастање постану продуктивни чланови заједнице. Образовање, формално школовање које омогућава Прихватилиште, на систематски начин утиче на интелектуални развој, еманципацију и прихватање позитивних узора.

Прихватилишта за децу, поред заштитне и васпитне улоге, на ширем друштвеном нивоу промовишу солидарност и одговорност кроз императив бриге за најрањивије. Овим путем заједница показује да признаје право сваког детета, односно да су сва деца једнака без обзира на разноликост околности у којим су одрастала и животних ситуација у којима су се нашла.

Као највећи проблем у функционисању свих прихватилишта на територији Београда показао се хроничан недостатак смештајних капацитета. Такође, иако је Прихватилиште конципирано као привремени смештај док се не омогући повратак у биолошку породицу или удомљење у хранитељску породицу, услед недостатка ресурса, деца у прихватилиштима неретко остају и преко прописаних рокова боравка.

10. АКТИВНОСТИ ГРАДСКОГ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У БЕОГРАДУ У 2024. ГОДИНИ

- Учешће представника Градског центра у раду струковних удружења (Асоцијација центара,...)
- Учешће представника Градског центра у разним комисијама формираним на нивоу локалне самоуправе
- Стручни радници су током године учествовали и у раду разних фокус група, истраживањима или анкетама која су спроведена ради испитивања ставова запослених
- Као и претходних година, одељења Градског центра су била наставна база за велики број студената

10.1. Пројектне активности у 2024. години

Заштита малолетне деце без пратње

У сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања наставило се са реализацијом пројекта „Јачање капацитета и партнерства за управљање миграцијама у Србији“.

11. Закључак

Основу за израду извештаја о раду чини база података свих одељења Градског центра за социјални рад у Београду за 2024. годину, као и подаци релеватних институција које званично објављују податке из различитих области од значаја за систем социјалне заштите.

На крају 2024. године у Градском центру за социјални рад било је запослено 533 лица са статусом на неодређено и 82 на одређено време. Однос броја корисника евидентираних у извештајном периоду и запослених стручних радника има континуирани неповољни тренд и у сразмери је 1:339, што утиче на квалитет пружених услуга, ефикасности и доступности социјалне заштите, задовољство корисника и очување укупних људских ресурса.

У циљу ефикасне примене Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад и успостављању нове методологије рада, стручни радници у Градском центру за социјални рад се усавршавају у складу са позицијом на којој раде; ГЦСР поседује годишњи план обука и усавршавања стручних радника, а Одељење за послове планирања и развоја је формирало базу података о њиховом броју.

Протеклу деценију карактерише континуирани раст броја корисника. У извештајној години, број корисника је повећан за чак 29,63%, што је последица, пре свега, накнадног сређивања евиденције услед чега је велики број корисника реактивизан да би се уписали недостајући подаци (права, мере, услуге и проблеми) и поново пасивизан. Изазов је и чињеница да многи корисници нису разврстани у корисничке категорије (потребе и проблеме) по старости, тако да је у време прикупљања података за потребе извештавања, чак 10,4% корисника било нераспоређено у старосне групе. Иако је током 2024. године уложено знатно времена на унос недостајућих података, то се показало недовољним, пошто је приоритет у поступању увек био и остао, непосредна заштита корисника.

У резимеу Извештаја о раду, издвајамо:

- У укупном броју корисника ГЦСР, пунолетни чине 66,7%, а малолетни 22,9%; 10,4% су нераспоређени у старосне групе.
- Најзаступљенија корисничка група међу пунолетним су материјално угрожене особе (31%), посебно одрасла лица од 26 до 64 године (64,4%).
- Особе са инвалидитетом чине 14,7% укупног броја пунолетних, тако да су сиромаштво и инвалидитет најчешћи проблеми наших пунолетних (млади, одрасли, старији) корисника.
- Деца из поремећених породичних односа (породица које имају проблеме као што су: спорење родитеља око вршења родитељског права, злоупотреба родитељског права, проблеми у вршењу родитељског права или прекиди брачне/ванбрачне заједнице родитеља - развод и поверавање детета) чине 20,1% малолетника, што указује да велики број деце улази у систем социјалне заштите услед дисфункционалности породица
- Евидентирано је 9.967 жртава породичног насиља, међу којима су деца у 22,8% а пунолетни у 77,2% случајева били жртве насиља у породици.

- 17,2% укупно евидентираних малолетника у ГЦСР су деца која потичу из материјално угрожених породица.
- Највећи број пружених услуга корисницима су оне које се односе на стручне поступке, а то су услуге процене и планирања (почетна процена, планови, поновни прегледи, у мањем обиму, усмерена процена или остале процене (процена опште подобности усвојитеља, старатеља, хранитеља; доминантно су процене биле у домену – процена испуњености услова за остваривање права на материјалну подршку.

Од посебне важности за будуће извештавање, истичемо потребу даљег континуираног и ажурног вођења евиденције и документације, као и подизање стручне компетенције код запослених о важности статистичког документовања, односно, обезбеђивања репрезентативних статистичких података и информација, те аналитичког праћења и планирања свих законом прописаних послова у центрима за социјални рад.

В.Д. директора

Станко Гујаничић